

številka 3

oktober 2007

Sabrina P. Ramet
Ne morem več na
moško stranišče

Vaginal Davies
in *Jennifer Doyle*
Zadeti od
življenja

Tom Lancye
Predmet: Z

Parada

Srkanje kave
med Parado ponosa

Akcija

Ich bin ein lesbian

parade
narobe .
revija,
kjer je
vse prav.

Report

Eurogames & Europride 2007

Mediašit

Dvigovanje rodnosti
na RTV Slovenija

parade

Zadnja ...

Tekmovanje za naslov *Mr. Gay Europe 2007* je letos potekalo v Budimpešti. Med 12 finalistov (od 21 udeležencev) se je uvrstil tudi Jernej (Lev) Dermota iz Slovenije, ki so mu sotekmovalci na finalnem večeru podelili laskavi naziv *mistra simpatičnosti*. Doma ga poznamo predvsem po pevski karieri: med drugim je nastopil na *Slovenski popevki* in bil leta 2005 zmagovalec *Gradevizije*.

Naslov *Mr. Gay Europe* je pripadel Nemcu Jacksonu Nettu (25), ki je v svoji predstavitvi povedal, da je bil vrsto let pretežak. Pri 15-ih je shujšal za 25 kilogramov in dejstvo, da se je lahko udeležil tekmovanja, zanj pomeni osebno zmago. Hkrati je dodal, da se zaveda, kako pomembni so vzorniki in zato bo s ponosom predstavljal gejevsko skupnost.

Moto letošnjega, tretjega tekmovanja za naslov *Mr. Gay Europe* je bil »Združeni v solidarnosti«. Organizatorji so namreč želeli opozoriti na položaj istospolno usmerjenih v vzhodni Evropi. Ne zaman: poljski predstavnik se tekmovanja ni mogel udeležiti, saj je bil tik pred potovanjem žrtev homofobičnega napada v Varšavi.

Od leve proti desni: Marius Sveta /Norveška (Mr. Talent), Jackson Nett/Nemčija (Mr. Gay Europe), Lev Dermota/Slovenija (Mr. simpatičnosti) in Stefan Onland/Nizozemska (Mr. izbora gledalcev)

Narobe. Revija, kjer je vse prav.
Letnik I, številka 3
Julij 2007

ISSN 1854-8474

Urednik: Roman Kuhar

Sodelovali so: Alenka Spacal, Ana Kržišnik, Anamarija Šporčič – Janis, Andrej Habjan, Andrej Zavrl, Boštjan Mlakar, Brane Mozetič, Doris Orel, Gea Češnovar, Greg Czarnecki, Jasna Magič, Klaire Connor, Luka Pieri, Maja Pan, Mateja Petan, Miha Lobnik, Mitja Blažič, Mojca Urek, Simon Maljevac, Suzana Tratnik, Tea Hvala, Zala Hriberšek

Lektorica: Zala Hriberšek

Urednica fotografije: Nada Žgank
Fotografija na naslovnici: Dražena Perić, Salome, Parada ponosa 2007

Oblikovanje: Irena Woelle

Izdaja: Društvo informacijski center Legebitra

Vodja projekta: Simon Maljevac

Tisk: Tiskarna Pleško

Naklada: 800 izvodov

Revija je izšla ob finančni pomoči ŠOU (Študentska organizacija Univerze v Ljubljani), Urada RS za mladino in Urada za mladino MOL.

Revija *Narobe* je objavljena pod licenco Creative Commons [priznanje avtorstva + nekomercialno]. Licenca je dostopna na www.creativecommons.si

Za *Narobe* ni potrebno plačati.

Nezaželena kri

Del mojega jutranjega rituala je brisanje prijaznih e-sporočil, ki me nagovarjajo k temu, da si povečam svoj penis. Zagotavljajo mi, da bodo ženske navdušene nad velikostjo. Ampak jaz ga ženskam pač ne kažem, zato tudi nimam nobene potrebe po tem, da ob pogledu nanj kričijo od navdušenja in si usta zakrivajo z rokami. Čez dan potem brišem še vabila, naj si kupim in pogoltnem modre tabletko. Bajе naj bi bile ženske spet navdušene ...

Na takšna sporočila sem se navadil in me ne spravljajo več ob živce. Prav tako me ne ganejo več stotine verižnih humanitarnih pisem, ki me nagovarjajo, naj sporočilo pošljem vsem ljudem v svojem imeniku, saj bo neka korporacija za vsako poslano sporočilo darovala 0,1€ za na smrt bolno punčko, ki leži v eni od london-skih bolnišnic. Njeni starši da so revni in si ne morejo privoščiti drage operacije. Ja, prav gotovo.

Zadnjič pa sem dobil sporočilo, ki mi je jutro postavilo na glavo. Prijateljica mi je namreč posredovala sporočilo o nekem fantu, ki leži v bolnici in za preživetje nujno potrebuje kri. Sporočilo bi brez slabe vesti zbrisal – misleč, da gre za še eno izmišljeno zgodbo – če prijateljica v posredovano pismo ne bi pripisala, da je pretresena ugotovila, da gre za njenega soseda, ki je resnično bolan. Njegovi prijatelji so namreč tudi preko elektronskih sporočil poskušali najti darovalce iz zelo redke krvne skupine.

Priznati moram, da ne vem, kateri krvni skupini pripadam. A ob sporočilu je bila moja prva misel: kot gej ne smem darovati krvi. In takoj zatem sem sklenil, da bom vseeno daroval kri in zatajil dejstvo, da sem gej. Ko sem zgodbo

pozneje razlagal svojemu fantu in modroval, da v tem primeru ponos ni pomemben, saj gre vendarle za življenje ali smrt, mi je rekel: »Pri krvi gre vedno za življenje ali smrt. Tokrat si ves pravičniški, ker poznaš človeka, ki kri potrebuje. Kaj pa tisoče tistih anonimnih ljudi, ki bi lahko prav tako potrebovali tvojo kri?«

Njegove besede so bile kot hladen tuš. Šele takrat sem se zavedel ne samo diskriminatornosti določila, da geji ne smemo darovati krvi, pač pa tudi nehumanosti tovrstne institucionalizirane homofobije. Geji, ki smo povsem zdravi in morda pripadamo redkim krvnim skupinam in smo pripravljani darovati kri, tega ne smemo, ker nekateri birokratki še vedno menijo, da smo že po definiciji prenašalci takšnih in drugačnih virusov. In to ne glede na to, da vso kri testirajo pred uporabo. Hkrati se le kislo lahko nasmehnem dejstvu, da potencialne moške darovalce krvi zgolj vprašajo, če so imeli seksualne stike z drugimi moškimi – in nič ni lažje kot zlagati se. Njihov sistem izločanja torej sploh ne deluje. Ko jih opozoriš na nefunkcionalni sistem, v odgovoru trkajo na tvojo vest. Na nekakšno humanost. Na poštenost, da se boš izločil sam.

In sem se. Nisem daroval krvi. Po merilih Rdečega križa sem ravnal pravilno. Ampak zakaj me je potem pekla vest?

Fant je umrl.

Preveril sem svojo krvno skupino. Ne bi mu mogel pomagati. Njemu ne.

Roman Kuhar, urednik (roman.kuhar@gmail.com)

Kazalo

- 2 Ljubavna pisma
- 3 Novice od tu
- 4 Novice od tam
- Orglice
- 6 Predsedniške volitve 2007
- Intervju
- 8 Sabrina P. Ramet: »Ne morem več na moško stranišče!«
- Tema
- 12 Srkanje kave med Parado ponosa
- Kolumna
- 16 Mitja Blažič: Ite, missa est.
- 17 Suzana Tratnik: Kdor išče, ta išče še naprej
- Politika
- 18 »Mimikrija« Leta enakih možnosti za vse?
- Akcija
- 20 Ich bin ein lesbien
- Komentar
- 21 Brane Mozetič: Medvedi in medvedje usluge
- Mediašit
- 22 Dvigovanje rodnosti na RTV Slovenija
- Zdravje
- 23 Ko ne stoji
- Europride 2007
- 24 Parada izklesanih moških teles in neskončne zabave
- 24 Iz dnevnika, ki so ga našli smetarji v Chueci
- Knjiga
- 26 Tom Lanoye: Predmet: Z
- 27 Jordan Cvetanović: Noči brez spanca
- 29 Druga prevajalska delavnica gejevske poezije
- 30 Plošča
- 32 Film
- Gledališče
- 34 Vincent River
- 35 Težave z izražanjem
- Slika
- 36 Kaj je »narobe« z erosom ob Deklici z medvedkom?
- Intervju
- 38 Vaginal Davies in Jennifer Doyle: Zadeti od življenja
- Vidnost
- 41 O vidnosti in partnerstvu
- Portret
- 42 Stayfree: Prisegam pri Madonni
- Pisma iz tujine
- 43 Greg Czarnecki: Peder s plakat
- Report
- 44 L'art pour l'action – prvi lezbični festival v Novem Sadu
- Šport in šah
- 45 Smaragdni bojevniki: Ko petke in pernate boe ostanejo v garderobi
- 46 Eurogames 2007: Neke posebne igre
- 48 Gejevski in lezbični filmski festival

Vojna zvezd

V zadnji številki Narobe me je zbudila kolumna Mitje Blažiča, Vojna zvezd, katere sporočilo je sicer težavnost LGBT aktivizma kot posledica raznolikosti, vendar mi ne gredo iz glave retorične figure, s katerimi se, če uporabim njegove metafore, *zvezda aktivistične scene* ignorantsko spravi na *velike pink galaksije anonimnih*. Njegov pogled se mi ne zdi vreden človeka, ki ga načeloma spoštujem, med drugim tudi zaradi njegovih prizadevanj k strpnosti. Kje je meja, da se nekdo okliče za aktivista, vse ostale pa »upravičeno« okliče za *skrite v neznosnem udobju zasebnosti*, kot da nič ne počnejo/(mo). Po mojem mnenju ni dopustno, da se jasno izrazi mnenje, ki kratko malo zaničuje vse drugačno in subtilno povečuje vse lastno. Strpnost? Daleč od tega. Ne želim narekovati uredniških politik, vendar moram protestirati! Mitja, je *upor* v obliki posledice organiziranega konstrukta »nedvomne« homofobije edini vzorec, ki ga znamo izpeljati, da dosežemo vidnost, ki jo tako nujno potrebujemo? Jo zares tako nujno potrebujemo? In ali je za to nujna ukalupljenost vseh, ki se nas to tiče, da mahamo in govorimo isto? Poskusiti bo treba nov pristop. Pluralnost (mavričnost, če želiš), je zame znak napredka. Pomeni več možnosti in nove rešitve, pa tudi terja odgovore na nova vprašanja. Zato se bo morda pokazalo, da ima tvoj krik po enotnosti ravno nasproten učinek od zelenega. Vendar iskrena hvala, aktivist! Zavedaj se, da si k napredku tudi sam prispeval.

V. S.

Spoštovani V. S.,

pa kaj je narobe z *Vojno zvezd*? Je tako strašno slaba, da so sporočilo poleg mene razumeli le redki? Ali je tako dobra, da je pošteno natrla soli v rane in bomo zdaj razbili ogledalo? Kakorkoli, brana je in ljudi

iz GLBTIQ skupnosti ni pustila hladne. Povzročila je divje debate na forumih, predvsem Labrisu, in razgibano diskusijo tudi v drugih logih. In na površje je splaval precejšen del dreka, ki ga je naša skupnost polna in ki ga vsi, prepričani da smo najboljše, pa tudi zato, ker kvari sliko, že leta ignoriramo. No, zdaj se o dreku vsaj pogovarjamo. Bi bilo dobro zgraditi čistilno napravo.

Ne, sporočilo kolumne ni »težavnost LGBT aktivizma kot posledica raznolikosti«. Raznolikost bogati in jo z vsem svojim biti (in ni ga malo) podpiram. Skrbelo bi me, če bi bili vsi enaki. (Mimogrede: kaj pa je aktivizem? Delo društev in sekcij? Ali homo-poljub sredi Celja?) Pravim, da sem utrujen, ker se ne da zanetiti upora. Ker je postalo brezupno iskanje dveh, treh točk, okrog katerih bi stopili na ulice skupaj. Kljub temu da smo idejno različni. Vzrok temu pa ni raznolikost, ampak strah. In vsi mehanizmi, ki jih sproža in jim vse bolj podlegamo. Vključno z apatijo, brezbriznostjo, ignorantstvom in menefregizmom. Da poveličujem lastno in napadam vse ostalo? Tega nisem zapisal. Vi tako razumete. (Zakaj že?) Moj napad je filigranski in je temeljno sporočilo kolumne. Naslavljam GLBTIQ osebe, ki jim klozet ni vmesna faza do osvoboditve, ki jim forumi niso mesto informiranja, debatiranja, zabave in zbiranja poguma za suvereno življenje, ampak na klozet pristajajo kot na način življenja. In tako legitimirajo ukaze in zakone heteronormativne patriarhalne rekatolizirane države in družbe, ki naš obstoj tolerira izključno pod pogojem, da je v tišini in molku. In ker je teh mahanizmov strahu nekaj tudi v meni, sem pisal v prvi osebi ednine.

Ukalupjenost? Homogenost? Uniformiranost? Tuljenje v en rog? Bog nas varji te nadloge! O vidnosti pa – naj konča Marx, ki ga tako, med študijem, povzemam po Splichalu: »[K]ar ne morem biti za druge, tudi zase nisem in zase ne morem biti ..., torej ne morem obstajati kot človeško bitje, če mi ni dovoljeno *sporočati svojega duhovnega tu-bivanja*.« Amen.

Mitja Blažič

Afirmacija in sinergija namesto kritike in entropije

Branje uvodnika urednika Romana Kuharja in kolumne Mitje Blažiča v zadnji številki Narobe, me je spodbudilo k odgovoru ne le njima, ampak vsem tistim aktivistom in aktivistkam na sceni, ki že dolgo časa govorijo in mislijo podobno o neaktivistih. Morda je čas, da u-slišijo kakšno drugo plat razen svoje, čeprav močno dvomim.

Pričakovati, da smo in bomo vse lezbijke in geji aktivisti zgolj zato, ker imamo isto spolno orientacijo, je tako nesmiselno in neutemeljeno kot tudi nerazumljivo. Ljudje smo si med seboj različni, imamo različne značaje, različna družinska in profesionalna ozadja, različne izkušnje. Iz tega sledi, da vsak človek po svoje presoja, kako bo živel ali ne-živel svojo homoseksualnost. Nekateri so presodili, da preprosto niso dovolj močni, da bi se lahko izpostavljali pritiskom javnosti kot aktivisti, nekateri so presodili, da jim je dovolj, če se s homoseksualno tematiko ukvarjajo zgolj na teoretični ravni, spet drugim je bližje, če imajo svojo gejevsko pevsko ali gledališko skupino, spet tretjim je bližje, če so aktivisti na ravni mikroodnosov v ožji in širši družini, med prijatelji, znanci, sodelavci, nekaterim je dovolj, da se udeležujejo gej žurov ali da oblikujejo svoje privatne gej žurke in nekaterim je dovolj, da so javne osebnosti, vendar posebej ne izpostavljajo svoje spolne, ampak profesionalno orientacijo (na koncu koncev se prej ali slej izve, da je dotični/a gej ali lezbijka in je to za nekatere vsaj delno pozitivna informacija), za nekatere pa je vsakršno nedelovanje v tej smeri tudi že delovanje (kdo bi to razumel!).

Skratka, povsem jasno je, da smo lezbijke in geji zavezani različnim ciljem, motivom,

potrebam, željam in dejanjem in nihče nima pravice drugega obsojati neumnosti, omejenosti in samomorilske samozadovoljnosti zgolj zato, ker ne počne tega, kar počne njegov »aktivistični sosed«. Navsezadnje ni človeka, katerega pamet, dejanja in odnosi z okolico, bi bila tako samozadostna, popolna in povsem etična, da bi lahko na tak način obsojal druge, prej bi rekli, da smo vsi nepopolni, ranljivi in soodvisni od drugih, kar nas pogosto postavlja v zelo kompleksna in včasih celo protislovna razmerja do nas samih in drugih. Kot primer tega, naj navedem, da sem zadnjič izvedela, da je ena izmed dokaj eminentnih aktivistk, ki je zelo negativno nastrojena zlasti do neaktivističnih lezbijk na sceni, sama še do danes ni naredila coming out pred domačimi.

Poleg tega je misliti, da bo samo glasni aktivizem, javni coming out in sprememba zakonodaje pripeljala do zelenih sprememb v odnosu do homoseksualnosti, miho rečeno naivno. Zakon sam po sebi je mrtva črka na papirju, bolj kot to je pomembno njegovo spoštovanje in implementacija v vsakdanjih medčloveških razmerjih oziroma so pomembne vrednote ljudi, ki so sposobni udeležati to, kar so si zadali kot svoj zakon. Toda da bi si lahko naložili določen zakon, je pomembna mentalna prebujenost in samo-zavedanje o določenih prepričanjih in navadah, ki pripelje do potrebe po zapisu določenega zakona. Kajti kakor so rekli veliki misleci, kot so Rousseau, Tocqueville in Nussbaumova, so zakoni in institucije utelešenje določenih vrednot, prepričanij in navad, če hočete določenega pogleda na svet. Prav tako so rekli, da lahko tudi zakoni in ustanove spodbudijo določene vrednote, prepričanja in navade, iz tega sledi, da je med vrednotami, navadami in zakoni dvosmeren proces in da ni pomemben le makro svet prava in birokratsko-političnega aparata, na katerega ciljajo aktivisti in teoretiki, ampak prav tako vse plasti mikro sveta, ki smo jih opisali zgoraj, pripomorejo k pripravi terena za oblikovanje pravičnejših zakonov.

Katarina Majerhold

vlačnosti, parodije, igranja s spolnimi vlogami in koketiranja z občinstvom.

Navadno si kralji preoblek izberejo en tip moške vloge, ki jih spremlja na vseh nastopih. Goran pa je izbor ene vloge presegel z energičnimi preklopi med različnimi glasbenimi žanri, časovnimi obdobji in predvsem tipi moških. Z lahkoto se je živil v latino loverja, balkanskega mačota, slovenskega kerla, ameriškega rockerja, gejevsko ikono, šarmerja stare dunajske šole in celo evrovizijskega transvestita. Jasno je, da gre Goran samo še ... gor!

Večer je povezovala Urška Sterle, ki je s pretanjenim poigravanjem s stereotipi o gejih in lezbijkah vse prej kot le zapolnila prostor med dvema Goranovima nastopoma.

Pravzaprav smo gledali dve predstavi – Urškino in Goranovo.

Po nastopu smo se za *Narobe* pogovarjali z Goranom.

Se predstave kraljev preoblek norčujejo iz stereotipnih hetero spolnih vlog in razmerij moški – ženska?

Ne gre toliko za norčevanje. Predstava pomeni, da se uživši v neko vlogo, ki je v tvojem telesu. Mogoče je to samo želja po neki maski. Gre za to, da lomimo in prelomimo meje v spolnih vlogah. Poskušamo rušiti, kaj je moško, kaj je žensko.

Marsikdo v publiko te ni prepoznal kot žensko do samega konca, ko si se pojavila v svoji civilni obleki. Si moški tudi v zasebnem življenju?

To, da me do konca niso prepoznali kot ženske, je največji kom-

pliment drag king artistu, nekaj pa gre pripisati tudi nepoznavanju te vrste umetnosti. Tudi mene so komentirali, da me imajo za pobalina, ki jim krade čas in pozornost, presenetili, a lahko jih vzamem le kot velik kompliment. Kako presenečeni so bili šele takrat, ko so me videli brez brade in povitih prsi (*smeh*). Kar se tiče zasebnega življenja, pa je to precej bolj vsakdanje in nezanimivo, kot si verjetno predstavljajo. Sem dekle kot večina ostalih, precej tiha in sramežljiva, prav nič vpadljiva in razen telesa, ki nosi obleke, z Goranom nimava prav veliko skupnega.

Torej oder, luči, glasno navijanje in oblačila prebudijo v tebi nek drugi jaz?

Tako je. Tuji kralji preobleke radi govorijo o svoji vlogi kot o alter egu. Tudi sama tako čutim.

Gea Češnovar, geisha@email.si

Samo še GOR, A Ne?

Na Metelkovi smo v zadnjih letih že videli nekaj tujih kraljev preobleke: Rickyja Z. Starra, Johnnya Mozzarello in Del LaGrace Volcano. Na letošnji Paradi ponosa je navdušil Gavin Danger. Tudi na festivalu *Rdeče zore* se je nekaj domačink poskusilo v moški vlogi. Ob bok vsem tem se je 25. avgusta brez skromnosti postavil še kralj preobleke Goran. KUD Evinih potomk in kluba Monkel in Tiffany so namreč pripravili prvi solistični nastop letošnjega zmagovalca *Rozavizije*.

Okrog kraljev preobleke je še vedno precej nejasnosti. Kralj preobleke je ženska, umetnica, ki se za nastop preobleče v moška oblačila in si nadene moško vlogo, mimično, ples, način zapeljevanja. Dober *drag king* zna v svojem nastopu združiti pravo mero kabareja, pri-

Mavrični forum prijavil

NESTRPNI GOVOR

... [N]i daleč dan, ko vas bomo spet na vagono nalagali pa lepo v lager pa tam pred krematorijem (tistih nekaj trenutkov) razpravljajte o tem, kako bi otroke vzgajali, sodrga...

Raje bodite zadovoljni z auto-registracijo, ki ste jo dobili in tibo bit, če ne bomo topli v akcijo in pobijali ...

Zaradi pop-tv ameriške propagande je bit lezba ali gej trenutno »in«[...], ko pa bodo »out«, ste najebali. Ne pozabiti: najprej je bil »Cabaret Berlin«, potem pa je prišel SS.

To sta le dva primera sovražnega govora, ki so jih v zadnjem času zabeležili na *Mavričnem forumu*. Poslana sta bila z računalnikov Univerze v Mariboru. Ker gre za računalnike v javni uporabi, je skoraj nemogoče ugotoviti, kdo je avtor sovražnih sporočil. Uredništvo *Mavričnega foruma* je o teh napadih obvestilo Arnes, varuhinjo človekovih pravic in Univerzo v Mariboru. Hkrati pozivajo uredništva drugih forumov, da sproti obveščajo o pojavih nestrpnosti. Na njihovo pobudo so se odzvali na *Labrisu* in opozorili, da primere nestrpnega govora že prijavljajo ustreznim institucijam.

Gej frendli podjetja

V prvi številki *Narobe* smo poročali o spletni raziskavi Škuc LL, v kateri so iskali gejem in lezbijkam prijazna podjetja. Dobili so 18 imen podjetij in organizacij, s katerimi imajo istospolno usmerjeni posamezniki in posameznice pozitivne izkušnje: Cati (raziskovalna družba), Delo, F 10 (računalniška trgovina), Hermes Softlab, Hewlett-Packard, Ikona arhitektura Maribor, Kolosej, Kompas, Lek, Mirovni inštitut, Mobitel, Philip Morris, Planet Tuš Maribor/Restavracija Tuš, Radio Študent, Telekom Slovenije, Terme Radenci, Založba Vale Novak in Zavod za zaposlovanje RS. V Škuc LL opozarjajo, da je bila

njihova raziskava nesistematična, zato ne moremo trditi, da imajo vsi geji in lezbijke v naštetih podjetjih in organizacijah nujno pozitivne izkušnje s svojimi delodajalci. Raziskava je bila prvi poskus identificiranja dobrih praks pri delodajalcih, ki jih bodo pri Škuc LL raziskovali in spremljali še naprej.

Spet nova ekipa Monoklovih deejanes

V maju je v Monoklu potekal že drugi tečaj za deejanes (ženska različica izraza deejay), na katerem so sveže jeklo spet kalile izkušene, DJane Ganzza, DJane Kamasutra in DJane Sladka. Namen tečajev je bil pridobitev novih

deejanes, ki bi bile pripravljene rolati kvalitetno plesno glasbo, torej house, elektroniko, pop in rock, s katero bi lahko prodrle tudi na druge plesne podije. Tako je nastala nova ekipa deklet, ki so svoje rolanje prvič predstavile na reviji DJanes v Monoklu na Dan parade ponosa, pokrivajo pa tudi vse glasbene večere v klubu, kar počnejo z veseljem in brezplačno. Tako vam bodo v novi sezoni v Monoklu in na drugih queer partyjih zanesljivo rolaše tudi DJane Soft Machine, DJane Cherry, DJane Spanky, DJane Karina, DJane Nerve.

Glasbeni koktejl z Dunaja

Foto: Nada Žgank / Memento

Junija sta v klubu Monokel nastopila Josh Fur na klaviaturah in Delphine Leger na harmoniki, ki sestavljata duo Les Puppies. Njun avtorski glasbeni koktejl je mešanica francoskega šansona, britanskega popa, parodije, balad, berlinskega kabareta in elektronike. Ker je bil to šele njun drugi nastop, je nesproščenost nekoliko vplivala na glasbeno izvedbo, tako da se občinstvo ni moglo močneje poistovetiti z besedili, ki se sicer duhovito spogledujejo s queer erotiko. Angleški gej in strejt Francozinja, oba z Dunaja, namreč preigravata tudi spolne stereotipe in pa tiste o smrdljivih nogah, s kakršnimi se tradicionalno obkladajo Angleži in Francozi.

Vsekakor bi šibkejši glasbeni izraz lahko učinkoviteje nadomestila z bolj kabaretno podobo nastopa.

Nič ne bo z zakonom

Škuc LL je po dveh letih po sprejetju Zakona o registraciji istospolnih partnerskih zvez vladi poslal pobudo za dopolnitev zakona. Vlada je predlog zavrnila, v obrazložitvi pa med drugim zapisala, da se ne strinja s trditvijo pobudnika, »da zakon vzpostavlja razlike (različno obravnavo) med državljani na osnovi spola in spolne usmerjenosti.« Vlada hkrati zavrača, kot so zapisali, »prejudicirano in nelegitimno trditev, da zakon vsebuje elemente diskriminacije ter da gre za neskladje s 14. členom Ustave Republike Slovenije«. V odgovoru razložijo, da je »edini pristojni organ v Republiki Sloveniji, ki lahko ugotavlja skladnost predpisov z ustavo, Ustavno sodišče, leto pa diskriminacije oziroma neskladja ZRIPS z ustavo doslej ni ugotavljalo oziroma ugotovilo.« Zavrnili so tudi pobudo, da bi spremenili ime zakona, saj menijo, da izraz »registracija« ni sporen. Med drugim so zapisali, da istospolnih partnerskih skupnosti ne moremo enačiti z zakonsko zvezo, saj Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih določa, da se lahko poročita le moški in ženska. Halo?

Pa saj ravno v tem je vic, zakon o zakonski zvezi je potrebno spreminiti, ker je diskriminatoren!

Mavrična zastava na Triglavu

LGBT športna skupina *Out in Slovenija* je v okviru akcije »Mavrična zastava na Triglavu« uspešno zaključila vrsto pohodov v hribe. Po osvojenih vrhovih kot sta Storžič in Stol, pa tudi nekaterih lažjih kot sta Polhograjska grmada in Sv. Jakob, so se zadnjega avgusta odpravili na Triglav. Prvi dan so se v megli povzpeli do Staničeve kočice na 2300 m, naslednji dan pa je sledil vzpon preko Kredarice na vrh Triglava. Dobra vzdušja ni mogel pokvariti močan veter, ki je pihal čez Mali Triglav. Le tiste, ki so pozabili rokavice, je precej zeblo v roke – dokler nekdo ni predlagal, da naj si na roke nataknejo kar štumfe – in to je pomagalo. Tako je prvega septembra na vrhu Triglava plapolala mavrična zastava in udeleženske in udeleženci so se strinjali, da ne bo zadnjič. Pohod naj bi postal tradicionalen. In še to: tiste, ki so bili prvič na Triglavu, so krstili, le da so krst GLBT oseb tokrat poimenovali *spanking*.

Novice od tu so pripravili: Andrej Habjan, Gea Češnovar, Jasna Magič, Roman Kuhar in Suzana Tratnik.

Navratilova o bistvu poroke

V začetku avgusta so potencialni bodoči kandidati za ameriškega predsednika (ali, bog nas usliši, predsednico) razpravljali o gejevskih in lezbičnih pravicah. Odgovori so bili poznani: načeloma so vsi za državljanske pravice gejev in lezbijk, večina pa je proti homoseksualnim porokam. Razpravo je na CNN komentirala Martina Navratilova, ki se je na zadržke glede poroke odzvala takole: »Če nam niso priznane vse pravice, potem govorimo o diskriminaciji. Mislim, da homoseksualne poroke preveč seksualiziramo. Poroka zame ni vprašanje seksa. Ko moški poklekne pred žensko in jo vpraša, če se bo poročila z njim, govori o preostanku svojega življenja. Govori o tem, da ji bo stal ob strani kot partner, jo ljubil, spoštoval, cenil, vse to. To je bistvo poroke. In gejem in lezbijkam ta možnost ni dana. To ni pošteno.«

HIV + turisti

Peter Wiessner in David Haerry sta pripravila »potovalni priručnik« za HIV+ osebe. Gre za poročilo o tem, kako različne države v svetu obravnavajo HIV+ turiste in v katere države je vstop prepovedan ali otežen. Poročilo je izdala ILGA in je dosegljivo na naslovu: <http://www.eatg.org/hivtravel/>

NASILJE na paradi v Zagrebu

Letošnje »paradne dni« v Zagrebu je podprlo več znanih hrvaških osebnosti, med drugimi celo predsednik Stipe Mesić. Sporočilo parade je bilo, da je izražanje lastne identitete človekova in državljanska pravica. A kot je dejal Franko Dota, eden od organizatorjev, družba, v kateri živimo, te pravice pogosto ne priznava seksualnim manjšinam. To se je na žalost pokazalo tudi po paradi, v Zagrebu so namreč napadli več skupin gejev in lezbijk, med njimi tudi slovensko delegacijo. Nekaj udarcev je skupil Mitja Blažič iz Diha, ki mu je napadalce sicer kmalu uspelo odgnati s pomočjo velikega mavričnega dežnika. Blažič je nato napad prijavil na policiji v Zagrebu, kjer pa je naletel na neprofesionalen odnos policistov. Blažičevemu partnerju je, na primer, eden od policajev zabrusil, da se na policijski postaji ne sme dotikati ali objemati svojega partnerja.

IGLHRC in ILGA sta pozvali hrvaško vodstvo, da obsodi napade. Po skoraj dveh mesecih je hrvaško notranje ministrstvo napade obsodilo, na Blažičevo uradno pritožbo, da je bil policijski postopek neprofesionalen, pa so zapisali, da policisti na kraju dogodka niso uspeli pridobiti vseh informacij o napadu, ker naj bi bil Blažič nekooperativen. Priznali so, da v poročilu o napadu stvari niso opisane tako, kot jih je opisal Blažič – in da so na to opozorili policiste – vendar pa vse to ni vplivalo na obravnavo tega primera. Glede pritožbe, da so Blažičevemu partnerju prepovedali, da se ga dotakne ali ga objame, je zapisano, da so bili Blažič in njegovi prijatelji »prijazno opozorjeni na neprimer-

no vedenje na policijski postaji« in da bi »v taki situaciji na to opozorili tudi vsakega drugega občana«. Pismo zaključujejo z ugotovitvijo, da je bil postopek – razen v izpostavljenem primeru – korekten, hkrati pa se Blažiču opravičujejo, če je bil postopek zanj neprijeten. Upajo, da bodo njegove pripombe pripomogle k še večji profesionalizaciji hrvaške policije.

Budimpešta med nasiljem in razkritjem politika

Tako kot zagrebška, je bila tudi letošnja Parada ponosa v Budimpešti v znamenju nasilja. Nekaj sto neofašistov in drugih nasilnežev je kljub policijskemu spremstvu sledilo paradi in okrog 2000 udeleženk in udeležencev obmetavalo z jajci, kamni, steklenicami in dimnimi bombami. Nekateri med njimi so vpili: »Pedre v Donavo, za njimi pa še Žide!« Tudi ponoči je bilo zabele-

ženih nekaj napadov, dva napadena geja sta iskala celo zdravniško pomoč. Napade je obsodil župan Budimpešte Gábor Demszky. Dejal je, da je žalostno, ker napadalci trdijo, da s svojimi napadi »ščitijo normalnost«, ko pa je vse to, kar počnejo, daleč stran od tega, kar je *normalno* v demokratičnih državah. Njihova dejanja je obsodil kot netolerantna, primitivna in strahopetna. Zatrnil je, da se kot župan postavlja na stran tistih, ki jih v Budimpešti preganjajo zaradi vere, porekla ali spolne usmerjenosti. »V takih okoliščinah,« je dodal, »sem tudi jaz Žid, Cigan in Gej«.

Večdnevni festival ob Paradi ponosa je otvoril državni sekretar v madžarski vladi Gábor Szetey, ki je v svojem govoru naredil razkritje in povedal, da je tudi sam gej: »Jaz sem Gábor Szetey. Vernik. Madžarski Evropejec. Državljan, državni uradnik, član vlade. In gej. [...] Menim, da lahko in da moramo odpraviti kulturo tišine. Moram povedati, kdo sem, da bodo moje lastne odločitve končno krojile mojo lastno usodo. [...] Človek, ki ga je sram in ga strašijo, ne more biti enakopraven.« Takšen govor je znanstvena fantastika za slovenske politike in državne ura-

dnike, predvsem za tiste, ki bi ime Gábor Szetey lahko nadomestili s svojim ... in povedali resnico o sebi.

Japonski Diet brez lezbične političarke

Japonska političarka in GLBT aktivistka Kanako Otsuji je prva razkrita lezbijka, ki se je julija letos potegovala za mesto v zgornjem domu japonskega Diet. Kandidirala je na listi opozicijske Demokratske stranke, vendar nekaj več kot 38000 glasov, ki jih je prejela, ni zadostovalo za vstop v zgornji dom. Poraz je ni potrl. Svoj volilni rezultat je komentirala: »Današnji dan si bomo zapolnili zato, ker smo danes postali močnejši.«

Novice od tam je pripravil Roman Kuhar.

Predsedniške volitve 2007

Predsedniške kandidate in kandidatke smo prosili, da za Narobe odgovorijo na štiri vprašanja, povezana z GLBT vsebino. V nadaljevanju si lahko preberete njihove odgovore, v spletni različici revije Narobe (www.narobe.si) pa so objavljeni tudi odgovori tistih, ki so najavili svojo kandidaturo, vendar niso uspeli zbrati dovolj podpore za dejanski nastop na predsedniških volitvah.

Volitve bodo 21. oktobra. Ni vse zlato, kar se sveti.

» Elena Pečarič

Ali Zakon o registraciji istospolnih partnerskih zvez, ki je bil sprejet leta 2005, po vašem mnenju zadovoljivo rešuje problematiko istospolnih partnerstev?

Če naj bi zakon nekaj reševal, potemtakem bi morali biti njegovi naslovniki zadovoljni, pa očitno niso, saj je registriranih šele pet ali šest parov. Zakon je diskriminatoren, ker nalaga obveznosti partnerjema, s čimer olajša obveznost države, kot naprimer dolžnost preživljanja, ne daje pa enakih pravic, ki izhajajo iz zakonske zveze, predvsem na področju dedovanja in statusa svojca. Tudi sam obred sklenitve partnerske zveze je diskriminatoren, saj kraj in način nimata slovesnega značaja. Tudi dejstvo, da je bil za to sprejet poseben zakon kaže na diskriminatornost zakonodajalca in to ne sledi trendom nekaterih drugih držav EU (Nizozemska, Belgija, Španija). To kaže na drugorazredno obravnavo tovrstnih državljanov in zdi se, kot da se jih

država sramuje. V Zakonu tudi nikjer ni omembe otrok.

Ali podpirate pravico lezbičnih in gejevskih parov do posvojitve otrok?

Poznam jih že kar nekaj, ki svojim lastnim otrokom nudijo kakovostno mladost in vzgojo in v ničemer ne zaostajajo za heteroseksualnimi pari. Otrokom smo dolžni nuditi predvsem ljubezen in spoštovanje in to lahko enakovredno opravljajo istospolni partnerji, za otroka je namreč najbolj pomembno, da živi v ljubečem okolju in ima občutek varnosti. Pri posvojitvah otrok bi morala biti istospolna partnerstva izenačena s pogoji, ki veljajo za klasične družine, saj je to nedvomno bolje, kot da otrok odrasča v instituciji.

Ali naj bo obravnava istospolne usmerjenosti ter gejevskih in lezbičnih družin del šolskega kurikulumuma?

Menim, da je potrebno gejevske in lezbične družine predstaviti kot eno od možnih družin. Zato ni potrebno uvajati posebnega šolskega kurikulumuma, ampak se lahko to obravnava v okviru rednih tematik, ki zadevajo družino in spolnost. V družbi je istospolna usmerjenost dejstvo in tudi otrokom je treba to predstaviti kot eno od možnosti, kot normalnost. Le tako se bodo lahko postopoma razbijali predsodki in stereotipi, to velja za vse vrste »drugičnosti«.

Ste se kdaj udeležili Parade ponosa v Ljubljani ali kje drugje po svetu (in kje)?

Bila sem že trikrat vabljenja govornica na paradi, še pred leti, ko se je parade ponosa udeleževalo skoraj več heteroseksualcev kot homoseksualcev. Pogrešam pa nekaj več aganziranega političnega pristopa in delovanja, ter ne le spektakla.

Foto: Denis Sarkič

» Lojze Peterle

Ali Zakon o registraciji istospolnih partnerskih zvez, ki je bil sprejet leta 2005, po vašem mnenju zadovoljivo rešuje problematiko istospolnih partnerstev?

Z ozirom na zakonodajo mislim, da Slovenija sodi med dokaj liberalne države. Pomembno je, da za istospolne partnerske zveze veljajo enake možnosti kot za heteroseksualne v primerljivih elementih. V to, kdo koga ljubi, se nima nihče pravice vmešavati.

Ali podpirate pravico lezbičnih in gejevskih parov do posvojitve otrok?

Ne poznam nobenega homoseksualnega para, ki bi vzgajal otroke. Iz lastnih izkušenj – imam tri otroke – pa lahko povem, da otroci za uravnoteženo vzgojo potrebujejo tako žensko kot moško energijo.

Ali naj bo obravnava istospolne usmerjenosti ter gejevskih in lezbičnih družin del šolskega kurikulumuma?

Predvsem je treba delati na spoštovanju različnosti. Prav je, da otroci vedo, da obstajajo različne oblike ljubezni. Ne bi pa ljudi delil na podlagi spolne usmerjenosti, rase, bogastva, spola, vere ... Vsi smo samo ljudje s svojimi željami, nagnjenji in hrepenenji.

Ste se kdaj udeležili Parade ponosa v Ljubljani ali kje drugje po svetu (in kje)?

Še ne.

» Danilo Türk

Ali Zakon o registraciji istospolnih partnerskih zvez, ki je bil sprejet leta 2005, po vašem mnenju zadovoljivo rešuje problematiko istospolnih partnerstev?

Zakon prav gotovo ne rešuje vseh problemov, vendar je nekatera vprašanja uredil, npr. preživljanje in pridobivanje premoženja. Omogočil je sklenitev zveze, toda na način suhoparne registracije, ki marsikomu ni všeč. Ostaja vprašanje nediskriminacije, saj je registrirana istospolna skupnost obravnavana drugače kot zakonska zveza, zato se ne čudim, da je bila vložena zahteva po ustavni presoji. Če bo ustavno sodišče pritrdilo tistim, ki menijo, da akt ne zadovoljivo rešuje vseh vprašanj istospolnih partnerskih skupnosti, se bo odprla možnost, da se bo za registracijo odločilo več ljudi kot sedaj, ko obstajajo številni zadržki in se v praksi tako rekoč ne izvaja. Razumem nezadovoljstvo tistih, ki so pričakovali, da bomo dobili tak zakon, ki bo istospolnim prinesel pravice kot obstajajo v zakonski zvezi, še posebej na področju socialnega, pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja. Vendar vem, da je pri tovrstnih vprašanjih težko razmejiti razumna razlikovanja, ki so skladna z načelom nediskriminacije, in rešitve, ki pomenijo nedopustno diskriminacijo.

Ali podpirate pravico lezbičnih in gejevskih parov do posvojitve otrok?

Bil bi za ureditev, ki to dopušča. Seveda pa bi pogoji posvojitve morali biti dovolj natančni. Ne želim, da to zveni diskriminatorno, ampak menim, da bi vsi, ki posvajajo otroke, morali dokazati trdnost zveze, ki bo s posvojitvijo otroka postala družina, in sposobnost preživljanja. To velja tako za

istospolne pare, kot tudi za pare različnih spolov.

Ali naj bo obravnava istospolne usmerjenosti ter gejevskih in lezbičnih družin del šolskega kurikulumuma?

Sem za ustrezno pozornost v okviru družboslovnih predmetov. Nedvomno je dialog o človekovih pravicah, enakih možnostih in (seksualnih) manjšinah potreben, saj se s tem krepi solidarnost in zmanjšuje nestrpnost, ki jo (na žalost) poznamo tudi pri nas. Sovražen govor in netolerantnost do drugačnih je namreč botroval tudi sprejemanju zakona o istospolnih partnerskih zvezah.

Ste se kdaj udeležili Parade ponosa v Ljubljani ali kje drugje po svetu (in kje)?

V New Yorku sem dvakrat opazoval Gay Pride Parade, ki je tam velika prireditev in pritegne znatno pozornost meščanov. Udeleževal pa se parad nisem, ne teh ne kakšnih drugih.

»→ Zmago Jelinčič

Ali Zakon o registraciji istospolnih partnerskih zvez, ki je bil sprejet leta 2005, po vašem mnenju zadovoljivo rešuje problematiko istospolnih partnerstev?

Da.

Ali podpirate pravico lezbičnih in gejevskih parov do posvojitve otrok?

Ne.

Ali naj bo obravnava istospolne usmerjenosti ter gejevskih in lezbičnih družin del šolskega kurikulumuma?

Ne.

Ste se kdaj udeležili Parade ponosa v Ljubljani ali kje drugje po svetu (in kje)?

Ne.

»→ Mitja Gaspari

Ali Zakon o registraciji istospolnih partnerskih zvez, ki je bil sprejet leta 2005, po vašem mnenju zadovoljivo rešuje problematiko istospolnih partnerstev?

Ljudem je treba dopustiti, da si izberejo partnerske odnose in uredijo zasebno življenje po svoji meri. Na kakšen način bodo udeleževali to svojo pravico pa je stvar zakonodajce, pri oblikovanju katere morajo sodelovati tudi tisti, katere ta zadeva. Osebnostno mislim, da bi zakonsko morali na nek način urediti status svojca in porokam med istospolnimi partnerji ne nasprotujem.

Ali podpirate pravico lezbičnih in gejevskih parov do posvojitve otrok?

Vprašanje posvojitve otrok je zelo občutljivo vprašanje, na katerega ne bi mogel odgovoriti z da ali ne. Iskanje odgovorov nanj je stvar zelo poglobljene strokovne presoje nasploh in tudi posameznih primerov.

Ali naj bo obravnava istospolne usmerjenosti ter gejevskih in lezbičnih družin del šolskega kurikulumuma?

Šolske vsebine se pri razlagah in pogovorih z učenci ne morejo in ne bi smele izogniti temam, s katerim se srečujemo v življenju.

Ste se kdaj udeležili Parade ponosa v Ljubljani ali kje drugje po svetu (in kje)?

Ne.

»→ Darko Krajnc

Ali Zakon o registraciji istospolnih partnerskih zvez, ki je bil sprejet leta 2005, po vašem mnenju zadovoljivo rešuje problematiko istospolnih partnerstev?

Nikakor ne, saj omenjeni zakon ne omogoča pridobitve statusa svojca in s tem pokojninskih, zdravstvenih in socialnih pravic po partnerju. S tem, ko se zakonsko omogoči registracija partnerske zveze, pri tem pa partnerja zakonsko ne postaneta sorodnika, se uvaja drugorazredno državljanstvo gejev in lezbijk.

Ali podpirate pravico lezbičnih in gejevskih parov do posvojitve otrok?

Gejevski in lezbični pari bi morali imeti v vseh pogledih enake pravice kot heteroseksualni pari, torej tudi ko gre za posvojitve otrok. Nedvomno dobrega starševstva ne definira spolna usmerjenost staršev oz. njihov spol sam po sebi, temveč je odvisno od mnogih drugih okoliščin in pogojev. Slednje tako ali tako preverjajo socialne službe, ki so odgovorne za posvojitve, in ni razloga zakaj v primeru, ko homoseksualni pari izpolnjujejo kriterije, ki jih morajo izpolnjevati tudi heteroseksualni pari, ne bi mogli posvojiti otroka.

Ali naj bo obravnava istospolne usmerjenosti ter gejevskih in lezbičnih družin del šolskega kurikulumuma?

Da, če bi lahko pri tem zagotovili, da bi bila tovrstna obravnava strpna in usmerjena v gojenje tolerance med mladimi in kasneje odraslimi in da ne bi še bolj podpirala homofobije. Bi pa na splošno morali v šolski kurikulum uvrstiti več vzgoje za strpnost in sožitje z vsemi vrstami subkultur, marginalnih skupin, družbenih, etničnih, verskih, rasnih in drugih manjšin.

Ste se kdaj udeležili Parade ponosa v Ljubljani ali kje drugje po svetu (in kje)?

Nisem se še udeležil nobene Parade ponosa, vendar jo podpiram. Ko je 2. julija 2005 Stranka mladih Slovenije (SMS), ki ji predsedujem, praznovala svoj 5. rojstni dan in smo na Prešernovem trgu organizirali podporno prireditev Live Aid, sva se z organizatorjem Parade ponosa dogovorila, da se parada ustavi tudi na naši prireditvi in da nagovorijo tudi udeležence naše prireditve. To so tudi stori.

»→ Monika Piberl

Ali Zakon o registraciji istospolnih partnerskih zvez, ki je bil sprejet leta 2005, po vašem mnenju zadovoljivo rešuje problematiko istospolnih partnerstev?

Tem skupinam bi omogočila, da imajo enake pravice kot vsi ostali državljani naše Slovenije.

Ali podpirate pravico lezbičnih in gejevskih parov do posvojitve otrok?

Nisem za to, da bi lahko posvojili otroke. Ne zato, ker bi bili slabi starši, ampak zaradi tega, ker bi imeli otroci kasneje v šoli težave. Verjetno bi doživljali neprijetnosti. Predvidevam, da bi jih sošolci zaradi tega zaničevali.

Ali naj bo obravnava istospolne usmerjenosti ter gejevskih in lezbičnih družin del šolskega kurikulumuma?

Sem za to, da se v šoli o tem tudi govori. Zakaj pa ne?

Ste se kdaj udeležili Parade ponosa v Ljubljani ali kje drugje po svetu (in kje)?

Nisem se je udeležila. Tudi, ko potujem po svetu, je nisem nikjer videla. Travestit Show sem si letos ogledala na Tajske. Moram reči, da je bil enkrat. Nad predstavo sem bila tako navdušena, da sem si jo celo posnela.

Roman Kuhar
roman.kuhar@gmail.com

Transseksualnost

Intervju s
Sabrin P. Ramet

»Ne morem več na moško stranišče!«

Ameriška profesorica dr. Sabrina P. Ramet ni ena izmed tistih *instant* strokovnjakov za bivšo Jugoslavijo, ki so se pojavili po njenem razpadu. Na tem področju je raziskovala že v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, učila se je hrvaškega jezika in na pamet zna številne jugoslovanske rock uspešnice tistega časa. 18 let je kot raziskovalka politične in socialne kontratkulture delala na Univerzi v Washingtonu, zdaj pa poučuje politologijo na norveški univerzi znanosti in tehnologije NTNU v Troinheimu.

Je avtorica osmih knjig. Med njimi izstopa že petkrat ponatisnjeni *Balkanski blodnjak (Balkan Babel)*, ki prikazuje zgodovino razkroja Jugoslavije po Titovi smrti. Lansko leto je izdala čez 800 strani dolgo zgodovino treh Jugoslavij (*The Three Yugoslavias*) in med drugim skupaj z Danico Fink Hafner uredila zbornik *Democratic Transition in Slovenia*.

»Res požete med svojimi predavanji?«, jo vprašam, da pribijem led. »Res,« odgovori, »s pesmimi študentom pričaram duh časa, o katerem govorim.« V isti sapi začne peti eno od uspešnic *Plavega orkestra*. »Tako izgledajo predavanja o bivši Jugoslaviji,« doda v smehu.

Ko se zasmeje, nekje v ozadju slišim moški smeh. Ne morem si pomagati, tudi sam sem ujet v spolne stereotipe. Sabrina Ramet je bila nekoč namreč Pedro Ramet.

Tezo, da so naše identitete, tudi spolna identiteta, v devetdesetih postale fluidne, danes sprejemajo številni teoretiki. Kako pa vi kot transseksualka vidite in razumete fluidnost identitet?

Verjetno ne boste našli veliko transseksualcev, ki bi se strinjali s to tezo. Identitete morda res postajajo bolj fluidne in odprte, ampak prav transseksualci so tisti, ki so se naveličali biti fluidni. Naveličali so se prilagajati družbenemu spolu, ki ga ne sprejemajo. Če se nekdo počuti kot ženska in vsak dan, ko se pogleda v ogledalo, vidi moškega, si morda sprva reče: saj se lahko prilagodim, lahko živim s tem, lahko igram *njihovo* igro. Ampak ko si to govoriš dan za dnevno, leto za letom, se slednjič le vprašaš: Zakaj to počnem? Zakaj se silim, da bi bil moški, če se počutim žensko? Takrat si končno rečeš: naj gre vse k vragu!

Ni nujno, da se bodo z mojo formulacijo strinjali čisto vsi, ampak mislim, da transseksualci občutijo osnovno spolno identiteto kot dano. Telo lahko spremeniš, ne moreš pa identitete. Identiteta je na nek način drugačna od duševnega ustroja posameznika. Spolna identiteta je tvoje občutenje, kdo in kaj si. Ljudje pogosto rečejo, da je v vsakem izmed nas del moškega in del ženske. Če duševni ustroj pomeni prav to, kar je v nas, tisto, o čemer razmišljamo kot o moškem ali ženskem, potem lahko rečem, da je tisti del mojega duševnega ustroja, ki je pogojen z genetsko strukturo, v obliki XY. Ne zanikam torej, da je del mojega duševnega ustroja moški.

A pri vsem tem gre tudi za vprašanje družbe. V Ameriki govorimo o moškem in ženskem kompleksu. Pri tem mislimo na tipično moške in tipično ženske odzive v ameriškem družbenem prostoru. Zase menim, da ne spadam v nobenega od teh dveh velikih sindromov. Vedno sem se počutila žensko, a sem bila vedno prisiljena biti moški. Ampak s tem se nisem nikoli identificirala. Sem bila pa vzgojena kot fant, ne kot dekle, zato je moj duševni ustroj veliko bolj ... no, oboje in nič od tega.

Kakšen je bil notranji dialog med vami kot moškim in tistim delom vas, ki je želel postati oziroma je bil ženska?

Pogosto sem bila depresivna. Periodične depresije. Prvič, ko sem se zavedla, da nisem povsem taka kot drugi fantje, je bilo pri osmih, devetih letih. Spomnim se, da sem se spraševala, zakaj se ti fantje želijo samo pretepati, zakaj so ves čas umazani ... A ker ni nobenega razloga za to, da se mora fant, da bi bil fant, pretepati in biti umazan, sem zaključila, da sem preprosto *drugačen*.

Pozneje so stvari postajale jasnejše. Vsak večer sem zaspala ob fantaziranju, da bi bila spremenjena v žensko. Začelo se je pri dvanajstih letih, vsak večer ista fantazija. Potem sem to skušala zanikati, govorila sem si, da je to absurd, nakar sem v časopisu brala o nekom, ki je bil transseksualec. Do takrat tega termina sploh nisem poznala. Šele takrat sem ugotovila, da so še drugi ljudje *s tem*, saj sem prej namreč mislila, da sem *nor*. Kakšna neumna ideja!

Leta 1972 sem se poročila z žensko in bila poročena 16 let. Medtem sem si ves čas govorila: ne, ne, ne, ne morem spremeniti spola. To je neumno. To ni dobro. Kar naprej sem bila depresivna, vse bolj depresivna. Ločila sva se leta 1988. Po ločitvi so depresije postajale vse hujše. Krizo je poglobljalo tudi dejstvo, da sem bila samska in nisem imela več razloga, da ne naredim spremembe spola, saj v to ni bilo več potrebno vplesti moje žene. In bila sem stara 40 let – in pri štiridesetih imaš občutek, da moraš vse dileme, ki te še mučijo, razrešiti takoj, zdaj in tu. Zadnja stvar, ki je pripomogla k temu, da sem se odločila za spremembo spola, je bila – to vas bo gotovo presenetilo – prva verzija knjige *Social Currents in Eastern Europe*, ki sem jo napisala leta 1988, izšla pa je tri leta pozneje. Septembra 1988 sem rokopis oddala založniku in z njim sva razpravljala o vseh spremembah, ki so se dogajale v srednji in vzhodni Evropi. Takrat sem predvidevala, da se bo komunistični sistem sesul. Nisem sicer pričakovala, da se bo to zgodilo že čez eno leto ... V začetku leta 1989 sem dobila rokopis nazaj. Morala sem narediti nekaj popravkov, stvari v vzhodni in srednji Evropi pa so eksplodirale ... In takrat sem začela razmišljati: Poljaki so bili pod tiranijo 40 let, zdaj pa končno lahko odločajo o svoji prihodnosti.

Čehi in Slovaki so bili pod tiranijo 40 let, zdaj pa lahko odločajo o svoji prihodnosti. In tako naprej. Zazdelo se mi je, da sem bila tudi sama 40 let pod nekakšno spolno tiranijo in bil je čas, da tudi sama odločim o svoji prihodnosti.

Moje raziskovalno delo je torej sovpadlo s krizo v moji glavi, ki me je končno prisilila, da sem stvari uredila. Konec leta 1989 sem namreč doživela nekaj uničujočih depresij. Potem se je pojavila »fragmentacija psihe«, ki je bila zelo bizarna. Večina nas o sebi namreč razmišlja kot o enotni osebi. Ti si Roman in si, kdor si. Jaz pa sem to takrat drugače občutila. Imela sem občutek, da razpadam v štiri dele: odrasla ženska (Sabrina), odrasel moški (Pedro), v meni pa sta ostala še otrok – deklica in otrok – deček. Spomnim se, da sem odnos med temi štirimi razumela kot odnos nasprotnikov v libanonski državljanski vojni. Šlo je za spopad med dvema ženskama in dvema moškima v mojem telesu. Če boste govorili z drugimi transeksualci, bodo ti mogoče zanikali, da je bil v njihovi psihi kanček moškega. Ampak moje izkušnje so pač take, da sem občutila te napetosti. Bilo je kot nekakšna notranja vojna. Po drugi strani sem imela občutek, da je iz mene izpadla neka vsebina in na tem mestu je nastala praznina. Ampak, kako sem lahko praznina? Kako je to lahko del mene? To je bil namig, da se moram spraviti nazaj k sebi. In točno sem vedela, kje je izhod. Odločitev je tako postala neizogibna, ničesar drugega ni bilo moč narediti.

Kako ste se po spremembi spola spopadi s svojo okolico, s sosedi, sodelavci, nenazadnje s študenti in študentkami na fakulteti?

Prehodna faza je trajala od konca 1989 do konca 1990. Takrat sem hodila k psihiatru, kar je bil pogoj za začetek hormonske terapije. Hormoni so tisti, ki naredijo efekt. V tem času sem šla iz hiše včasih z moško podobo, včasih z žensko. No, z žensko podobo sem hodila samo v določene prostore, na primer plesat v disko (*tum-tum-tum ... z glasom začne oponašati ritem glasbe in plesati z rokami*), na pijačo ob petkih in sobotah zvečer, ali pa na transeksualno skupino za samopomoč. Postopoma sem več in več stvari delala kot ženska in na koncu prehodne dobe sem se kot moški predstavljala samo še na univerzi, kjer sem srečevala študente. Povsod drugod sem bila ženska.

Situacija je bila zamotana, ampak o spremembi spola sem počasi začela govoriti z ljudmi. Najprej sem povedala petim. Eden izmed njih je bil varnostnik v stavbi, v kateri sem stanovala, saj me je videval, ko sem prihajala in odhajala. No, bil je tudi moj prijatelj. Od preostalih štiri-

rih ljudi, ki sem jim povedala, sta dva novico dobro sprejela, dva pa se s tem nista mogla sprijazniti. Tako pač je. Ko sem govorila z ljudmi, sem poudarjala, da ne spreminjam svojega karakterja, svoje osebnosti, še vedno me zanimajo iste stvari, moj okus za glasbo se ni spremenil ... Spremenil se je stil oblačenja, a vseeno se mi zdi, da obstaja nekakšna kontinuiteta med leti pred operacijo in po njej. Se spomnite skupine *Plavi orkester*? Izdali so album *Smrt fašizmu*. Morda se boste spomnili slike na naslovnici, veliko črne barve, škornji, šal, medalje ... no, tako sem se tudi jaz oblačila od leta 1987 naprej. Te obleke so bile nekako androgine. Spomnim se, ko sem šla nekoč ven v črnih hlačah, škornjih v stilu flamenka, imela sem črn pulover, srajca je gledala izza puloverja, čez pa sem imela pas z veliko medaljami ... nekaj železa je bilo na vsakem koncu moje obleke, v stilu osemdesetih. Na obraz sem si dala čisto malo pudra, pa nekaj bele barve nad trepalnice in svetlo oranžno šminko. Nisem izgledala ne ženska ne moški, bila sem nekaj drugega, nekaj vmes. S svojimi prijatelji sem šla v restavracijo in morala sem na stranišče. Šla sem na moškega, ker sam takrat še vedno hodila na moški WC, in počutila sem se neprijetno, kot da bi bila na napačnem stranišču, hkrati pa sem vedela, da ne spadam niti v tistega drugega. Zavedala sem se, da moja predstava ni ne moška, ne ženska. To je bila zanimiva izkušnja.

Judit Butler bi bila navdušena nad vami ... (smeh). Ampak vi ste vseeno naredili prehod iz ene definirane kategorije v drugo definirano kategorijo. Niste želeli zasesti tistega vmes?

O spolu lahko razmišljamo na različne načine. V nekaterih indijskih kulturah je obstajalo šest spolnih kategorij. Štiri od teh so bile na razpolago tistim, ki so se rodili z moškimi genitalijami, dve pa za tiste, ki so se rodile z ženskimi genitalijami. Obstajala so zelo jasna pričakovanja glede vedenja in dela, ki ga opravljaš. Če si hotel preiti iz enega spola v drugega, si moral prevzeti nova dela. Binarni sistem spolov v večjem delu današnjega sveta na površju morda res zgleda zelo rigiden, ampak z vidika delitve dela je precej odprt. Moški danes lahko ostane doma in opravlja gospodinjska dela, ženska pa služi denar. To se mi zdi znak fleksibilnosti in glede tega obstajajo najrazličnejše kombinacije.

Kar pa se tiče odprtega prostora za alternativne spole ... Vedno ko spoznaš novega človeka, imaš nekakšen občutek, ali se ta človek predstavlja na moški ali ženski način. Ampak včasih pa spoznaš koga, za katerega ne veš, kakšna je njegova pozicija. V gejevskem klubu

Neighbours v Seattlu sem nekoč srečala nekoga, ki je bil oblečen v krilo, nog ni imel pobritih, bil je brez nogavic, oblečene je imel športne copate pa majico, bil je brez nedrčka in brez *make upa*, imel je kratke lase ... spomnim se, da sem se spraševala, kakšno podobo predstavlja. Ni šlo ne za žensko podobo ne za moško. Je to le fant, ki rad nosi krilo? Takrat sem se zavedla, da je to pač neka druga kategorija. Zame je bil to opomin, ugotovila sem, da obstaja še nekaj, čemur se reče kreativnost. Ali čez uporabim glasbeni termin: variacija na temo. Obstajajo variacije na temo moškega in variacije na temo ženske. Zase mislim, da delam variacije na temo ženske.

Ker imate družbeno izkušnjo moškega in ženske, me zanima, na kakšne težave ste naleteli kot ženska? Pri tem mislim tiste težave, ki jih kot moški niste poznali.

Ne morem več na moško stranišče! (smeh)

To je vse?

Bolj ali manj.

Po spremembi spola ste ostali skupaj s partnerko Christino in se leta 2003 na Norveškem poročili kot lezbični par. Kako je vaša partnerka doživela spremembo vašega spola?

Chris sem spoznala še v času krize, vendar sem bila takrat že odločena, da naredim spremembo. Ko sva se začeli spoznavati, je bila ena izmed prvih stvari, ki sem ji jo povedala, da sem v procesu spreminjanja svojega spola. To je bilo še takrat, ko sva bila samo prijatelja in še nisva bila ljubezensko povezana. Glede vsega tega je bila zelo odprta. Hkrati mi je povedala, da je biseksualka. S tem mi je povedala, da jo privlačim ne glede na to, katerega spola sem. Potem sva šli včasih ven kot heteroseksualen par, včasih pa kot lezbični par. Če veste, kaj mislim s tem ... (smeh). Ampak ugotovili sva, da nama je obema ljubše, če sva lezbični par. No, seveda so jo pred tem zanimale določene stvari. Najbolj jo je zanimalo, kakšna verjetnost obstaja, da me bodo še naprej zanimala ženske. Povedala sem ji, da prihodnosti sicer ne morem napovedati, da pa ne vidim nobenih možnosti, da bi se to spremenilo, da bo moj seksualni interes ostal stabilen. In tako je tudi bilo.

Govorili ste že o kontinuiteti v oblačenju. Kako pa je bilo s spremembo imena?

Moram omeniti, da je moje drugo ime Petra. Sabrina Petra Ramet. Ime Petra sem izbrala kot znak kontinuitete. Svoje prve članke sem podpisovala z obema imenoma, da bi ljudje vedeli, da je sicer prišlo do spremembe, da pa kljub vsemu obstaja kontinuiteta, da sem še vedno ista oseba, da imam iste ideje, isto orientacijo.

Zdaj tega ne počnem več. To je tudi znak, da sprejemam sebe, svojo preteklost, ne pa, da bi se pretvarjala, da prej ni ničesar obstajalo. Sicer pa sem si želela ime, ki bi v sebi hkrati imelo nekaj eksotičnega, pa hkrati ne toliko, da si ga ljudje ne bi zapomnili. Nisem si želela odzivov v stilu 'kako ste že rekli, da vam je ime?' (smeh). Želela sem si nekaj poznanega, a hkrati ne tako poznane. Hotela sem nekaj, kar bi imelo tudi evropski prizvok in ime Sabrina v Ameriki ima tak prizvok. Hkrati sem si želela ime, ki ga ni imel še nihče, ki bi ga jaz poznala, nihče v družini. Nikoli, recimo, nisem imela punce, ki bi ji bilo ime Sabrina. Tako je to povsem moje ime. In to je bilo seveda preden sem zvedela za film *Sabrina* z Audrey Hepburn in tudi pred televizijsko nadaljevanko *Sabrina – mladoletniška čarovnica* (smeh).

GLBT mladi

Legebitra je v virtualnem svetu zgradila novo internetno stran za mlade glbtjence. Poleg informacij o razkritju, zdravju, starših in partnerskih odnosih stran ponuja 4 forume: po enega za geje, lezbijke, biseksualce in transgenderje.

Stran vzpostavlja mednarodne forume za mlade glbtjence, saj poleg slovenske ponuja tudi angleško različico.

Poglej na www.lgbt-mladi.si.

Film *Milni mehurček*, Festival gejevskega in lezbičnega filma, zadnja stran **Narobe**.

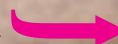

Foto: Dražena Perić

Roman Kuhar
roman.kuhar@gmail.com

Parada Srkanje kave med parado ponosa

»Najboljši« komentar, ki sem ga na forumih prebral o letošnji *Paradi ponosa*, je bila pritožba nekega fanta, da organizatorji parade niso poskrbeli za zaporo cest. Povedal je, da je sam sedel v lokalu blizu Prešernovega spomenika in dogajanje na odru opazoval ob srkanju kave. Ampak vedno, ko je avtobus pripeljal po Wolfovi in pot nadaljeval čez Tromostovje, fant ni slišal, kaj se dogaja na odru. Za

nekaj trenutkov mu je avtobus celo zastrl pogled. Spraševal se je, kako so organizatorji lahko bili tako malomarni in niso poskrbeli za zaporo ceste.

Res, le kako organizatorjem ni prišlo na misel, da bi cesto zaprli? Ali pa bi lahko poskrbeli vsaj za kakšen *big screen*, ki ga ima danes že vsaka poštena prireditelja. Morda bi bilo še boljše, če bil celotno prizorišče ovili z veliko črno zaveso, tako da bi bili paradajoči glb-tjevci zavarovani pred pogledi številnih radovednih strejtov. Potem bi se tudi naš nadebudni gej iz lokala morda pomatral do Prešernovega spomenika in znotraj zaprtega prizorišča v miru protestiral proti družbeni homofobiji in bil ponosen gej, tako kot se na dan parade ponosa spodobi. Končno bi lahko videl in slišal ... vse! In za tiste, ki se jim vseeno ne bi dalo na trg, bi bilo potrebno zagotoviti neposredni prenos slike do njihovih dnevnikov, v njihove plazme in lcd televizorje in morda še kakšen star samsung, ki

še ni *HD ready*. Tako bi bili lahko tudi oni ponosni.

Ampak vsega tega organizatorji parade v Ljubljani seveda niso sposobni. Nič ne kaže, da udeležba na Paradi kmalu ne bo več pomenila napornega paradiranja po ulicah. In mučnega stanja na razbeljenem soncu pred odrom, skandiranja, držanja transparentov, pihanja v piščalke, katerih zvok ti prestreli uho, igranja z baloni, objemanja, poljubljanja in vsega tega, kar so paradnice in paradniki počeli na letošnji paradi.

Francosko navdahnjena parada

Sedma parada ponosa je potekala 30. junija pod geslom »Ponosno naprej« in s stilizirano podobo ženske z znamenite Delacroixjove slike *Svoboda vodi ljudstvo*. Parada se je zato začela s francosko himno, ki jo je odigrala bežigrajska pihalna godba. Tribarvno zastavo francoske revolucije, ki jo ženska drži na izvorni sliki, je na plakatu para-

de zamenjala mavrična zastava, sporočilo pa je ostalo nespremenjeno: boj za pravice, enakopravnost in svobodo. Petra Salaj, predstavnica LGBT društev, je v svojem govoru na paradi poudarila, da lezbijke, geji, biseksualci in transseksualci sporočamo, da nas homofobija, ki jo je moč opaziti na Poljskem, v Rusiji in tudi pri nas, ne bo ustavila. Še naprej se bomo zavzemali za svoje pravice. Na odru pred Prešernovim spomenikom so nastopili še ameriški kralj preobleke Gavin Danger, Salome, zagrebška lezbična rok zasedba Bura band in Danijel Malalan, ki je pel, recitiral pesmi in povezoval program. Parado je pozdravil tudi ljubljanski župan

Zoran Jankovič, ki je dejal, da je »Ljubljana lepo mesto. Lepo mesto je zato, ker je ponosno mesto, ker je strpno mesto, ker je mesto tolerance«. S podobnimi besedami sta pred njim v preteklih letih parado pozdravljali tudi Vika Potočnik in Danica Simšič, žal pa besede niso povsem resnične. Dan pred parado so se na primer na sprti mestne hiše pojavili grafiti »smrt pedrom«, »dol iz pedri«, prečrtane slike dveh penisov in podobno. Hkrati je bila Ljubljana polepljena z nalepkami, na katerih sta bila prečrtana gejevski in lezbični par, pod sliko hetero para pa je pisalo »Ohranimo slovenski narod«. Tudi letos ni šlo brez fizičnega nasilja: zvečer so pred K4

štirje fantje pretepli geja, ki je končal na urgenci.

Dan pred ljubljansko parado so na mariborskem Grajskem trgu organizirali 4. akcijo strpnosti, med katero so letos prvič tudi korakali po Mariboru. Parado so spremljali še številni spremljevalni dogodki – od gledaliških predstav do razstav in bowling turnirja. Letošnja novost je bila akcija *Queer road trip*; aktivisti in aktivistke so v dneh pred parado obiskali vrsto slovenskih mest, postavili stojnice, razprli mavrično zastavo in mimoidočim delili informativne materiale.

Z vsemi temi aktivnostmi je LGBT skupnost v nekaj dneh precej gla-

sno opozorila nase, na to, da nam pripada del tega prostora, mesto za mizo. Čeprav obstajajo različna mnenja, za katero mizo naj bi sedli, kdo naj bi sedel zraven in kaj naj bi na tej mizi stregli – kar so vse pomembna vprašanja, o katerih slovensko GLBT gibanje premalo razmišlja – je kontinuiteta prisotnosti v javnem prostoru pomembna. Pomembna je kontinuiteta parad in spremljajočih akcij. Še bolj pomembna pa je tista kontinuiteta prisotnosti, ki jo (lahko) zagotovi vsak izmed nas v času med dvema paradama. Med parado pa tako, da ne sedi za mizo v bližnjem lokalu.

Petra Salaj, so-organizatorica Parade ponosa 2007

Do kod seže mavrica?

V zadnjih letih je bilo več pobud, da bi koncept Parade ponosa spremenili. Na kakšen način je bila letošnja parada drugačna od prejšnjih?

Razširili smo spremljevalni program. Organizirali smo tako ime-novali *Queer Road Trip* in s kombijem po več mestih v Sloveniji promovirali Parado ponosa. Želeli smo preseči kritiko, da je parada ljubljanski dogodek. Ustavili smo se v Celju, Murski Soboti, Slovenj Gradcu, Kranju, Novem Mestu, Postojni, Novi Gorici in v Kopru. Res je, da smo pričakovali večji odziv, ampak vseeno se je izplačalo; delili smo zloženke, revije, odgovarjali na vprašanja ljudi. Pa kar nekaj staršev je moralo odgovoriti na vprašanja svojih otrok, ko so jih spraševali, kdo smo in kaj počnemo. Hkrati smo organizirali tudi projekt Mavrična Slovenija in se vprašali, do kod seže mavrica. GLBT osebe smo prosili,

da naj nam pošljejo poštne številke krajev, kjer živijo. Dobili smo 687 odgovorov iz 155-ih krajev po Sloveniji.

Kaj bi Parada ponosa leta 2007 morala biti v Sloveniji: zabava ali politična manifestacija?

Morala bi biti zabava. Ampak zabava je lahko le tam, kjer imajo GLBT osebe enake pravice. Pri nas tega še nekaj časa ne bo. Zato je potrebno opozarjati na pravice in enakopravnost.

Parado sta letos prvič organizirala le Dih in Legebitra, prejšnja leta jo je organiziral konzorcij vseh LGBT organizacij v Sloveniji. Zakaj je prišlo do te spremembe?

Zato, ker smo prejšnja leta poskušali pokazati, da smo enotni in da smo sposobni sodelovati. Vendar nekateri niso bili zadovoljni, da smo jih navajali kot organizatorje. Zato tistih, ki letos niso pomagali – ne s prostovoljnimi delom ne finančno – nismo omenjali.

So mediji opazili to spremembo?

Mislil, da ne.

Prva parada je bila organizirana brez finančnih sredstev, preostale so zahtevale kar precejšen finančni izdatek. Se ti zdi sprejemljivo, da so ljudje plačani za nastop na Paradi, ki je nekomercialni dogodek, politična manifestacija, lahko bi rekli celo, da ima humanitarne komponente?

O tem smo razmišljali tudi mi. Ampak vsi, ki smo jih povabili, so del GLBT skupnosti in živijo od svojih nastopov. Tudi oni morajo plačevati račune ...

Ampak tudi aktivisti morate plačevati račune, pa za organizacijo verjetno niste plačani?

Nekateri smo pač še vedno entuziasti in smo pripravljeni delati zastonj.

Po paradi je bil ponovno pretepen gej. Kdo ni opravil svojega dela – organizatorji ali policija? Ali nekdo tretji?

V tem primeru svoje naloge ni opravila GLBT skupnost. Ljudje, ki so videli ta incident, niso ničesar storili, da bi ga preprečili. S policijo je bilo dogovorjeno, da bodo okrepljeno nadzorovali določene dele mesta. To so tudi počeli, a v trenutku pretepa tam ni bilo policajev.

Parada poziva lezbijke in geje, da se razkrijejo in stopijo iz klobeta. Nekateri pa trdijo, da je biti v klobetu pravica, odločitev, kot vsaka druga. Se strinjaš s tem?

Seveda imajo pravico. A če želimo enake pravice, tega ne bomo dosegli s skrivanjem. Pokazati moramo, da smo raznoliki in da smo povsod. Ko sem bila sama prvič na Paradi ponosa leta 2002, me je prevzela ta množica. S parado želimo pokazati, da nas ni pet ali deset ali tisoč, ampak deset tisoč in več.

Gavin Danger, kralj preobleke

Kralji in kraljice

V Sloveniji so performansi kraljev preobleke manj vidni in manj poznani kot performansi kraljic preobleke. Ali gre pri kraljih zgolj za obratni spolni performans kot pri kraljicah ali pa imajo ti performansi kakšne svoje specifičnosti?

va imena. Kralji večinoma delujejo kot tim; na plakate, na primer, dajo samo ime svoje skupine. Nastopi kraljev preoblek so tudi bolj podobni gledališkim predstavam; uporabljajo številne rekvizite, kostume in podobno. Nekateri zato trdijo, da so pravzaprav performerji, ne kralji preobleke.

Ne vem, če na to vprašanje lahko odgovorim, ker v Sloveniji nisem videla nobenega performansa kraljic preobleke. Ampak v Columbusu v Ohiu je tako, da kralji ponavadi nastopajo v skupinah, medtem ko kraljice običajno nastopajo same. In četudi nastopajo skupaj, so na plakatih zapisana vsa njho-

Morda je to moj specifičen pogled. Tu imamo namreč veliko queer skupnost in kraljev je več kot kraljic. Columbus je res nekakšna čudna meka za performerje, ki svoje predstave utemeljujejo na spolu.

Se strinjaš s tezo, da živimo v »moškem svetu« in da se to odraža tudi v tem, da so kralji preobleke manj vidni? Ali pa je to samo še en stereotip?

Čeprav je v Columbusu več kraljev kot kraljic, se o kraljicah več govori, pogosteje se jih oglašuje, sponzorira in podpira – tako znotraj skupnosti kot tudi širše. Ampak to se počasi spreminja.

Kakšni so tvoji vtisi s Parade ponosa v Ljubljani? Se ti je zdela kot ena od številnih parad, ali pa si morda opazila kakšne »lokalne posebnosti«?

Ljubljanska Parada ponosa je bila vsekakor posebnost. Ne zgodi se vsak dan – še posebej ne v Ameriki – da lahko nastopam na odru sredi mesta, kjer imam pogled na grad. Čeprav je udeležencev parade bistveno manj kot na naši paradi v Columbusu, to ne pomeni, da je bila parada manj zabavna. Ljudje so ta dan vsekakor pokazali svoj ponos.

Danijel Malalan, voditelj Parade ponosa 2007

Ne moreš ubežati pred seboj

Kakšen je bil vaš vzgib, da ste organizatorjem parade ponudili interpretacijo Mozetičeve pesmi ... in pozneje »rešili« letošnjo parado še kot pevec in voditelj?

Po lanski paradi sva z Mitjem Blažičem izmenjala par besed. Potožil sem mu, da na tovrstnih pobudah pogrešam nekaj, kar bi zadevi dalo neko drugo dimenzijo.

Vemo, da med našo populacijo ni vse črno in belo, da je med eno in drugo barvo še cela paleta odtenkov. Večina ljudi še vedno stereotipno gleda na vse to, v smislu, aha, to so geji – fantje, ki se oblačijo v bejbe in obratno. Najtežje pa sprejmejo nekoga, ki bi jim bil podoben, ali s katerim bi se lahko celo poistovetili. Zato sem si rekel, če kot gledališčnik skoraj vsako leto na Dan slovenske kulture recitiram Prešernove poezije pred poetovim spomenikom, zakaj ne

bi kaj podobnega storil tudi na Paradi ponosa. Od tod moja ponudba organizatorjem. Ker so imeli težave z voditeljem, me je Mitja vprašal, če bi zadevo tudi vodil in sem z veseljem sprejel.

Nekateri so vaš nastop na Paradi ocenili kot coming out javne osebe. Brcajo v prazno ali ne?

Priznam, da sem tudi sam razmišljal o tem. V svojem okolju, tako privatnem kot poklicnem, imam te stvari urejene. Spolna orientiranost mi v življenju ni prioriteta. Mnogi bodo rekli, lahko tebi, ko si umetnik. Zaupam vam, da je prav v takih okoljih, ki naj bi bili

gay-friendly, kar precej (prikrite) homofobije. Veliko je bilo težkih trenutkov in vprašanj, zakaj se vse to dogaja ravno meni. Kot pripadnik slovenske narodne skupnosti v Italiji sem z leti obe drugačnosti vzporejal in opazil, da sta si v marsičem zelo podobni. Vse to so dejstva, ki so del mene in ki jih doživljam popolnoma naravno in sproščeno.

Ste tudi vi z odra opazili vrsto gejev, ki so se sprehodili mimo Prešernovega spomenika, kot da se jih to, kar se je tam dogajalo, ne tiče? Kakšen je vaš odnos do skrivanja spolne usmerjenosti?

Ja, kar nekaj jih je bilo. In to že uro pred uradnim začetkom programa. Poznam tudi nekaj takih, ki so tisti dan načrtno zapustili mesto, češ, mi nimamo nič s tem. Zvečer pa so bili glavni na partyju v K4. Nekateri so mi celo v šali zabrusili, da se za nekaj časa ne bodo družili z mano, ker da sem se tako izpostavil. Ko so me kasneje spraševali, kako je šlo, sem

jim odgovoril, da samo še čakam, od kod bodo letele batine (smeh). Teh ni bilo. Sem pa bil zelo vesel nekaterih gledaliških kolegov in prijateljev, ki so prišli mimo, eni slučajno, drugi prav za to priliko. Glede skrivanja spolne usmerjenosti mislim, da ima vsak posameznik pravico ravnati v skladu s tem, kar čuti. Moje delo me sili v to, da brskam po sebi in opazujem druge. Ker se poklicno veliko pretvarjam, ne morem tega početi še v vsakdanjem življenju. Vse je odvisno od osebnostne rasti in zrelosti, od okoliščin, od tega, kako nekdo gleda na življenjsko pot, ki jo je prehodil in po kateri namerava nadaljevati. Menim, da vsaka stvar pride ob pravem trenutku, da se vsakdo mora prej ali slej soočiti z realnostjo, da beganje nikamor ne pripelje, in da velikokrat gre za spopad s samim seboj, kar je najtežje in tega se vsi bojimo. Lahko se preselimo na drugi konec sveta, sami pred sabo ne bomo nikoli ubežali.

Miha Lobnik
mihalobnik@email.si

Parada ponosa v Rusiji in mednarodna solidarnost Zahodni safari aktivizem

Danes v Evropi načeloma velja ocena, da je bila podpora nekaterih akterjev z zahoda pri organiziranju poskusa parade ponosa v Moskvi smiselna in upravičena. Pri tovrstnem dogodku gre vendarle za uresničevanje svobode zbiranja, to pa je ena od temeljnih človekovih pravic, h kateri je zavezana tudi Rusija kot članica Sveta Evrope.

Vendar ima zgodba tudi drugo plat. Ruske aktivistične organizacije, ki pri organizaciji niso sodelovale, večinoma molčijo, če pa jih malo bolj podrezaš, povedo, da se s tovrstnim načinom podpore ne strinjajo. Menijo, da gre pri tem predvsem za samopromocijo

peščice medijske pozornosti žejnih akterjev. Učinki tovrstnih akcij za lokalno GLBT skupnost naj bi bili po njihovi oceni bolj bori ...

Čeprav na nek način lahko občudujemo solidarnost, na primer nemških poslancev in pariških politikov, ki so v znak podpore odpotovali v Moskvo, po drugi strani ne moremo spregledati, da gre pri vsem tem za nekakšen »safari aktivizem«. Ni mi bi bilo lahko, ko sem slišal, da je bil kolega Pierre (ILGA-Europe) pretepen v Moskvi. A ko sem prebral, da so ga potem s pomočjo francoske ambasade takoj rešili in ga poslali nazaj v Pariz, kjer ga je na letališču pričakal sam vrh stranke Zelenih in desetine novinarjev, se mi

je zazdelo, da gre vendarle tudi za dobro premišljeno samopromocijo tistih, ki vidijo potrebo po delovanju izven svojega okolja. Rekli boste, da z zavzemanjem za globalno pravičnost ni nič narobe ... ampak: kaj pa tisti ruski geji in lezbijke, ki jih ne bo nihče rešil z letalom? In tisti, ki ne bodo kot Pierre teden pozneje, ko so bili potolčeni v Moskvi, kot veliki heroji ponosno praznovali v pariškem Maraisu? Bo kdo sploh vedel, da so jih pretepli?

»Odkar smo začeli s temi parada-mi, je za veliko gejev v Rusiji še slabše,« mi je zadnjič skeptično zaupal znanec. »Ekstremisti so se naučili homofobične govorice in pritisk v službah je postal močnejši. Če je prej obstajalo nekakšno ravnovesje, se zdaj marsikdo čuti poklicanega, da udriha čez pedre.« Problem je torej v tem, da morajo geji in lezbijke v Rusiji živeti celo leto in da čez leto ni kaj dosti medijev, ki bi poročali o teh in onih krivicah, ki se jim godijo.

Menim, da imajo parade ponosa kot izrazito prostorski dogodek najbolj obvladljive posledice, če so organizirane kot lokalni specifični projekt v duhu konsenza med akterji aktivizma in okolico, v kateri udeleženci parade ponosa živijo. Povedano drugače: parada mora stati na trdnih temeljih, temeljiti mora na ljudeh, ki bi tam lahko korakali oziroma protestirali vsak dan, ne pa le enkrat v letu. Parada mora odražati dejanski mobilizacijski potencial skupnosti, da bi bila v svojem okolju vidna in upoštevana. Politični prostor, v katerem se parada zgodi, jo mora dojeti kot realno stanje duha, nekaj, kar morajo akterji moči upoštevati vse leto, ne pa le, ko so na obisku tuji poslanci in velike medijske hiše.

Mednarodna solidarnost šteje, a korakati se mi zdi pomembno predvsem pred svojim pragom.

Mitja Blažič

mitja_b@yahoo.com

Itte, missa est.

Ne maram razvlečenih balad. Sluzavih viž tipa Ramazzotti, ob katerih bi najraje prijel nož, si razprl prsi, iztrgal srce in ga vrgel prvemu psu, ki bi se želel poscatiti nanj. Ne maram razcviljenih komadov. Nostalgličnih. Melanholičnih. Ne maram jokavih pesmic, kjer se razneženi mehkosrčni mačo-pevci razlivajo od samopomilovanja. Spominjajo me na neznosno mladostniško tesnobo, ko se homoseksualnost pod pritiskom podivjanih telesnih sokov pubertete ni več pustila potlačiti. Spominjajo me na revolucijo v glavi, ko mi je začelo od vsepovsod poganjati, na sranje doma s starimi in iskanje zavetja pred tem kaosom za zidovi cerkve. Ja, po nekem grotesknem spletu okoliščin je bila ravno farna cerkev kraj, kjer sem se v tistem obdobju počutil najbolj sprejete-ga, zaželenega in ljubljenega. Tako zelo, da sem si želel postati duhovnik.

Res sem verjel. Odkritosrčno in nedolžno. Naivno in čisto. Idealistično. Tako ali tako sem bil vzgojen v krščanstvu. Takem zmernem. Normalnem. Saj veste, tradicionalnem. Da ne bodo sosedje govorili. Takem, kjer ljudje po neki inerciji ob nedeljah čredno rinejo v cerkev: ženske na levo molit, mladina in kilavi dedci na desno, pravi patriarhi pa pred cerkev, slonet ob zid, kot kake kurbe. Opravljat odsotne, v nizkem startu, da se poženejo v gostilno, ko odzvoni. Takem katolištvu, v katerem baje koreninimo in kjer se je treba panično poročiti, takoj ko izostane menstruacija. Sledi nujna kuverta župniku, potem pa fešta, vsaj večja od sosedove, da še teden kozlaš od prenažiranja in žlahta še mesec žuli ostanke požrtije. Potem hitro vse otroke krstit. Pa otroke vsak petek k verouku, na zbiranje frustracij, travm in občutkov krivde. Pa v leepih dragih oblekicah k prvemu svetemu obhajilu, po Jezusa. Pa k birmi, po drago, zlato uro. Pa kuverta duhovnemu in fešta in prenažiranje. Po vsaki etapi, seveda. Obvezno. Potem samo še ob nedeljah in zapovedanih praznikih pobožno k sveti maši, na levo, na desno, ob zid, v gostilno, morda na kak pogreb. Sem ter tja na kako ohcet. Ko je prehudo, kuverto za sveto mašo, glavo postrani, pogled v tla in mili obogmipomagajvtejhudiuri! Kot ovce. Nagonsko. Jebeš vero, upanje in ljubezen.

Jaz pa sem res verjel. Naivno, nedolžno in čisto. V sporočila svetega pisma. V dobro. V ljubezen. V odpuščanje. V človekoljubje. In niti na kraj pameti mi ni prišlo, da bi bilo lahko v ozadju kaj drugega. Kaka ovca zabita!

Ne vem kako, a starši so me sčasoma nekako uspeli ukrotili. Našel sem se v novinarstvu, šel študirat v Ljubljano. Od tam je bila slika radikalno drugačna.

Zakaj je treba maše plačevati? In še vmes »darovati« denar? Zakaj stoji duhovnik višje? Zakaj celibat? Zakaj ni duhovnic? Zakaj toliko tabujev

okrog seksa? Zakaj toliko ustrahovanja s peklom? Zakaj spoved? Zakaj toliko dogem? Zakaj je morala biti Marija devica? Brezmadežno spočeta? Brezmadežno spočeti? Zakaj je tako aseksualna? Zakaj je Vatikan država? Zakaj tako vztrajno in nadležno rine v ostale države? Kaj je cerkev? Civilna družba? Država? Država v državi? Oportunistični hibrid?

Dokončno klofuto streznitve mi je prisililo cerkveno stališče do homo porok. Kardinal Joseph Ratzinger, prefekt najpomembnejše kongregacije v vatikanski kuriji – za verski nauk (do 50-ih let prejšnjega stoletja svete inkvizicije) – je spisal *Premislek o predlogih za pravno priznanje zvez med istospolnimi osebami*. V njem ponuja zdravorazumski pogled na t. i.

»žgoče moralno in družbeno vprašanje«. In piše o premislekih biološkega, antropološkega, družbenega in pravnega reda. Sama na osnovi dogem, aksiomov – o katerih se seveda, jasno ne sprašujemo – skovana vzročno-posledična zaporedja, ki se v spirali absurda zaključujejo z zdravorazumsko ugotovitvijo: vsi politiki, tako katoliški, kot neverujoči, morajo biti za blagor in ohranitev civilizacije proti kakršnemu koli pravnemu priznanju homoseksualnih zvez. Sicer ne bo prišlo samo do širjenja neurejenega obnašanja in posledično ustvarjanje nekega modela v sodobni družbi, marveč tudi do zamračitve temeljnih vrednot, ki pripadajo skupni dediščini človeštva. V isti sapi seveda cerkev povsem logično in zdravorazumsko uči, da je treba homoseksualce spoštovati. In v tem zdravorazumskem, s premisleki biološkega,

antropološkega, družbenega in pravnega reda podkrepjenem modelu spoštovanja to seveda logično pomeni: homoseksualnega vedenja ne odobravati. (Kaj pa celibat in zdravorazumski premisleki?)

No, Ratzinger je vmes postal papež, jaz pa sem izstopil iz cerkve. Prišle so še druge klofute.

Npr. prepoved uporabe kondoma, s čimer je cerkev soodgovorna za desetine milijonov mrtvih zaradi AIDSa, in kjer gre, recimo naglas, nedvomno za dejanje razsežnosti genocida. In merila /.../ za presojanje duhovnega poklica oseb s homoseksualnimi nagnjenji /.../, v skladu s katerimi ne sme več postati duhovnik, kdor vidno kaže nagnjenja do istega spola.

Tudi ne tisti istospolno usmerjeni moški, ki ne morejo dokazati triletne vzdržnosti, pa tisti z močnim nagnjenjem do istega spola in tudi ne tisti, ki samo moralno podpirajo homoseksualno kulturo. (Zakaj že potrebujejo to, če živijo v celibatu ?!)

Za nameček je prišla pri nas na oblast desnica. In cerkev je dvignila glavo prek streh. Zdaj opolnomočena s (kot uči) hudičevim semenjem – denarjem –, vplivom, močjo in polnimi pljuči oblasti iz vrnjenih (ne ve se sicer kako pridobljenih) gozdov revidira zgodovino, vodi revanšistično vojno proti slehernemu rdečemu odtenku, seka levece, prodira v vse pore naše družbe, manipulira s smrtjo in seksom, kontrolira, rekatolizira, žali razum in vsak dan bolj dokazuje, da sta pri nas cerkev in država ločeni. Ljudje? Vedno bolj množično rinejo vanjo. Queerji? Po 23-ih letih aktivizma vse bolj v klozet.

Res ne maram nategnjenih balad. Spominjajo me na tisto naučeno visoko milozvočno duhovniško cviljenje. Vedno upam, da jih bo pri visokih tonih od neznosnega tlačenja sebe in drugih razneslo in bodo koščki njihovih telesnosti počasi polzeli po križevih potih na stenah templjev absurda.

Foto: Nada Žgank / Memento

Suzana Tratnik

suzana.tratnik@amis.net

Kdor išče, ta išče še naprej

Prve stvari, s katerimi sem se v svojem življenju hotela zavestno identificirati in tako pripadati nečemu pomembnemu ali pa vsaj boljšemu, so bile dolga pričeska, zvonek smeh, kolo pony in ograja okoli naše hiše. Če bi imela vse to, bi bila popolna osnovnošolka. Toda na drugi polovici osnovne šole se je ta nenehen konflikt med potrebo po identifikaciji, pripadnosti, in potrebo po raz-ločenosti od drugih oziroma samozadostnosti malce prevesil v korist drugega. Nenadoma sem želela biti kar se da izjemna; v najlepših oblekah, najboljša učenka v razredu in obvladati čim več zvrsti športa. Moj osnovni cilj pa je bil, da bi bila tako nedostopna in samozadostna, da ne bi potrebovala prijateljev. Potem sem izkusila tudi samotarsko obdobje fenovstva oziroma obsedene identifikacije z neko pop pevko, kar je bilo že zelo blizu stanju psihotične zaljubljenosti.

Naslednja etapa je bila srednja šola, obdobje istovetenja z vrstniškimi skupinami, kot nas uči tudi socialna psihologija. Morda sem po tihem zavidala tistim, ki so se bolj kot s pripadnostjo ukvarjali z učenjem in s športom. Sama sem bila med tistimi, ki smo si želeli isto: iskati sebe tako, da boš pri tem izstopal. S sošolko Metko sva si prislužili naziv edinih pankeric v mestu, a potem smo bili vsi hipiji, kar je bilo pač značilno in bolj običajno za manjše slovenske kraje. Sicer pa sem se najraje družila s faliranimi dijaki in dijakinjami, nezaposlenimi, s pijančki in z Romi, ker je bilo vse to nezaželeno in nespodobno. Pri šestnajstih sem tudi pobegnila od doma, komaj zvozila letnik ter se pridružila skupinici literatov in literatk v razredu, ki smo se razglašali za daltoniste, na podlagi našega dadaistično obarvanega literarnega glasila Zeleni Dalton.

Toda moje iskanje same sebe skozi ne/pripadnost se je šele začelo. V času študija sem bila hitro sita nepriljubljenih sanj o novinarski ali sociološki karieri. Prezirala sem študijsko gradivo, tedaj močno obarvano s socialistično in partijsko ideologijo, in se našla v protidržavnih in uporniških osemdesetih v Ljubljani. Temačni FV disko z morbidno novovalovsko in pankersko glasbo, folk z odtrganimi imidži in hrupni koncerti, vse to je bil takrat moj edini pravi dom. Potem sem se družila s skupino slikarjev in se tudi sama lotila izdelovanja kolažev, ker risati pač nisem znala. Naslednja faza je bilo prerokovanje iz kart, izdelava horoskopov, metanje kitajskega I Chinga in klicanje duhov, vse to v prepričanju, da je večini prikrita resnica morda še nekje onstran. Imela sem veliko znanj in znancev, ki so bili s svojim zanimanjem za t. i. intenzivne tečaje prepričavanja »kdo sem jaz, kaj sem jaz in kaj hočem«, meditacije in rebirthinge nedvomno predhodniki postsocialističnega izbruha new agea pri nas. Slednjič sem ugotovila, da mi je še najbližje satanizem.

Toda pri vsem tem mi je nekaj manjkalo. Vse ideologije in pripadnosti so praviloma izključevale dve stvari: vprašanje spola in spolne usmerjenosti. Vedno je bilo samoumevno, da se je iz pedrov treba norčevati, ženske pa morajo poskrbeti zlasti za to, da bodo vsi siti, in za spolne potrebe moških. Leta 1985 sem šla na prvo srečanje ženske skupine Lilit in ugotovila, kako mi je ves ta čas manjkala identifikacija s feminizmom, ki se večinskemu svetu tedaj ni zdela niti najmanj pomembna. Leto prej se je začela razvijati tudi gejevska scena in bilo mi je jasno, da nikoli nisem imela priložnosti izraziti misli o lastni spolni usmerjenosti ... Po skorajda naključju sem se znašla na lezbični konferenci v tujini in spoznala, da so bili vsi moji strahovi in dvomi posledica životarjenja v orto patriarhalni družbi. No, seveda sem se na glavo vrgla tudi v zametke lezbičnega gibanja pri nas in s prvo punco sva skoraj pozabili dokončati faks, tako zelo sva se predali aktivizmu. Ko sem končno začela živeti odkrito in ozaveščeno kot lezbijka, mi je bilo jasno, da imam šele zdaj temelje, na katerih lahko nadaljujem z iskanjem ...

Kaj hočem povedati z vsemi temi menjavami ideologij, prepričan in s hkratnim ločevanjem od drugih? Da je pripadnost lezbični skupnosti zame vprašanje eksistencialne narave in ohranitve duševnega zdravja, ne pa tega, kar se trenutno »grem«. Kot lezbijka, gej ali drugače spolno drugačen si tudi na drugi način panker, hipi, vegetarijanec, komunist ali newager ... Zato mi gre na živce poenostavljeno prepričanje, češ, saj ni važna tvoja spolna usmerjenost, tukaj smo vsi enaki ... Že mogoče: dokler ne govoriš o tem, te »sprejemajo« vse ideologije.

Seveda ne gre zanikati ideoloških nasprotij znotraj same lezbične in širše gejevske skupnosti, ki so v marsičem tudi preslikava siceršnjih prepričan in konfliktov iz »splošnega« sveta – pripadati večini skozi prilagajanje ali se

identificirati skozi lastno razliko, zahtevati tisto, kar privilegirani že imajo, ali postavljati nove temelje enakosti, poudarjati veličino svoje socialne, zlasti spolne morale, ali sesuvati ideološkost in suženjstvo heteroseksistične, kapitalistično podkovane morale ... Ali pustiti vse tako, kot pač je, in (zavestno ali zgolj sebično?) živeti svoje lastno življenje ali pač skozi soočenja z okolico ravnati lastno hrbtenico? Saj pravim, iskanje je proces, katerega čar je, da si v njem vedno na začetku. Hm, kar pa seveda tudi utruja.

Sicer pa sčasoma vprašanje pripadnosti postane zelo preprosto, saj nas večina začne pripadati manjšemu prijateljskemu krogu izbranih ljudi – če le imamo toliko sreče. Kar se tiče sedanosti, se najlažje in najraje identificiram s svojim delom, vse drugo se mi zdi precej minljivo in zamenljivo, zlasti pa manj obvladljivo in smiselno. Na neki, zame sicer bolj abstraktni ravni, sodim tudi v skupino pisateljev in pisateljic, v kateri je menda izjemno velik odstotek shizoidnih in psihotičnih oseb, ki se proti koncu življenja radi odkrijejo v krščanstvu, budizmu, islamu in drugih verskih prepričanjih. Kar me niti ne skrbi, kajti v meni je še vedno dovolj naklonjenosti do Satana. Pa še lezbična pisateljica sem, pa naj se zdi to komu pomembno ali ne.

Foto: Nada Žganik / Memento

Simon Maljevac

simon.maljevac@gmail.com

»Mimikrija« Leta enakih možnosti za vse?

Leto 2007 je evropska komisija proglasila za evropsko leto enakih možnosti za vse. Uradno se je začelo 30. januarja v Berlinu na prvem evropskem vrhovnem zasedanju enakosti, pri nas pa 22. marca z otvoritvijo v Cankarjevem domu. V Sloveniji je za leto enakih možnosti zadolženo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

Vsi ljudje v Evropski uniji imajo pravico do enakopravnega obravnavanja, ne glede na njihov spol, raso ali narodnost, veroizpoved ali prepričanje, invalidnost, starost in spolno usmerjenost – to je ključno sporočilo, ki ga evropsko leto enakih možnosti skuša prenesti širši javnosti pa tudi posameznikom in posameznicam ter skupinam, ki so žrtve diskriminacije ali ji utegnejo biti izpostavljeni.

Strategija

Raziskava *Eurobarometer*, izvedena v okviru priprav na evropsko leto enakih možnosti, je pokazala, da se zaznavanje diskriminacije na osnovi spolne usmerjenosti med državami članicami Evropske unije zelo razlikuje. Na vrhu lestvice se nahaja Italija, kjer 74% anketirancev in anketirank meni, da je diskriminacija na osnovi istospolne usmerjenosti zelo razširjena. Sledita ji Ciper (72%) in Grčija (68%). Na dnu lestvice sta Danska (27%) in Estonija (26%), Slovenija pa je na šestem mestu. 61% vprašanih je zatrdilo, da je diskri-

Vrhovno zasedanje enakosti v Berlinu

minacija istospolno usmerjenih velik problem v slovenski družbi. Podatek kaže na določeno mero senzibilnosti slovenskega družbenega okolja na probleme gejev in lezbijk. Ampak kako senzibilni so za to vprašanje tisti, ki imajo v rokah škarje in platno?

Avtorji slovenske nacionalne strategije za enake možnosti so v dokumentu, ki je v letu enakih možnosti osnova za boj proti diskriminaciji, istospolni usmerjenosti namenili samo dobre pol strani – najmanj od vseh šestih okoliščin, ki jih obravnavajo – in še ta je skoraj dobesedno prepisana iz raziskave o vsakdanjem življenju

gejev in lezbijk (Mirovni inštitut, 2003). Že v uvodu priznajo, da je podatkov o diskriminaciji na osnovi spolne usmerjenosti razmeroma malo; kot največji problem, s katerim se soočajo istospolno usmerjeni, pa izpostavijo nasilje, predvsem v javnem prostoru. »Zaradi tega se nekateri homoseksualci prilagodijo javnim prostorom z določeno mero mimikrije, tako da se v javnem prostoru prelevijo v 'zgolj prijatelja' ali 'zgolj prijateljici'«, je zapisano v strategiji, »medtem ko v zasebnosti ali ožjih prijateljskih krogih tudi fizično izražajo svoj partnerski in intimni odnos do partnerja ali partnerice.« Kar je na žalost res. Avtorji poleg tega izpostavijo še diskriminacijo gejev in lezbijk na delovnem mestu, za katero pišejo, da je redka, vendar je, po njihovem mnenju, treba upoštevati mnenja raziskovalcev, ki ugotavljajo, da večina ne prepoznava nasilja in diskriminacije na

delovnem mestu. Drugih oblik diskriminacije avtorji niso izpostavili. Verjetno niso »dovolj pomembne« ... Kot izziv, s katerim se je treba spoprijeti, so izpostavili ozaveščanje javnosti, da človekove pravice pripadajo tudi gejem in lezbijkam. Strpnost, so zapisali, ne pomeni omejevanja gejev in lezbijk na zasebno sfero (tako da rečemo, naj v zasebnosti počnejo, kar hočejo), temveč vključuje aktivno sprejetje gejev in lezbijk v vsakdanjem življenju.

Pot k cilju

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je lani novembra razpisalo razpisna sredstva za izvedbo projektov v okviru leta enakih možnosti. Prijavile so se lahko organizacije, ki so zagotovile 30% lastnega sofinanciranja projekta, kar ni bila običajna praksa v drugih državah članicah Evropske

Vsaka država članica Evropske unije je v pripravi na leto enakih možnosti izbrala ambasadorja leta enakih možnosti ter obraze leta. Slovenska ambasadorja leta enakih možnosti sta **dr. Metka Klevišar** in **Vlado Kreslin**, obrazi leta pa so **Faila Pašić**, muslimanka – intervju z njo smo objavili v prvi številki *Narobe* – **Miha Zupan**, mlad košarkar, ki je svojo športno kariero začel v moštvu gluhih in naglušnih, in »naša« **Suzana Tratnik**, ki pravi: »*Obraz evropskega leta enakih možnosti za vse je prostovoljna in častna funkcija. Prosili so me, da s svojim likom in delom predstavljam tako LGBT skupnost kot ženske. Pojavila naj bi se na štirih akcijah, ki jih bodo v tem letu organizirali. Povabilu sem se odzvala, ker želim prenesti sporočilo naši LGBT skupnosti, zlasti pa (LGBT) ljudem izven nje, da je mogoče delati in ustvariti, kar hočeš, ne glede na to, kar si. V mojem primeru pa morda ravno zato, kar si. Kot sem zapisala že ob začetku akcije, ne verjamem, da obstaja kaj takega, kot so »samo ljudje«, pri katerih različnosti ne bi bile pomembne. Če sama ne bi reflektirala svojega položaja lezbijke ali bi ga potiskala le v sfero zasebnosti, ne bi zmogla napisati niti vrstice.*«

Otvoritev Evropskega leta enakih možnosti v Sloveniji

unije. Tam so večinoma države same 100% financirale projekte. Ministrstvo je v razpisnih pogojih zapisalo, da morajo projekti s svojo vsebino naslavljati problematiko diskriminacije na osnovi vseh šestih osebnih okoliščin (narodna in etnična pripadnost, vera in prepričanje, starost, invalidnost, spol, spolna usmerjenost), najbolj pa se morajo posvetiti multipli diskriminaciji. Ob tem se zastavlja vprašanje, če je bil tovrsten pogoj najbolj pametna odločitev. Rezultati razpisa so namreč pokazali, da se bodo različne organizacije, ki se primarno ukvarjajo z diskriminacijo na osnovi ene ali nekaj osebnih okoliščin, v letu enakih možnosti ukvarjale z vsemi osebnimi okoliščinami. Malce za piko na i se bodo ukvarjale tudi z istospolno usmerjenostjo. Mar ne bi bilo pametneje izbrati projektov, ki se osredotočajo na eno osebno okoliščino in na ta način pokriti celoten spekter diskriminacije? Organizacije, ki se ukvarjajo z diskriminacijo na osnovi določene osebne okoliščine, so namreč tudi v stiku s to skupino in problematiko najboljše poznajo.

Nosilce projektov, ki so bili izbrani, smo vprašali, kako nameravajo v svoj program vključiti diskriminacijo na osnovi spolne usmerjenosti. Pokazalo se je, da večina

tematike ne pozna najbolje. Nekateri so ob našem klicu celo prosili za pomoč pri »pokrivanju« te problematike. To je seveda povsem legitimna prošnja, ki pa vendarle postavlja pod vprašaj kriterije na razpisu.

O poteku leta enakih možnosti smo se pogovarjali tudi s članico nacionalnega implementacijskega telesa Dano Batič. Zatrnila je, da aktivnosti v okviru evropskega leta potekajo v skladu s sprejetim terminskim planom, o uspešnosti projektov pa še ne more govoriti, saj bodo končno oceno poteka lahko posredovali po opravljeni celostni evalvaciji vseh aktivnosti v začetku leta 2008. Hkrati je zadržila, da pričakujejo, da bodo »izbrani projekti zadovoljivo izpostavili tudi osebno okoliščino spolne usmerjenosti.«

Vse seveda ni povsem črno. Na otvoritev *Leta enakih možnosti* pri nas je bil kot sogovornik povabljen Miha Lobnik in nenazadnje je med »obrazi« leta enakih možnosti tudi Suzana Tratnik. Vsaj »na zunaj« je torej dobro poskrbljeno za istospolno usmerjene. Kako zadovoljivo – in ali je »zadovoljivo« dovolj dobro – pa bomo ocenjevali naslednje leto.

Na vprašanje, kako bodo v okviru svojega projekta naslovili tematiko istospolne usmerjenosti in doprinesli k aktivnejši vključitvi lezbijk in gejev v slovensko družbo, so se odzvale štiri organizacije, ki so na razpisu prejele sredstva.

Na **Fakulteti za socialno delo** (projekt 3. kongres socialnega dela »Socialno delo za enake možnosti za vse«) so odgovorili, da je program kongresa še v izdelavi, a do sedaj »o tematiki spolne usmerjenosti govori eksplicitno en prispevek, tematiko omenjata pa vsaj še dva prispevka. Eden govori o socialnem starševstvu in se dotika tudi gejevskih in lezbiknih družin, drugi pa o spodbujanju občutljivosti strokovnjakov na področju duševnega zdravja za vprašanja spolov in etničnosti. Razi-skava, ki jo prispevek opisuje, je zajela tudi vprašanja občutljivosti strokovnjakov za vsakdanje življenje lezbijk in gejev in problematizira homofobijo pri strokovnjakih.« Na otvoritev kongresa bodo povabljeni vsi »obrazi enakih možnosti«, ki bodo pozneje odgovarjali tudi na novinarska vprašanja.

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij (projekt Dajmo prostor enakosti) bo izvedel 40 delavnic po vsej Sloveniji. Njihov namen bo »ozaveščanje, izobraževanje in informiranje o pojavnosti, oblikah in obsegu diskriminacije« in o pravicah do enakih možnosti. Z njimi želijo doseči posameznike, ki so diskriminirani, »predvsem pa vse njihove predstavnike na lokalni, regionalni in nacionalni ravni; s tem bi dosegli tudi boljši pre-

nos informacij in večšin na vse bodoče člane, kar bi kot 'multiplikatorji' izvajali njihovi predstavniki.« Delavnice bodo izvajali v sodelovanju s partnerskimi organizacijami, med drugim tudi z društvom Legebitra.

Na **Mirovnem inštitutu** (projekt Protidiskriminacijsko izobraževanje za medije in enakost) želijo s projektom izboljšati senzibilnost medijev za diskriminacijo, za katere pripravljajo posebno delavnice o diskriminaciji, ki bodo potekale po vsej Sloveniji. Izdali bodo tudi priročnik za medije, »v katerem je tematika istospolne usmerjenosti pomembno obdelana in predstavljena enega od vidnejših razlogov diskriminacije (vključena je na primer skozi opis zgodovinskih in aktualnih primerov diskriminacije, ki so se zgodili istospolno usmerjenim, opisana je nacionalna in evropska zakonodaja, ki prepoveduje diskriminacijo zaradi istospolne usmerjenosti). Na ta način želimo medije, torej novinarje in urednike opozoriti, da je diskriminacija tako zaradi istospolne usmerjenosti kot tudi zaradi drugih osebnih okoliščin resen in pogost problem, ki ga je treba znati prepoznati in na katerega je treba opozarjati.«

Na **Radiu Triglav** (projekt Tedenski in mesečni programi) pripravljajo 50 tedenskih radijskih programov in 12 posebnih mesečnih programov, ki se bodo posvečali temi evropskega leta enakih možnosti za vse. Ena izmed oddaj bo posvečena tudi diskriminaciji na osnovi spolne usmerjenosti.

Doris Orel

gink.biloba@gmail.com

Amnestyjeva mednarodna
mladinska izmenjava
»Z znanjem nad nestrpnost!«

Ich bin ein lesbian

V začetku septembra je v Kranjski Gori potekal mednarodni mladinski aktivistični tabor, ki ga je organiziral Amnesty International Slovenije. Ves teden je skupina mladih prostovoljcev iz Poljske, Nizozemske, Romunije in Slovenije pripravljala javno akcijo Proti homofobiji: Z znanjem nad nestrpnost, ki je potekala 6. septembra popoldne na Šušterskem mostu v Ljubljani.

Tabor

Udeleženke in udeleženci tabora so v slabem tednu izoblikovali koncept akcije, izdelali gradiva in pripomočke ter tudi aktivno sodelovali pri izvedbi dogodka. Vse skupaj so zabeležili na filmski trak in dokumentarni film o taboru in akciji bo kmalu na ogled.

Dogajanje na taboru sta začinila tudi dva gostujoča predavatelja. Predstavniki Al Blaž Kovač je predaval o lobiranju, nato pa s skupino udeležencev sestavil dopis, ki poljskega veleposlanika v Sloveniji naslavlja, naj se aktivneje zavzame za pravice LGBT oseb na Poljskem. Tatjana Greif iz Škuc LL je v svojem predavanju med drugim izpostavila vprašanje zaposlovanja LGBT oseb in problem t.i. tihe žrtve: ljudje, ki so na delovnem mestu diskriminirani, zaradi strahu

Foto: Jasna Klančičar

ali neinformiranosti pogosto potonejo v molk, čeprav so zaščiteni z različnimi pravnimi mehanizmi.

Akcija

Na Šušterskem mostu so udeleženci in udeleženke tabora postavili improvizirano učilnico, v klopi pa so tokrat sedli znani Slovenke in Slovenci: Franci Kek, Jerca Mrzel, Boštjan Gombač, Jani Kovačič, Brane Završan, Lučka Počkaj, Brane Potočan, Nataša Posel, Maja Weiss, Jure Longyka, dr. Andrej Kastelic, Urban Golob, Lara Baruca in Ali Žerdin.

»Gospa učiteljica« Kasia s Poljske je učencem povedala, da bo tema tokratne učne ure diskriminacija GLBT oseb. Povabila jih je, naj se za kratek čas vživijo v življenje homo-, bi- ali trans-seksualne osebe, ki je polno tabujev, prisilnega molka in skrivanja. To so storili tako, da so si usta prekrili z lepilnim trakom, 15 minut sedeli v tišini in Šušterski most potopili v tišino. V tem času so prostovoljci mimoidočim delili letake, ki so razkrivali namen akcije in na katerih je bilo zapisano: »Prosim, razumite moje razloge, da danes molčim. Sodelujem v Dnevu tišine, mednarodnem protestu proti molku, s katerim se soočajo lezbijke, geji, biseksualci in transseksualci ter njihovi prijatelji in prijateljice. Name-noma molčim, v odmev na tišino, ki jo

povzročajo nadlegovanje, predsodki in diskriminacija. Verjamem, da je prekinitev molka prvi korak k doseganju enakosti za vse posameznice in posameznike. Razmislite o glasovih, ki jih danes ne slišite – lahko bi bili vaši. Kaj boste storili, da prekinete molk?«

Po petnajstih minutah je tišina prekinila Tadeja, prostovoljka Amnestyja: »Mislim, da je obsojanje ljudi zaradi njihove spolne usmerjenosti čisto brez veze. Človek je človek zaradi svojih vrednot in ne zaradi izbire partnerja ali partnerice.« Nato so se proti homofobiji drug za drugim izrekli vsi prisotni. Jerca Mrzel je v svojem sporočilu zatrdila, da je povsem nesprejemljivo, da se sramujemo ljudi, ki ljubijo. »Ljubezen je največje darilo v našem življenju. In da ne bi ljubezni dovolili komurkoli, ki nikogar ne ovira, se mi zdi zares primitivno. Bodimo boljši!« Maja Weiss je opozorila na grafit na podhodu železniškega mostu na Celovski, kjer je zapisano »smrt pedrom«, ki po njenem mnenju poziva k iztrebljanju homoseksualcev. »To ni edini homofobični napis v Ljubljani in Sloveniji. Pozivam k odstranitvi teh napisov.« Brane Završan je zatrdil, da je »edina napaka pri homoseksualnosti in drugih nepovprečnih oblikah seksualnosti ta, da o njej sploh lahko še kdo govori kot o napaki«. Franci Kek pa, da so

»predsodki posledica nevednosti, nepoučenosti, neumnosti, lastne neuravnovešenosti in sovraštva«. Parafrazirajoč znamenito Kennedyjevo izjavo je dejal: »Ich bin ein lesbian!« Nanj se je odzval Ali Žerdin, ki je spomnil, da je Tomaž Mastnak že v osemdesetih zatrdil, da je po političnem prepričanju homoseksualec. V času, ko se lahko opredeliš le kot levi ali desni, pravi Žerdin, je potrebno, da se več ljudi opredeli tako, kot sta se Mastnak in Kek.

Svojo podporo akciji so izrazili še številni drugi, med drugim tudi košarkarska ekipa Union Olimpija. V svoje sporočilo so zapisali: »Športni kolektivi so sestavljeni iz igralcev, zbranih iz različnih kulturnih in ideoloških ozadij, vsako leto, beli in črni, takšni in drugačni, skupaj prepotujemo celo Evropo, se potimo na treningih, se veselimo zmag in se skupaj jezimo po porazih. Na podlagi vseh teh profesionalnih in življenjskih izkušenj se zato zlabka opredelimo proti vsakršnim diskriminacijam – in ena izmed njih je tudi homofobija.«

Kljub zavzetemu delu in množični podpori znanih državljanov in državljanov Slovenije je jasno, da bo za resnično enakopravnost LGBT oseb potrebno še kar nekaj časa, tega se morda najbolj zavedajo udeleženci tabora, ki se morajo iz (žal zaenkrat še umetno zgrajenega) sveta, kjer so lahko svobodno izražali svoje spolne preference, vrniti v stare vzorce skrivanja, pritajenega glasu in zvijanja besed – da te ne bi povedale preveč.

Brane Mozetič

Medvedi in medvedje usluge

V zadnjem času se je javno oglasilo kar nekaj glasov, ki so postavljali pod vprašaj obstoj specializirane kulturne ponudbe. Seveda se niso spraševali o smiselnosti festivala slovenskega filma, antologije zdomske lirike, ali pa koncerta baročne glasbe, pač pa o primernosti festivala gejevskega in lezbičnega filma, Mesta žensk, antologije ameriške črnske poezije, zbirke Lambda in še česa. Vrli fanje (hetiči in geji) niso povedali nič novega, o tem po grmovju vrščijo vrabci že leta, zato sem bil prepričan, da tema ne sodi več v območje kulturnega dialoga. A na srečo so me mladi zbudili iz prijete dremavice, da sem si moral zastaviti vprašanja o smiselnosti lastnega početja. Naj kar tako po vrabčji pameti v nič zaženem skoraj sedemdeset naslovov Lambdinih knjig, ali 23 let filmskega festivala? Ker je vrabčja inteligenca prepričana, da je kultura ena sama, da je literatura samo dobra ali slaba, da je film en sam, in da ni potrebe po specializirani GLBT reviji (tako se se oglašali na DSP ob aferi *Revolver*), ker bi se morale te vsebine pojavljati povsod, torej po vseh revijah, festivalih, razstavah, založbah, televizijah itd. In če nadaljujem, ker naj bi bili GLBT sprejeti v vseh lokalih, savnah, hotelih itd. enako kot vsi hetiči, ni nobene potrebe po specializiranih lokalih itd. – še huje, da gre za getoizacijo, ki v bistvu šele diskriminira GLBT populacijo itd. Uf, tema vredna cele knjige, ne pa par tisoč znakov. Naj ostanem na vrtilčku založništva.

Foto: Igor Modic (Delo)

Pred par leti sem od italijanskega agenta prejel sporočilo, da Tondellijevega romana pač ne bom mogel izdati v Lambdi, ker je v svoji oporoki zapisal, da njegova dela ne smejo iziti v nobeni GLBT založbi, zbirki, antologiji. Glede na to, da se je avtor tik pred smrtjo vrnil v naročje svoje konservativne katoliške družine, sem si rekel, da se mu je pač zmešalo, ali da so mu papir podtaknili. Roman je letos izšel pri Literi in bil še pred tiskovko deležen posebne (gejevske) pozornosti. Tu mi je lučka prvič kliknila! Letos sem želel skleniti avtorske pravice za roman italijanskega pisatelja, prav nič skritega geja, Alda Busija, a ni šlo. Pojasnilo: avtor ne želi, da njegova dela izhajajo v katerikoli specializirani zbirki, torej tudi v GLBT ne. Tej zavrnitvi je sledila še ena: ne založba ne avtorica (alžirskega porekla) Nina Bouraoui ne želita izida pri taki založbi, ker ne želita doseči samo omejene publike. Tu pa sem se že resno vprašal, kaj je s to publiko? Ni torej problematična vsebina, temveč embalaža?

Spomnil sem se svojih drugih aktivnosti. V času skrbi za program v nedeljskem K4 nisem imel nikaršnih problemov z glasbenimi in tudi drugimi gosti – nastop je odklonila zgolj Darja Švajger. In v

23-ih letih se ne spomnim, da bi en samcat filmski distributer sporočil, da ne želi, da se njegov film predvaja na pedrsko-lezbičnem festivalu. Seveda slovensko publiko močno moti embalaža festivala, saj tovrstno vsebino prav radi gledajo v kakem Koloseju, in po toliko letih je včasih le žalostno videti, kako malo samozavesti premore GLBT populacija, ki potrebuje str8 potrditev, da sprejme nek izdelek. »Normalno« obnašanje tujih partnerjev pa kdaj ublaži ta grenak priokus.

Kaj je torej tako značilnega za literaturo, da se ravno na tem področju pojavlja največ težav? Po eni strani je s svojo narativnostjo najbolj primerna za izražanje GLBT tem, snovi, junakov, problematike, ideologije itd., obenem pa je bila (in je še) prav literatura najbolj pod drobnogledom oblasti, ideologij, cenzur, zato ni čudno, da so njeni ustvarjalci še posebno previdni. Danes, ko (zlasti prozne) avtorje vse bolj vlečejo trg, slava in denar, bodo pogosteje pomislili, kako se njihova dela prodajajo. Bolj ko bodo v svojih delih eksplicitni, ožji bo potencialni krog bralcev: manj bo prevodov (v dobršem delu sveta je to še vedno prepovedana tema), manj knjig po knjižnicah, knjižnih klubih, šolah itd. Če pa bodo svoja dela izdajali v specializiranih zbirkah, bodo njihove »možnosti« še manjše. Takih knjig še GLBT populacija ne bo kupovala, zlasti tista ne, ki se razkriva le ponoči, na sceni ali med štirimi stenami (in ta je še celo na zahodu pravzaprav v večini!!!). Zato sem enostavno preveril, kako je s sprejemanjem knjig, ki izidejo pri Lambdi. Rezultati so pokazali, da že sama »embalaža«, torej specializiranost zbirke, odkrita GLBT usmeritev moti nakup. Knjižnice

so tako nabavile 126 izvodov zgozb D. Leavitta (Lambda), Tondellijev roman pa že kmalu po izidu 166 izvodov (Litera). Izposoja obeh je bila v prvih sedmih mesecih približno enaka, okoli 260 izposoj. Roman Iztoka Majheniča, ki se je meni zdel prelahkoten za Lambda, so izdala Učila, in lahko bi rekel, da je postal pravi gejevski hit. Knjižnice so nabavile 229 izvodov, izposodilo pa si ga je kar 1092 bralcev. Res, če bi izšel pri Lambdi, bi bili rezultati morda za dve tretjini slabši. Najbolj zgovorna primerjava med GLBT založbo in str8 založbo se pokaže pri kolegici Suzani Tratnik. Njene knjige kratkih zgozb Vzprednice (Lambda), ki je prejela nagrado Prešernovega sklada, bila nominirana za nagrado Fabula in prejela cel kup laskavih ocen, so knjižnice kupile natanko 110 izvodov. Roman Tretji svet, ki je letos izšel pri CZ, pa kar 236 izvodov. Temu podobna je bila tudi izposoja, pri prvi 216, pri drugi 572. Kaj se dogaja v glavah fakultetno izobraženih knjižničark, da so prvo knjigo (s komaj kaj lezbično vsebino), recimo, naročile v 5-ih izvodih, drugo (pravi eksplicitni lezbični roman) pa v 15-ih? Ali so zadaj kaki posebni deali, ki jih imajo s knjižnicami veliki založniki? Morda tudi, toda v prvi vrsti velja verjetno prav to, kar sem izpostavil že na začetku. Približno v stilu napotkov: bodi gej/lezbijka, ni ti treba tega skrivati, toda zaboga ne hodi naokoli z nalepko na čelu. Nalepka GLBT založbe je v medvedji deželi verjetno res medvedja usluga.

Ps: ko sem zaključil ta zapis, je v Franciji ravno, baje po nesreči, vojaško vozilo! do smrti povozilo slovensko medvedko Francko.

Mojca Urek, Mateja Petan
mojca.urek@fsd.uni-lj.si
mateja.petan@siol.net

Dvigovanje rodnosti na RTV Slovenija

V zadnjem času nacionalna televizija prikazuje vrsto oddaj, za katere se zdi, da poskušajo Slovenke in Slovence pripraviti do večje rodnosti.

Še posebej nas je navdušila *Družina*, to smo mi, rubrika v sobotni popoldanski oddaji *Vrtiljak*. V zimskih in spomladanskih mesecih se je v studiu RTV Slovenije odvila serija oddaj, v katerih se je slovenski javnosti prikazovalo nadpovprečno velike družine, z deset in več člani, ki so boleče spominjale na *freak-showe*. S *freak-showi* so si te oddaje delile zlasti prizadevanje prikazati nek nenavaden naravni čudež in dejstvo, da se od povabljenih ni pričakovalo kdove kako aktivnega sodelovanja. Že njihova prisotnost naj bi govorila sama zase. Sčasoma je postalo jasno, da si vsaj nekatere družine za nastop v oddaji sploh niso prizadevale ali si ga posebej želele. »Težko smo prišli,« je zavzdihnil oče na začetku ene od oddaj. Pojasnil je, da so se težko odtegnili od nujnih del na kmetiji in od obveznosti v cerkvi pred velikonočnimi prazniki. Mama je ves čas gledala v tla in v rokah pestovala nekajmesečnega družinskega člana z ošpicami, ki mu gotovo tudi ni bilo lahko. Pogovor ni in ni stekel, vsi so bolj ali manj molčali in z enozložnicami odgovarjali na vprašanja voditeljice, slovenske misice iz leta 2003. Voditeljčini poskusi, da bi se vživel v življenjski svet te družine,

so eden za drugim padli v vodo. Tudi njeni nezavedni predsodki niso pripomogli k boljšemu vzdušju. »Kaj bi rada postala, ko odrasteš?« Vprašanje je bilo namenjeno eni od osnovnošolk v tej družini. »Slaščičarka.« »Seveda, slišali smo, da rada pomagaš pri peki slaščic.« Kaj boš pa delala, ko boš velika?« »Slaščičarka bom.« »Že, že, a v katero srednjo šolo boš šla?« Deklica je bila slišati znervirana: »Slaščičarsko.« »Aja, to je potem nekakšen poklic?«. Ni bilo videti, da ji je voditeljica verjela. »Kaj pa ti«, se je zatem obupano veselo obrnila k enemu od mlajših družinskih članov, »a kaj bereš Harryja Potterja?« »Ne.« V poznejših oddajah so se družine med seboj pomerile še na kvizu. Če je sodelujočim družinam nastop na televiziji karkoli pomenil, lahko samo ugibamo, še zlasti tistim, ki so povedali, da doma nimajo televizije. Oddaja, ki je gotovo imela namen prepričati, da je življenje v številčnih družinah nekaj, kar naj si želimo, je bila v prvi vrsti žaljiva do teh družin. Žaljiva je bila tudi do vseh tistih družin, ki vabila na take oddaje v današnjih časih ne bodo nikoli prejele, tudi če bi nataliteta bila enaka nuli. Številčna družina Strojjanovih bi bila gotovo zanimiv sogovornik z vidika sobivanja različnih generacij, sorodniških mrež in preživetja v trdem in nestrpnem okolju. Iz kontingenta tistih družin, ki bi lahko javnost nagovarjale k večji rodnosti, nujno izpadejo tudi lezbične in gejevske družine. Zdi se, da je eden od izključujočih dejavnikov v obeh primerih narava, s tem da jo je pri Romih odločno preveč (so preveč divji), pri lezbičnih in gejevskih skupnostih pa izrazilo premalo (so nenaravne). Seksualnost in družina sta znan ideološki teren za dokazovanje, kaj je naravno in kaj ne. Številne

aluzije na živalski svet, ki običajno spremljajo razprave o parjenju in sklepanju zvez, nas slej ko prej pripeljejo tudi do tega, da narava homoseksualnih družin ni načrtovala in jih zato tudi ne more biti. Naravne niso zato, ker se v njih po naravni poti ne morejo roditi otroci. Ta retorika žal ni samo neškodljivo gostilniško kvantanje, ampak je postala sestavni del govora politikov, strok, medijev in stoji v temelju nekaterih nedavno sprejetih diskriminatornih zakonov. Ideološke naturalizacije pa se poslužujejo tudi mediji. Na nacionalni trenutno pripravljajo ciklus dokumentarnih oddaj o partnerstvih in družini, ki naj bi se te teme lotila bolj resno, znanstveno skratka. Imeli smo priložnost polemizirati z gospodom, ki je oddaje zasnoval. Bil je mnenja, da je njegov koncept zasnovan interdisciplinarno in pluralistično. To bi mu bilo težko oporekati, saj je k sodelovanju v prvi oddaji povabil strokovnjake s področja psihologije, teologije, sociologije, predzakovskega svetovanja, zakonske terapije, in homoseksualca. V začetnih sekvencah prve oddaje, ki naj bi govorila o približevanju in zaljubljenosti, scenarij predvideva, da povezovalca na poletnem travniku zaljubljena lovita metulje in kobilice in jahata konja. Vrteli naj bi se tudi arhivski posnetki prizorov iz živalskega sveta, kot je ruvanje jelenov, pa tudi prizori obrednih plesov v Afriki. Lik homoseksualca je bil pritegnjen v oddajo, da razsvetli biološke vidike homoseksualnosti in poskuša odgovoriti na vprašanje, »zakaj je tega pojava v družbi čedalje več, čeprav dejstva v naravi tega ne potrjujejo«. Željo po iskanju objektivnih odgovorov glede »tega pojava« je torej že v izhodišču poganjal temeljni dvom v njegovo pristnost. Ker homoseksual-

cu po definiciji ne gre zaupati, da bi lahko na to temo podal verodostojno pojasnilo, bodo njegov govor pospremile še izjave zunanjih ekspertov, v našem scenariju izjave genetika in Maxa Modica. (V povprečni oddaji o homoseksualnosti se za izjavo zaprosi še vsaj psihiatra in če gre za nacionalno televizijo zelo verjetno še moralnega teologa. Ne glede na to, kaj bodo izjavili – psihiater Zihlerl je na primer več kot enkrat za medije izjavil, da o homoseksualnosti iz stališča psihiatrije ni kaj povedati –, bo občinstvo njihovo prisotnost povezovalo s homoseksualnostjo). Homoseksualec, ki bi nastopil v takem *showu*, je lahko le *freak*, prikazen, katere podoba govori sama zase, glas pa mu posodijo drugi, ki s strokovne plati presojajo njegovo življenje.

Kakorkoli, treba je reči, da omejena oddaja ne izstopa posebno iz poprečja oddaj o taki tematiki, mehanizmi naturalizacije in eksotizacije so pogosti spremljevalci podobnih oddaj na naših in tujih tv kanalih. Verjetno se ustvarjalci tako zasnovanih oddaj redko zavedajo žaljivosti svojega početja in poskušajo za navidez objektivno ekspertizo združene fronte strokovnjakov pomiriti le svoj strah in predsodke. Če bi politike nataliteta zares skrbela, bi se tega vprašanja lotili precej bolj racionalno. Vpletanje narave in številčnih slovenskih družin, ob hkratnem patologiziranju drugih, pa služi nekim drugim ideološkim in političnim programom.

Dr. Boštjan Mlakar

Eretilna disfunkcija

Ko ne stoji

Praviloma si vsak moški – pa naj bo gej, bi ali strejt –, želi imeti popoln penis, vedno pripravljen, da bo v pravem trenutku trd kot kamen in bo brezpogojno kot čudežno orodje popeljal njega in njegovega partnerja, partnerko ali partnerje do orgazma. In bo čez 10 minut stvar ponovil ... Takšne so želje. Resničnost je nekoliko drugačna.

Občasne težave z erekcijo ima vsak drugi moški med 40-im in 70-im letom starosti, redkeje se pojavlja tudi pri mlajših. Vzroki za *erekttilno disfunkcijo* so različni in marsikdo jih »pridelal« več hkrati. V grobem jih lahko razdelimo v tri skupine. Najpogostejši so organski vzroki, kjer pri obolenjih ožilja, srca, ledvic, jeter, sladkorni bolezni in podobno prihaja do okvar živčevja, ožilja, gladkih mišic in vezi v telesu in tudi v samem penisu. Drugi vzrok so stranski učinki nekaterih zdravil in drog, vključno z dolgoletnim kajenjem in pretiranim pitjem alkohola. Na tretjem mestu so psihični vzroki, ki so najpogostejši vzrok za erektilno disfunkcijo pri mlajših moških.

Kako lahko ugotovimo, ali imamo psihično ali organsko erektilno disfunkcijo? Preprosto. Če se zjutraj zbujamo s trdim in se brez težav samozadovoljujemo, zgotovo ne trpimo zaradi organske erektilne disfunkcije. Če smo večraj brez težav uživali v sosedovi

postelji, v domači pa ni prave »trdote«, velja isto. Popolnoma nič ni narobe z vami, če potrebujete daljšo predigro, dotike in božanje. To partnerju povejte, saj vam vsaj na začetku še ne »bere misli«. Nič tragičnega ni, če vam že na prvem zmenku ne bo uspelo spraviti korenjaka v partnerjevo danko. Morda vam bo po natikanju kondoma penis uplahnil, ker boste predolgo iskali zeleno odprtino, ki jo bo neizkušeni partner v pričakovanju bolečine stiskal. Ali pa ste med seksom preveč napeti in vas skrbi jo službene obveznosti? Se želite izkazati kot njegov najboljši ljubimec, o katerem bo sanjal dneve in noči? Vse to – prevelike želje, pričakovanja, skrbi, stres – negativno vpliva na vašo erekcijo. Morda pa vas daje ponotranjena homofobija, ki korenjaka sredi seksa »potolče«, ko se zaveste, da vendar preveč uživate z moškim, kar se vam zdi grešno? Tudi predhodne negativne izkušnje lahko pustijo psihične posledice, zato se vzdržite komentarjev v smislu: »Spokaj se iz moje riti, saj imaš čisto mehkega!«

O organskih vzrokih ne gre zgubljati besed: rekreacija, sadje, zelenjava, polnozrnat kruh, čimmanj maščob in rdečega mesa, kajenje je strup ... vse to vam je poznano. Manj kroničnih bolezni pomeni manj zdravil in posledično daljši čas, ko nam bo penis »zvest in poslušen«. Če jemljete zdravila in opažate probleme z erekcijo, se pogovorite z zdravnikom. Nekatera zdravila je moč zamenjati in tako omiliti negativne vplive.

Pri psihično pogojeni erektilni disfunkciji moramo sami, s pomočjo partnerja, ob hujših težavah pa tudi s sodelovanjem psihoterapevta odkriti in nato odpraviti razloge, ki »hranijo« erektilno disfunkcijo.

Za povrnitev samozavesti si lahko pomagamo tudi z vakumskimi črpalkami, spolnimi igračkami in podobno. Najpomembnejše pa je partnerjevo razumevanje, saj zasmehovanje in obtoževanje težavo le poglobijo.

Večina pri dvajsetih ali tridesetih ne razmišlja, kako bo pri šestdesetih. Navsezadnje se tolažimo, da so pred desetimi leti iznašli viagro, nato pa še levitro in cialis. Viagra si je v zadnjih letih izborila nezanemarljivo mesto na gejevski sceni, kjer jo v kombinaciji z ekstazijem, poppersom, metamfetaminom in podobno uživajo tudi tisti, ki jim še čisto dobro stoji, vendar bi radi seksali večkrat zaporedoma ali pa so zaradi drugih drog toliko zadeti, da jim penis služil le še za odtok urina. Odveč je poudariti, da so kombinacije viagre s poppersom nevarne, saj obe substanci skupaj lahko znižata krvni tlak na mejo, ko izgubimo zavest in nam odpove srce.

Nekatere študije so pokazale, da skoraj vsak drugi HIV pozitivni MSM vsaj občasno uporablja viagro. Vendar pa je pri jemanju terapije za HIV (zdravil iz skupine proteaznih inhibitorjev) – in upam, da vam je to povedal že lečeči infektolog – dovoljeno uporabljati le minimalne in izjemoma srednje doze viagre (25mg, 50 mg). Zdravila za HIV povečajo razpoložljivost viagre v krvi in podaljšajo njeno delovanje. Najhujša mora za moškega namreč ni mehke penis, temveč boleča, neželena, nepretregana erekcija, ki traja od 4 do 6 ur. To stanje, ki ga izjemoma lahko povzroči tudi viagra, pojavlja pa se lahko pri levkemiji, poškodbah penisa, presredka in podobno, imenujemo *priapizem*. Gre za urgentno stanje, zato morate čimprej v bolnišnico,

ker ima prepozno zdravljenje pogosto za posledico trajno erektilno disfunkcijo.

Čeprav viagro ponujajo na spletu kot bonbone, to vendarle ni. Obstaja vrsta bolezni in stanj, ko je ne smemo zaužiti. Če jo potrebujete, naj vam ne bo nerodno. Stopite do zdravnika – ta jo je tako ali tako verjetno že sam poizkusil – in dobili boste preizkušeno zdravilo in vsa potrebna navodila, medtem ko na spletu lahko dobite tudi mačka v žaklju. In ne pozabite na kondom, saj je več študij pokazalo povezavo med uživanjem viagre in rizičnim spolnim vedenjem, ki lahko pripelje tudi do okužbe s HIV. Če viagra ne pomaga, pa obstaja tudi vrsta drugih oblik zdravljenja.

Otresti se moramo mita, da je *pravi* moški vedno za »akcijo«. Če se erektilna disfunkcija prične pojavljati, se je o tem pametno odkrito pogovoriti s partnerjem/ko in/ali zdravnikom. V nasprotnem primeru se lahko zapletemo v začaran krog samopomilovanj, obtoževanj in drugih neumnosti.

Cepi se!

Škuc Magnus v sodelovanju z Zavodom za zdravstveno varstvo Ljubljana v okviru svojih preventivnih akcij ponuja možnost brezplačnega cepljenja proti virusni zlatenici A+B ali samo B (hepatitis).

Letos je na voljo 25 brezplačnih cepljenj. Če se boste zanj odločili, se prijavite po elektronski pošti skucmagnus@hotmail.com. Po prijavi po mejlu boste dobili napotilo, osebno ali po pošti, s katerim boste upravičeni do brezplačnega cepljenja.

Vaša zvesta poročevalca. Če boste naslednje leto videvali vse več mavričnih kravat, boste vedeli, kdo je lansiral modo.

Jasna Magič

jasnamagic@yahoo.com

Europride 2007, Madrid

Parada izklesanih moških teles in neskončne zabave

Samo dve leti sta pretekli, odkar so v Španiji izenačili pravice in dolžnosti istospolnih partnerjev s heteroseksualnimi, in že so bili Španci nared za organizacijo največjega veselega dogodka v Evropi – Europrida –, ki je potekal med 27. junijem in 2. julijem.

Gostitelji LGBT veselice so maksimalno izkoristili svojo priložnost; gejevška soseka Chueca, le ena od osrednjih točk, kjer se je odvijala zabava, se je spremenila v pravo LGBT mesto. Za potrebe neskončne množice zabave željnih (predvsem) gejev je bila primerno okrancljana z mavričnimi lampijončki, zastavami in drugimi mavričnimi izumi. Ozke ulice so vsak dan med tretjo in četrto uro zjutraj dobesedno pokale od ljudi, glavnega dogodka – parade ponosa – pa se je v soboto, 30. junija, po pisanju lokalnih časopisov udeležilo skoraj dva milijona ljudi.

Kot aktivistka in organizatorica LGBT dogodkov doma in v tujini

sem bila presenečena predvsem nad nevidnostjo varnostnikov v času trajanja »Evrofešte«. Ali pa so bile misli na varnost samo posledica lastne paranoje, povezane z vsakoletno tradicijo, ki pospremi organizacijo slovenske Parade ponosa? In če me je že pozitivno presenetila varnost ali pa španska strpnost, kakor hočete, me je kot lezbijko zopet razočarala reprezentativnost žensk, lezbijk – tako na sami paradi ponosa, kot tudi v sklopu spremljajočih dogodkov. Parada namreč v šestih urah mimovalcih se tovornjakov, avtobusov in preostalih prevoznih sredstev, na katerih so se med poplesavajočimi, mišičastimi in več kot pol-golimi herkuli predstavili vsi mogoči LGBT podporniki tega sveta – kot naprimer mavrični Google – ni premogla predstaviti več kot treh izključno lezbijk skupin. Še en (L)GBT dogodek torej, ki mu je na političnem sporočilu spodrsnilo ravno pri osveščanju in zagotavljanju enakosti moških in žensk v LGBT skupnosti.

Los muchos afters, še več moških zgoraj brez, mavrica, kamor se ozreš, brazilske plesalke, dolgonogi transvestiti, zabavne kraljice preobleke, potoki mojita in sangria y un poco de lesbianas – to je bil Europride 2007.

Luka Pieri

pieri.luka@gmail.com

Iz dnevnika, ki so ga našli smetarji v Chueci

ponedeljek, 25. 6. 2007

Nikoli več ne bom letel s temi bedaki. Z nizkocenovnim prevoznikom, ki leti direktno iz Benetk v Madrid, nočem imet več opravka. Nevšečnosti, ki so si jih tokrat privoščili, so presegle vse meje, njihov odnos pa je naravnost sramoten. Ne smem pozabiti, te kretene moram obvezno vsem odsvetovati. Sma pa le pristali v sončnem (v bistvu mavričnem) mestu nočnega življenja. Danes sem naštel 35 božanskih tipov, ki so flirtali, in 86, ki niso. V redu bo.

torek, 26. 6. 2007

V hostlu smo nabrali potrebno gradivo za preživetje tedna *Europrida*. Kar lahko že zdaj povem, je, da niti slučajno ne bomo uspeli obiskati vseh prizorišč. Samo v »naši« četrti jih je pet hkrati, pa še žuri na drugih lokacijah, pa razstave, predavanja ... Norišnica. Na sam dan parade, v soboto, pričakujejo organizatorji več kot dva milijona ljudi. Sploh si ne predstavljam. Za hip sem celo pomislil, da pretiravajo. In me je stisnilo pri srcu, ker me kot prebivalca dolgačasne Slovenije take številke tako presenetijo. Ampak dovolj sveta sem že videl, da sem takoj zatem preklopil na »trezni način«. Pomišleki so popolnoma izginili, ko

sma zvečer stopili na ulico. Pol ure je trajalo, da smo prehodili deset metrov. Mimogrede: ko smo se okoli 6h zjutraj vračali domov, se je množica zredčila za kvečjemu 3 odstotke. No, danes smo se med rekognisciranjem ustavili pred odrom *drag queenov*. Genialne so. Ljudi je bilo toliko, kot za novo leto v Ljubljani. Razlika: tudi če vsi pijejo kot po tekočem traku, se nihče ne preriva, nihče ne teži, vsi so dobre volje in se zabavajo. OK, v bistvu ni kot novo leto v Ljubljani. Naštel sem 369 božanskih tipov in dve neverjetno dobri mački.

sreda, 27. 6. 2007

Zvečer smo spet obtičali pri transvestitih. Whitney Houston je butnila nogo v zrak in izgubila čevljev. Po pol ure je priletel nekam v tretjo vrsto in punca ga je z neverjetnim dostojanstvom prevzela, ne da bi za sekundo nehala »peti«. Ganljivo. Okoli enih smo šli na uradno otvoritveno zabavo v diskoteko Ananda (opomnik: www.ananda.es) – tako fenomenalnega lokala pa še ne! Naštel sem 514 božanskih tipov. Spet samo dve dobri ženski. Ne vem, če nista isti kot včeraj. Šit, jutri pridejo lezbe ... pa saj se bodo vseeno imele fajn.

četrtek, 28. 6. 2007

Danes smo bili v šopingu. Rabim nekaj pametnega za sobotno parado. Spat smo šli ob 7h zjutraj. Naštel sem 638 božanskih tipov. Žensk nisem gledal.

petek, 29. 6. 2007

Dregice so nocoj imele striptiz. Ne one same, se razume. Jasno, ker so ga prejšnji večer napovedale, je

bilo nocoj na trgu bistveno več ljudi. *Full monty*, da smo si na jasnem. Umrli smo. Naštel sem 926 božanskih tipov.

sobota, 30. 6. 2007

OK, nič me ne bi moglo pripraviti na današnjo parado. 10 km, 6 ur, pol mesta na ulici, pol mesta na balkonih. Vzdušje je bilo na višku, tako pozitivne atmosfere še nisem doživel. Lezbe so sicer kljub občutni odsotnosti žensk zelo uživale, so mi pa občasno relativno hladnokrvno in čisto elegantno potiskale čeljust nazaj gor. Cela populacija Slovenije se je šest ur veselila pod neprekinjeno, sproščeno, navdihujočo in bučno mavrično zastavo. Tam sem bil, pa si še vedno ne znam predstavljati. Božanskih tipov: nešteto.

nedelja, 31. 6. 2007

Počitek v parku. Naštel 37 božanskih tipov. Mogoče se mi do večera odpre še drugo oko.

ponedeljek, 1. 6. 2007

Jutri gremo domov. Zamudili smo vse zaključne zabave, uradne in neuradne. Smo pa zato uživali v množici na raznih trgih. Naj me vrag povleče v pekel strejtov, če ne pridem naslednje leto spet sem. Lastnica našega hostla pravi, da je vsako leto tako. Pa tudi če bo naslednjič pol manj ljudi ... prava reč.

Foto: Inthesitymad, Messiah Divine in Iztok Kugonič

Andrej Zavrl

a.zavrl@hotmail.com

Predmet: Z

Tom Lanoye, *Kartonaste škatle*, Škuc-Lambda, 2007

Kartonaste škatle odkrivajo pripoved o obsedenosti pripovedovalca, ki nosi pisateljevo ime, z mladostnim prijateljem Z-jem. V nekem smislu gre torej za roman o veliki mladostni ljubezni. Ena od lastnosti, ki temeljno določa puberteto, pa je seveda ljubezen do ljubezenskega trpljenja in Lanoyejevo zdravilo za to boleost je veliko masturbiranja na vse možne načine (glej strani 58–63 za katalog variant moškega samozadovoljevanja). Je pa že tako, da ima takšna ljubezen svoje zakonitosti in se ne more končati drugače, kot da oboževano božanstvo izgine, resnična oseba pa reče ... In to so glavne – vsekakor pa ne vse – koordinate *Kartonastih škatel*.

Čeprav avtor samoironično trdi, da je knjiga tako uspešna, ker je skrajno banalna (tudi prvi stavek romana pravi, da je to »pripoved o neki banalni ljubezni in njeni uničujoči moči«), je ves čas popolnoma iskrena, zabavna, odkrita in humorna, realistična tudi v svojih »pretiranih« podobah in prispodobah, ne izmika se opisom najstniške erotike in seksualnosti ter ni nikoli zaščitniška ali »vzgojna«, vse pa je spretno spisano s pravim jezikovnim ognjemetom. In pri takem avtorju si lahko samo želimo, da ga prevaja mojstrica, kot je Mateja Seliškar Kenda.

Knjiga je že čisto po svoji literarni plati dovolj zanimiva za branje, obenem pa je tu in tam pravi užitek prebrati knjigo, ki homoseksu-

alnosti ne problematizira in ki gejevskega odraščanja ne prikazuje v izključno črno-sivi kombinaciji kot vsemogočno travmo na kubik.

Ocena **++++**

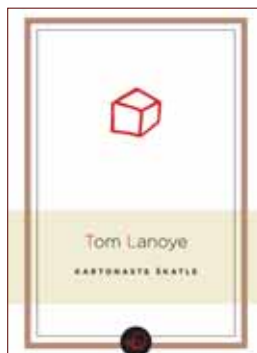
Pogovor s Tomom Lanoyejem

Kartonaste škatle so avtobiografski roman, vendarle: do kakšne mere gre tudi za čisto avtobiografijo?

Polovica je popolnoma izmišljena, druga polovica je romanizacija, tretja polovica pa je resnična (*smeb*). Roman nedvomno temelji na resničnem življenju. Na mojem. Privoščil pa sem si vso svobodo, da resnica ne bi bila na poti dobri zgodbi. Čustva, ki so v knjigi namenjena Z-ju, sem v resnici čutil do več različnih fantov, a do enega še prav posebej, v romanu pa sem jih združil in osredotočil na eno osebo, tako da je vse še intenzivneje.

Ne gre za tipični roman o coming outu.

Ne. Mislim, da to niti ni gejevski roman, ampak ljubezenski roman. Zame je roman gejevski takrat, ko se junak spopada z dejstvom, da je gej, to pa pri meni ni noben problem. Roman bere zelo veliko zelo mladih, zelo je popularen med heteroseksualnimi fanti. Strašno jih zabava ves hec okrog masturbacije in preseneča jih, da je

tako veliko stvari podobnih. Beseda gej v romanu sploh ni omenjena. S homoseksualnostjo se ne ukvarjam, ukvarjam se z ljubeznijo. Na Flamskem je imel roman velik emancipatoren učinek, ampak ne za homoseksualce, temveč za heteroseksualce, saj so lahko videli, da je banalnost vedno enaka, to pa je zelo pomemben korak. Gejem je težko priznati, da nismo nič posebnega. A to je prvi korak emancipacije. Saj lahko razumem, da gre za nekakšno zaščito: nekaj posebnega smo, to je dar, smo tretji spol, smo nad drugimi. A obenem nismo nič posebnega. Klasični roman ima dva dobra prijatelja, ki sta si tako blizu, da se zaljubita v isto dekle. Eden bo potem dekle dobil, drugi pa bo izgubil dekle in prijatelja. Ta bo seveda postal pisatelj. Moja zgodba je podobna, nič posebnega si nisem izmislil. Sem pa dodal majhen obrat: prijatelj in ljubezenski objekt sta ena in ista oseba. Grdi, majhni, debeli, z očali – pisatelj – v istem trenutku izgubi prijatelja in čudovit ljubezenski objekt. To je edino, kar je posebnega.

Roman ni nikoli pokroviteljski in učiteljski, niti se ne izogiba najstniški erotiki in spolnosti.

To je prava emancipacija. Ljudje dandanes veliko govorijo o tem, da književnost izginja, da ljudje ne berejo več. Mislim, da to ne drži. Poleg tega pa so odrasli do

mladine zelo pokroviteljski in jim predpisujejo, kaj morajo brati. Rad bi, da bi šole imele sezname knjig, ki bi ga dale učencem in jim rekle: Tega ne smete brati! Če vas dobimo pri branju *Igre v rži* ali kakšne zgodnje pornografije ... ali moje knjige ... to bi mi bilo strašno všeč. Vsi bi jo prebrali!

Je vaša knjiga že na seznamu obveznega šolskega čtiva?

Ja, trenutno je. Po eni strani me to seveda veseli. Po drugi strani pa sedemnajstletniki seveda ne marajo obveznega šolskega branja, in poleg tega gre še za gejevski roman. Raje bi, da bi knjigo odkrili sami. Seveda pa se moj založnik ne strinja (*smeb*).

Gre za neke vrste obračun z adolescenco?

Ja. Ko sem roman pisal, sem bil star 35 let, že z nekajletno pisateljsko kariero. Človek se začne spraševati o smislu pisanja in tako naprej. Moja velika ljubezen je igra, najbrž sem slab igralec, upam pa, da znam dobro pisati. Knjiga je tako monolog, pa ne notranji, temveč zelo zunanji, kot se za geja spodobi. Poleg tega govori neposredno bralcu. Menjam pa tudi perspektive, stile in tehnike. Toliko je postmodernizma, drugega ne. Sem namreč zelo angažiran, gre mi za pripovedovanje zgodbe. Rad bi bil postmodernist, a nisem dovolj intelektualen za to. In nisem dovolj dolgočasen, da bi bil postmodernist.

Roman končate s premišljevanjem, kaj bi si o vsem tem pisanju mislil Z. In kaj si misli? Veste, kaj si misli?

Večina ljudi ve, kdo je, a tega nikoli nihče ni nikjer napisal, ali ga spraševal, kaj si o tem misli. Knjigo je prebral, potem sva se srečala in takoj je rekel, da je samo čakal, kdaj bom to napisal. Čeprav se je tega bal, z romanom ni imel težav,

bil pa je vesel, da sem dodal nekaj zavajajočih namigov, ki vodijo stran od njega. Je poročen in ima otroke, je prijeten in delaven Flamac, niti ne tako dolgočasen, a nimava se o čem pogovarjati. Še zmeraj sem prepričan, da je gej, vem, kaj se je zgodilo, a ne trpim več (*smeb*). Groza bi me bilo, če bi zdaj zvedel, da spi z moškimi. Pred desetimi leti bi me to čustveno še vedno vrglo iz tira, zdaj pa bi se mi zdelo samo še izguba časa zanj. Vedno me pretrese, kadar ljudje šele tako pozno v življenju zaživijo, kot res hočejo.

de. Nekaj odnosov je istospolnih, nekaj ne, nekaj jih je trans. Vsekakor pa v usodah Cvetanovičevih likov ni nič, prav nič »ljubkega« ali »simpatičnega«, avtor sentimentalnosti odločno ne da dihati (no, tu dodamo še asfiksijo).

Jordan Cvetanović, dramaturg in copywriter, je zgodbe pisal med svojim 19. in 21. letom, kar morda v tem primeru celo ni tako zelo nepomembno (če sem malo pokroviteljski). Seveda je neizogibno, da se kakšna zgodba zdi boljša, ali da seže globlje pod kožo, da so torej nekatere manj zadovoljujoče kot druge, a se na nek način vendarle zdi, da vsa ta domnevna transgresija ostaja bolj ali manj na površini in da v resnici morda le ne gre za nekakšne usodne reči, niti ne za tako radikalno branje, kot je bilo slišati ob izidu. Tudi posamezni utrinki, ki se ponujajo kot možni uvidi, na koncu le niso tako prepričljivi, kot bi si želeli, da bi bili. Celotno avtor sam je rekel, da se je od takrat, ko je te zgodbe pisal, spremenil; kaj naj to pomeni, je sicer vprašanje, očitno pa v njegovem pisanju *Zgodb za težko noč* vendarle ni šlo za nekaj zelo zavezujočega. Čakamo torej novih zgodb ali celo kakšno slovensko uprizoritev njegovih dram. Kar bi znalo biti jako zanimivo.

Ocena

Andrej Zavrl

a.zavrl@hotmail.com

Noči brez spanca

Jordan Cvetanović, *Zgodbe za težko noč: Uspavanka za odrasle*, Škuc-Lambda, 2007

Knjiga kratkih zgodb (za težko noč) vsebuje zgodbe, za katere bi pred par desetletji najbrž rekli, da večinoma opisujejo sprevržene, obscene, morebiti celo patološke pojave. Bržkone o tem lahko kar precej pove tudi dejstvo, da je bila knjiga v Srbiji sicer razprodana, kritike pa ni bilo nobene. Cenzura je danes seveda dosti bolj prefinjena, kot je bila v časih izrecnega prepovedovanja knjig.

Če za potrebe tega zapisa privlečemo kakšen izraz iz patologije seksualnosti in okolice, lahko rečemo, da se gibljemo od nekrofilije, sadizma in mazohizma, do raznoraznih obsesij, represij in regresij. Pa še dosti drugega se naj-

Pogovor z Jordanom Cvetanovićem

Kakšno povezavo vidiš med homoseksualnostjo in škandalom, še posebej v »homofobnem Beogradu«, kot ga imenuješ v drami *Dilanje emocij*?

Med homoseksualnostjo in škandalom ne vidim posebne povezave. Dobro, homoseksualnost je v zaprtih, ozkih, omejenih družbah vedno izzivala močne reakcije. Mislim pa, da se ne govori toliko o tem, da bi nekdo, ki dela nekaj, kar je povezano s homoseksualnostjo, spodbujal škandal. Jaz se borim za to, da gejevski literatura ne bi imela oznake »gejevski literatura«, ampak samo »literatura«. Morda je ta škandaloznost v povezavi s potenciranjem *hard-core porno* elementov v tej literaturi, ki sicer spadajo bolj v trivialno literaturo.

Po moje je »kontroverznost« homoseksualnosti samo izgovor za homofobijo.

Morda. Ja, ja.

Za tvoja besedila se zdi, da so ali super uspešna ali pa prepovedana. Zakaj prepovedujejo tvoje tekste?

Morda preveč, kot pravi prijateljica, drezam v sršenje gnezdo. Ampak mislim, da me prepovedujejo zaradi pomanjkanja pameti. Zakaj bi bilo sicer nekaj prepovedano? Zakaj bi bilo nekaj, kar ima publiko, prepovedovali? Četudi imam samo

enega bralca, to pomeni, da je dobro, da obstajam.

Zgodbe za težko noč je prevajalka Maja Novak označila za radikalno branje.

Sem kot kakšna folk pevka – ali me ljubijo ali sovražijo – to je najslabše, kar lahko rečem o sebi. Seveda bi rad, da bi me vsi imeli radi in mi samo pošiljali ponudbe. Všeč mi je tudi, kadar kdo mojo knjigo vrže v smeti – tudi to je reakcija. Najpomembneje je, da pride do reakcije, če te ni, je vse sranje in brez veze.

Povej naprej!

Novembra bo Legebitra v sodelovanju z mednarodno organizacijo ILGA-Europe pričela z izvajanjem programa **POVEJ NAPREJ**, s katerim želijo doseči boljše prepoznavanje kršitev človekovih pravic na podlagi spolne usmerjenosti in spolnega izraza.

Zbirali bodo prijave in osebna pričanja posameznikov in posameznic, ki so jim bile kršene pravice pri zdravstvenih storitvah, na delovnem mestu, so bili žrtev nasilja in podobno.

Pridobljene informacije bo obravnavali zaupno in jih posredovali pristojnim nacionalnim in mednarodnim institucijam.

Kršitev lahko prijavite na e-naslov activate.lgbt@yahoo.com ali pokličite 01 / 430 51 44.

Škornji in čeveljci

Elizabeth Lapovsky Kennedy, Madeline Davis: *Usnjeni škornji, zlati čeveljci: Zgodovina lezbične skupnosti*, ŠKUC – Vizibilija, 2006. Prevod Nataša Velikonja.

Predlagam vam, da pozabite na klišeje o suhoparnih zgodovinskih študijah in vzamete v roke *Usnjene škornje, zlate čeveljce*, 684 strani živahnega in zanimivega branja o razvoju lezbične skupnosti s sredine prejšnjega stoletja.

Avtorici sta študijo pripravljali 13 let. Govori o barski skupnosti delavskih lezbijk iz mesta Buffalo. Glavni vir študije je oralna zgodovina, in sicer 45-ih življenjskih zgodb »surovih barskih lezbijk«, skozi katere je prikazana kultura odpora, razvita v delavskih lezbičnih barih in na hišnih zabavah. Lezbijke so tako gradile skupnost in se podpirale »v skrajno negativnem in kaznovanem okolju«, spreminjale so družbeno življenje in moralo v ZDA in so pomembne tako za homofilska gibanja kot za poznejše gibanje za lezbično in gejevsko osvoboditev. Študija prikazuje tudi izjemno pomembnost *butch* in *fem* vlog v barskih lezbičnih skupnostih; *butch* je prevzemala moški videz v oblačenju, *fem* pa ženskega. Družile so se »zaradi izrecne romantične in seksualne želje do žensk«, s tem pa oblikovale tudi javno lezbično družabno življenje.

Usnjeni škornji, zlati čeveljci je študija o javnem druženju in zasebni intimnosti, o čustvenosti in seksualnosti. O zlorabah, ki so jih te ženske doživljale doma in v takratni družbi. To so zgodbe in refleksije v najboljšem pomenu besed.

Ocena ★★★★★

Zala Hriberšek

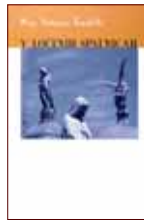
Pandapigl kmetskih slik

Josef Winkler, *Ko bo nekoč tako daleč*, Mohorjeva družba, 2006

Poleg Avstrijke Elfriede Jelinek, ki je v romanu *Ljubimki* raztrgala heteroseksistično družbo, je tu še Josef Winkler, ki v pričujočem delu niza kmetske slike o patriarhalnem, bogaboječem življenju v zakotni koroški vasi »Pulsnitz«, zgrajeni v obliki križa. Pravzaprav pripoved spretno sestavlja skozi nepregledne smrti vaščanov in vaščank, katerih okostja simbolično zlaga v »glinen vrč, v katerem so pridobivali kostno goščo z vonjem po razkranjanju, ki so jo konjem v zaščito pred komarji in breclji z vranjim peresom mazali okrog oči, nozdri in po trebuhu«. Tema te gošče, imenovane »pandapigl«, se ves čas ponavlja, ravno tako kot Baudelaireove *Satanove litanije*, ki so druga rdeča nit, na katero je nanizan tudi skupen samomor sedemnajstletnih ljubimcev Jonathana in Leopolda – kar ne preseneča, saj je Winkler, ki velja za uporniškega pisca, pogosto in vzhičeno pisal o ljubezni med moškimi. Odlično strukturirano, a neizprosno pisanje in težko branje, med katerim vam bo ves čas prekleto jasno – da je že tako daleč!

Ocena ★★★★★

Suzana Tratnik

Samota v treh stavkih

Pier Vittorio Tondelli, *V ločenih spalnica*, Litera, 2006. Prevod Gašper Malej.

Roman *V ločenih spalnica* (Camere separate, 1989) je urbani roman, je razvojni roman, fenomenološki, post/eksistencialistični, vsekakor ljubezenski. Vse to. In še več. Eros in tanatos, ljubezen in smrt, sta temi, ki ju interpretacije kartografije ločenih spalnica ne prezrejo (zgodba se zavrti okrog smrti Leovega ljubimca Thomasa). Samota in drugačnost sta izrazito lirski temi, v epskem besedilu sta redkokdaj eksplicirani in premišljeni na zemljevidu iskanja bistva v človekovih položajih.

Roman sestoji iz treh delov, imenovanih stavki. Leo »se počuti vse bolj samega, točneje rečeno, vse bolj drugačnega«, vzroke svoje drugačnosti vidi v tem, da razpolaga s svojim časom, ima umetniški poklic, da se ni nikjer ustalil, nima družine, otrok, hiše, predvsem pa nima partnerja, je *sam*. Samota ga dela drugačnega. V tretjem stavku tega sijajnega romana pripovedovalec doda, da je Leova drugačnost »njegovo pisanje, nepretregano ubesedovanje in beleženje tistega, kar drugi zamolčijo«.

Leova samota ni naključje, mu je inherentna. Ko je Thomas izrazil željo, da bi živel z njim, je Leo prepričan, da ne želi »živeti pod isto streho, v istem mestu«. Ali so velike zgodbe čustev in strasti mogoče v vsakdanjem življenju le na način odsotnosti? Leo bi odgovoril, da »si je želel ljubiti ločeno, sanjati svojo ljubezen«, in ne dopustiti, »da jo vsakdanost umaže«. Leo si je Thomasa želel za vse življenje, »ampak ne v svoji spalnici«.

Ocena ★★★★★

Zala Hriberšek

Odgrnjena roza zavesa

Roman Kuhar in Judit Takács (ur.), *Beyond The Pink Curtain: Everyday Life of LGBT People in Eastern Europe*, Mirovni inštitut, 2007

Obsežen, več kot 400 strani dolg zbornik, prinaša 21 socioloških študij o vsakdanjem življenju LGBT oseb v Belorusiji, Bolgariji, na Hrvaškem, Češkem, Madžarskem, Poljskem, v Estoniji, Latviji, Litvi, Srbiji, Slovaški in Sloveniji, eden od članikov pa posega v čas Vzhodne Nemčije.

Čeprav avtorice in avtorji v zborniku razkrivajo, kar je za železno zaveso skrivala roza zavesa, urednika že v uvodu ugotavljata, da roza zavesa ne moremo geografsko locirati, študije namreč kažejo, da izkušnje LGBT oseb v vzhodni Evropi nujno niso drugačne od »zahodne izkušnje« in da Vzhod ni tako daleč od Zahoda, kot se včasih zdi.

Zbornik je razdeljen v šest tematskih sklopov. Prvi prikazuje razkritje istospolne usmerjenosti v družinskem in delovnem okolju. V drugi sklop so uvrščene analize gejevske in lezbične scene – od »straniščne kulture« do interneta. Tretji del vsebuje študije o biseksualnosti in transeksualnosti, četrti govori o istospolnih družinah in delitvi dela v istospolnih partnerskih zvezah. Peti sklop prinaša študije medijskih in filmskih reprezentacij LGBT oseb v nekaterih državah Vzhodne Evrope, v zadnjem sklopu pa so zbrane študije o nasilju in homofobiji v vsakdanjem življenju LGBT oseb.

Knjiga je trenutno dosegljiva v tiskani obliki, čez nekaj časa pa bo brezplačno dostopna tudi na internetnih straneh Mirovnega inštituta.

Od leve proti desni: Ivar Sild, Martí Sales, Arnold de Vos, Brane Mozetič, Valter Hugo Mae, Rami Sari in Milan Šelj

Andrej Zavrl

a.zavrl@hotmail.com

Druga prevajalska delavnica
gejevske poezije

Odkrito s prevodom

Tudi letos junija je na Krasu potekala enotedenska prevajalska delavnica gejevske poezije, ki sta jo vodila Brane Mozetič in Alexandra Büchler (Literature across Frontiers). Lani, na prvi delavnici, je bilo pet udeležencev, letos jih je bilo šest. Kot pravi slovenski udeleženec delavnice Milan Šelj, »je tako delo zelo naporno in intenzivno, a tudi zelo prijetno, ker nas je le šest, tako da lahko delamo v dvojicah in imamo dovolj časa, da se o vsem dovolj dobro pogovorimo. Tako lahko tudi bolje razumeš, kaj je za tistim, kar nekdo piše, tako da, če prideš z odprtimi očmi in ušesi, se lahko zgodijo zanimive reči.« Poleg Šelja so bili na delavnici še Arnold de Vos (Nizozemec, ki živi v Italiji), Ivar Sild (Estonija), Martí Sales (Španija), Rami Sari (Izrael) in Valter Hugo Mae (Portugalska). Delavnico so udeleženci zaključili na skupnem branju v sežanski knjižnici in na Živi književnosti v Ljubljani.

Izbira pesnikov za prevajalsko delavnico ni enostavna. »Pogoj je,« pravi Brane Mozetič, »da so to pesniki, ki so geji in sebe tako tudi identificirajo. V svojih pesmih morajo to homoseksualnost, homoerotiko, gejevski svet tudi izraziti. Znati pa morajo vsaj osnovno komunicirati v angleščini, saj vse delo poteka v angleščini.« Prevajalska delavnica se osredotoča na manj prevajane evropske jezike, čeprav je Arnold de Vos, ki je sicer Nizoze-

mec, a že dolgo živi v Italiji in tudi piše v italijanščini, vendarle predstavnik enega bolj prevajanih jezikov. De Vos je namreč zato, ker je nizozemščina eden od jezikov z relativno malo bralcev, že zgodaj razmišljal o objavah v drugih jezikih in tako se je začel učiti italijanščine in spoznavati italijansko književnost. Najprej jo je spoznaval preko pesnika Leonarda Sinisgallija, morda ravno zaradi njegove homoseksualnosti.

Ivar Sild se mora v Estoniji ubadati še s precej homofobije, tudi v literarnih in založniških krogih. »Založnikom je treba veliko pojasnjevati in jih prepričevati. Sam pa se nočem boriti za pravice svojih pesni in govoriti, kako nadarjen sem. Zato sam izdajam svoje zbirke.« Koliko ima s tem opraviti dejstvo, da si odkrit gej? »Da sem postal 'javen gej', se je zgodilo slučajno: ob izidu pesniškega almanaha so pri vseh pesnikih govorili o njihovem stilu, mene pa so spraševali le to, kako človek postane gej. Iz jeze sem napisal članek o tem, kako lahko inteligentni, izobraženi ljudje sprašujejo nekaj tako neumnega. Potem sem svoji poeziji namerno dodal še ideološke note.« Problem bivšega vzhodnega bloka? »V Estoniji – kot v celotnem sovjetskem bloku – še zdaj ne razumejo, kako to, da geji zdaj kar naenkrat obstajajo, če jih pa prej ni bilo. Od kod le pribajajo? Tudi meni so očitali, da pišem preveč gejevske poezije, čeprav ta tematika sploh ne prevladuje.« In se ti zdaj po-

membno vztrajati na seksualni razliki? »Ne verjamem, da imamo geji posebno sub/kulturo, če ne govorimo o klubih in drag šovih. Ljubezen ne pozna razlik. Zame ni razlike. Želim pokazati, da smo enaki.«

Španec Martí Sales zase še bolj odločno zavrača oznako gejevskega pisca, pa tudi sicer ima probleme s t.i. homoseksualno kulturo. »Barcelona je morda še celo preveč gejevska, saj je vse postalo velik biznis in se spreminja v nekaj zelo površinskega – o, kako sem lep – in potrošniškega – ljudje brez možganov. Sam sem popolnoma proti temu. Do tega sem kritičen tudi v svojih knjigah. Homoseksualnosti ne problematiziram in ne obravnavam kot posebne teme. Posebno pa sem pozoren, tudi jasen in političen, do aida, ki je še zmeraj velik tabu in je zaradi tega še veliko diskriminacije.« Sales si tudi sicer prizadeva za angažirano književnost. »Nočem živeti v slonokoščinem stolpu, ampak se želim ukvarjati s svetom. Umetnost je dober kraj za spreminjanje stvari. Tudi knjige želim pisati tako, da so neke med literarnim eksperimentiranjem in komercialnim uspehom, da so všeč moji teti in mojim akademskim prijateljem.«

Valter Hugo Mae je, poleg tega da je pesnik in slikar, tudi vnet pripadnik e-generacije. Zakaj se mu zdi zanimivo pisati bloge in imeti različne profile, kot je my-space? »Čutim potrebo, da sem v stiku z

različnimi ljudmi in da dobivam odzive z različnih koncev sveta. Spletni profili so kot osebna izkaznica. Če ga nimaš, ne obstajaš. Tega ne mislim negativno, da si staromodno, ne, ampak zamujaj nekaj dobrega.« Poleg pisateljstva ustvarja tudi risbe. Čeprav sebe kot slikarja ne jemlje preveč resno, so njegova dela razstavljena v pomembnih portugalskih galerijah. »Prepričan sem, da so me v te galerije povabili zato, ker sem poznan kot pisatelj. Upam, da moje risbe niso strašno slabe, mislim pa, da niti niso posebej dobre. Če ne bi bil pisatelj, mojih risb v galeriji ne bi bilo.« Pa obstajajo povezave med tvojo poezijo in risbami? »Veliko. Moje pisanje je zelo vizualno. Pri risbah te podobe, ki jih sicer slikam z besedami, lahko tudi vidim. Risbe so zelo delikatne, kot tudi moje pisanje, a tudi zelo agresivne. Vedno predstavljam pošasti in pobabljen bitja – lepa so, a nevarna lepa.«

Milan Šelj je delavnico vzel najprej kot izziv samemu sebi. Pesmi, ki so jih kolegi prevajali, je izbral iz svoje zbirke Darilo in zanje pravi, da so »včasih varljivo preproste, za nekatere preveč prozaične, kar pa je samo na prvi pogled. Ko razložiš, kaj je zadaj, jih bralci in prevajalci vidijo drugače. Moj namen ni skrivanje za superkompliciranimi besednimi sklopi, meni gre naprej za pripovedovanje zgodb, želim, da se v določenem jeziku zgodbe sploh ubesedijo.« Zato mu je od vseh etiket, ki so mu jih nalepili, še najbližje oznaka »poezija izkušnje«.

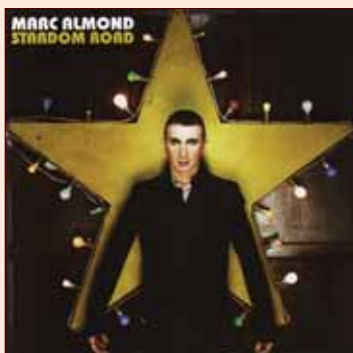
Rami Sari je izraelski pesnik in prevajalec, a tudi znanstvenik in literarni kritik. Je ne le doktor lingvistike, ampak tudi poliglot, saj obvlada petnajst jezikov. In morda bo prav on poskrbel za prvo objavo prevodov, ki so nastali na delavnici, saj je že začel z zbiranjem prevedenih pesmi.

Plošče poslušaj Anamarija Šporčič – Janis.

zhmuxel@yahoo.com

Marc Almond

— Stardom Road

Po razpadu novovalovskega synth-pop čuda *Soft Cell* v sredini osemdesetih je Marc Almond glasbene lestvice najuspešneje napadal prav s priredbami. In ker je poleg popa in elektronike pogosto koketiral tudi s kabarejem in šansonom, tale zbirka prirejenih zimzelenčkov morda niti ni prav veliko presenečenje. Je pa toliko bolj presenetljiva drznost, s katero je Almond izbral tokratne skladbe. Najbolj izstopa legendarna *Strangers In the Night*, ki jo je populariziral Frank Sinatra, glasbo pa zložil naše bivše gore list Ivo Robić. In kdor se loti izvajanja takšne kulturne klasike, in pri tem ne izpade popoln *equus asinus* (spomnimo se Willa Younga in njegovega javkanja ob *Light My Fire* večnih The Doors, če omenimo zgolj en ponesrečen primer), je seveda car. Kar Marc Almond nedvomno je, in to tudi dokazuje že skoraj trideset let. Kljub temu da je človek tako rekoč stari ata elektronike, pa za razliko od ostalih elektro-navdahnjenih osebkov dejansko premore odlične vokalne sposobnosti, ki tokrat res pridejo do izraza. *Stardom Road* nas vrača v zlate čase popevke in se nato preko glam in glitter sedemdesetih počasi plazi proti elektro osemdesetim. Vse

pesmi razen ene so sicer res priredbe, vendar je ta album kljub temu morda eden izmed najbolj osebnih v karieri Marca Almonda, kar je morda posledica spremenjenega pogleda na svet po skoraj usodni nesreči z motorjem pred tremi leti. Glasbeno popotovanje nas vodi skozi pesmi, ki so bodisi imele vpliv na Almondovo ustvarjanje ali morda tudi na Almonda samega. V uvodnem *I Have Lived* nas pevec podučí: »*I'll explain my life and show you all I am and all I've been,*« kar nato tudi stori. Doživete interpretacije in brezhibna izvedba naredijo to ploščo več kot poslušljivo, češnjica na vrhu slastne kupe pa so tudi skrbno izbrani gostujoči pevci; s Sarah Cracknell iz skupine Saint Etienne odpoje čudovito *I Close My Eyes And Count To Ten* Dusty Springfield, s frontmanom Antony And The Johnsons pa po mojem mnenju najboljšo pesem albuma *Ballad Of The Sad Young Men* Shirley Bassey. Čista poezija.

Ocena

Turbonegro —

Retox

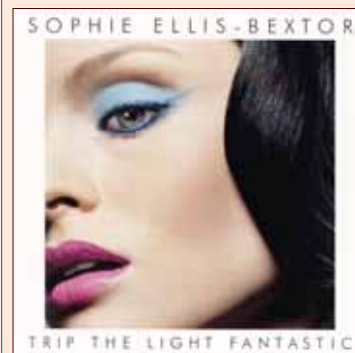

Brkati, bradati in kosmati norveški strički so se na svoji turneji konec avgusta ustavili tudi v Ljubljani, kjer so predstavili svoj novi album *Retox* in ušpičili marsikatero porečno. Svojo glasbo so okronali za »deathpunk«, pravzaprav pa so nekakšni metal klovní s precej medvedkastim pogledom na gejevsko estetiko, ki žgejo in žagajo ob kar najbolj bizarnih besedilih. Logika? Je ni. Tokratna plošča ni nič drugačna in predstavlja dolgo pričakovano naslednico uspešne *Scandinavian Leather* (vmesni *Party Animal* ni bil bog ve kaj), čeprav jim tudi tokrat ne uspe doseči njeve veličine. Se pa vsaj z vse prej kot subtilnim humorjem prejšnjih albumov lahko kosajo komadi kot so *Everybody Loves A Chubby Dude*, *Hot And Filthy* ter *Stroke The Shaft*. Udarno (muzika) in pokvarjeno (besedila), kot se za Turbonegro spodobi. Nič pretirano novega, torej. Turbojugend bo album navdušil, ostale pa verjetno malo manj.

Ocena

Sophie Ellis

Bextor —

Trip The Light Fantastic

Ko je porcelanasta Sophie pred leti morila na plesišču, je odkrila magično formulo. Te formule se zdaj tako trmasto drži, da v tem času ni posnela nič takega, kar bi se od *Murder On The Dancefloor* bistveno razlikovalo. Enolična plesna podlaga, ki ji je sicer dodala malce več disko vplivov in elektronike osemdesetih, relativno dobra besedila in seveda hudo seksi (na)glas še vedno tvorijo jedro njenega ustvarjanja. Kljub temu daleč presega mnoge izdelke s plesno glasbo, ki so trenutno na razpolago, in prva singla *Catch You* ter *Me And My Imagination* sta poleg tega povsem primerna za vikendaško poskakovanje v vašem najljubšem klubu. Ena redkih pop plošč v zadnjem času, ki dejansko ponuja neke vrste inteligentno štanco, vsekakor pa ima svoj do potankosti izdelan in spoliran slog, kar je hvalevredno. Če že delaš jajca, delaj kvalitetna jajca.

Ocena

Manic Street Preachers —

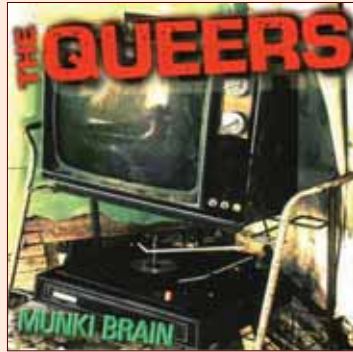
Send Away The Tigers

Legendarna velška zasedba, ki je bila v devetdesetih odgovorna za porast prodaje plaščev z leopardjim potiskom in maskare petnajstletnikom, se tokrat vrača v velikem slogu s še eno udarno ploščo. Tako, ta pravo. »Ulični pridigarji« so vsekakor v najboljši formi zadnjih let, saj ostajajo zvesti aktualnim in kritičnim besedilom (*Rendition*, *Imperial Bodybags*), hkrati pa se po nekaj manjših razočaranjih vedno bolj vračajo tudi k značilnemu zvoku zgodnejših plošč. Odlična prva singlica *Your Love Alone Is Not Enough* ni edina potencialna rokarska himna, spet pa so tu tudi Bradfieldove solaže in refreni, ki gredo hitro v uho in ki si jih nato še nekaj časa mrmraš. Album zaključijo *Working Class Hero* Johna Lennona, ki Manicsom kot rdeča nit služi že vso kariero, saj so socialni naboj in delavske teme med njihovimi najbolj prepoznavnimi značilnostmi. Simpatično in nezateženo. Za rokarske duše.

Ocena ★★★★★

The Queers —

Munki Brain

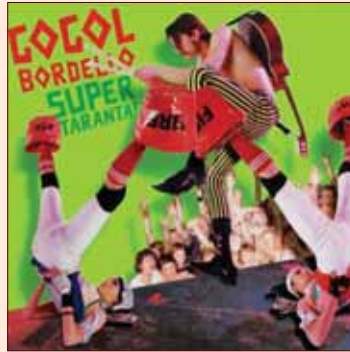

The Queers ne nosijo svojega imena zaradi svoje gejevske identitete, temveč so si ga izbrali kot način nasprotovanja »zlagani umetniški pedrski srenji«. Kar je bilo v osemdesetih verjetno kul. V devetdesetih malo manj kul. Danes pa ... Iz nekega neznanega razloga so postali kulturni underground pank bend in so v zadnjih dvajsetih letih posneli abnormalno veliko število albumov. Res je sicer, da zmorejo več kot tri akorde in da so njihovi vzorniki sami Ramonesi, kljub temu pa je njihov zadnji izdelek sumljivo podoben vsemu, kar so kdaj izdali, in posledično vsemu, kar je kdaj izdal kakšen drug povprečen pank bend. Še huje, na trenutke celo spominjajo na komercialno pank golanzen tipa Blink182. Izstopa morda le komad *Monkey In A Suit*, ki govori o najbolj osovraženem ameriškem predsedniku in ki ima dejansko nekakšno družbenokritično vrednost. Pank je mrtev. In pank bendi tipa The Queers to vedno znova dokazujejo.

Ocena ★★★★★

Gogol Bordello —

Super Taranta!

Večina našega bralstva je za Gogol Bordello po vsej verjetnosti prvič slišala, ko so na letošnjem *Live Earth* nastopili skupaj z Madonna. Ta nori skupek narodnosti, glasbenih vplivov in modnih kiksov sicer obstaja že vrsto let, zaslužno pozornost pa so pridobili šele s svojim četrtem albumom. Pravijo, da igrajo »ciganski pank«, vse skupaj pa je nekdo zelo posrečeno opisal kot »pretep med The Clash in The Pogues nekje v Vzhodni Evropi«. In res, ti odštekanke so večinoma emigranti iz vzhodnoevropskih držav, Izraela in celo Etiopije, končni produkt pa je nora, medetnična fuzija folk glasbe in panka, začinjena z ironičnimi in zabavnimi besedili ter nepozabnim odrskim nastopom. Poskočna muzika, ob kateri vas zasrbijo pete, in zafrkantski odnos sta prav tako odliki Gogol Bordella, ene redkih pozitivnih posledic globalizacije. Živahno in sveže.

Ocena ★★★★★

Eric Copeland —

Hermaphrodite

Obstajajo plošče, ki jih z veseljem poslušáš leta in leta ter pri tem odkriš vedno nove razsežnosti. Potem pa so tu še plošče, ki jih po prvih nekaj komadih vzameš iz predvajalnika, jih nejeverno pogledaš in vržeš sosedovemu bernardincu, v upanju, da jih bo zgrizel na prafaktorje in se kot glasbeno razgledan kosmatinec nanje nato še ponečedil. Prvi solo album Erica Copelanda (sicer člana še bolj eksperimentalno-zagamanih Black Dice) na žalost spada med slednje. Fantiči, ki po nekajmesečnem pritiskanju na studijske gumbke, izdajo nekaj, čemur samozadovoljno pravijo glasba, so mi šli vedno na živce. V resnici gre seveda za neke grozljive marsovske semple. Kritiki, ki album opisujejo kot »subtilen« in »polni humorja«, pa so sami, kajpada, polni ekstazija. Čas bo morda dokazal mojo zмотo in prav mogoče je, da bomo s pomočjo teh posnetkov nekoč uspešno komunicirali z izvenzemeljskimi bitji. Do takrat pa ostaja celotna reč povsem neposlušljiva.

Ocena ★★★★★

Filme gleda Luka Pieri

pieri.luka@gmail.com

Gasilca pred oltarjem

I Now Pronounce You Chuck and Larry je diletantsko napisana, popolnoma nepotrebna komedija, ki bi lahko bila zabaven poskus posrednega ali neposrednega obravnavanja aktualne družbene tematike, a je v resnici neznosno zoprna packarija brez prave režije, brez pravega humorja, predvsem pa brez poante.

Produkcija: ZDA, 2007. Režija: Dennis Dugan

Igrajo: Adam Sandler, Kevin James, Jessica Biel, Dan Aykroyd, Steve Buscemi

Pred nekaj leti nas je doletel eden najbolj bedastih filmov vseh časov (ki je bil tudi eden največjih flopov leta): *Križarjenje* (*Boat Trip*), v katerem je iz neznanih razlogov igral sicer dobitnik oskarja Cuba Gooding Jr., čigar kariera je od tu dalje drvela samo še navzdol (glej *End Game* in *Shadowboxer*). Film, v katerem sta se dva prijatelja pomotoma znašla med geji, in naposled priložnost izkoristila za pecanje noro hudih bejb, je bil neumna zbirka klišejev in otročjih šal, nesporazumov (če bi koga pri tem prišlo, da bi omenjal komedijo zmešnjav, naj se ugrizne v jezik) in nesrečnih usodnih pomot. Pet let potem smo spet tam. Hollywood nam podari še eno trapasto komedijo, ki je – sicer kot zamaskiran poskus spodbujanja tolerance in enakopravnosti – nazadnje še ena vulgarna in pravzaprav dokaj žaljiva zbirka stereotipov, otročjih šal, vročih bejb, nesporazumov in »pogumnih življenjskih sprememb«, ob kateri bi se utegnil celo najmanj zahteven najstnik dolgočasiti.

Zvest tradiciji podobnih zmazkov, nam film že kmalu po uvodni špici podari »komični« element, brez katerega očitno res ne gre – prdec. Ampak gremo naprej. Chuck in Larry sta dolgoletna prijatelja iz New Yorka, gasilca, katerih dogodi- vščine na delu so mačji kašelj v pri-

merjavi s težavami, ki jih imata v zasebnem življenju: Larry (James) je vdovec z dvema otrokoma, ki po treh letih še vedno ne more preboleti ženine smrti (pa tudi ne dejstva, da goji njegov mulec sumljivo ljubezen do muzikalov), Chuck (Sandler) pa je ženskar, ki bi se morda rad naučil razmišljati s srcem namesto z uganite-čim, pa mu nekako ne uspe. Ko v nevarni gasilski akciji Larry Chucku tako rekoč reši življenje (ja, ja, saj veste ...), se globoko (?) zamisli nad življenjem in nepredvidljivostjo usode. Zato sklene nemudoma zaščititi prihodnost svojih otrok, vendar spozna, da je zamudil rok za prepis upravičenca do njegove pokojnine v primeru smrti (to je namreč bila njegova žena, a v treh letih Larry pač ni pomislil, da bi za upravičenca imenoval svoja otroka – ne sprašujte). Kaj torej zdaj? Nasvet referentke: naj se ponovno poroči. A kaj, ko Larry (ki, roko na srce, tudi ni tako hudo privlačen, da bi se ženske metale za njim) nobene ne pozna, sploh pa ne take, ki bi ji zaupal prihodnost svojih otrok. Zato se sklene poročiti s Chuckom (ki sicer ni ravno najprimernejši vzornik za desetletnega otroka, ampak zakaj bi bili malenkostni?).

Sledi utrjujoč rafal prisiljenih in žaljivih stereotipov, pomot, spletk, izpovedi in vsega, kar sodi zraven.

Glavni problem pa ni toliko v vsebini, ampak predvsem v amaterskem delu scenaristov, ki očitno ne poznajo pojmov *struktura*, *kontekst*, *učinkovitost* (novoporočenca gresta na gejevsko prireditev v maskah in Larryja hudo tišči lulat. Chuck: »Tukaj boš šel na WC?« – Taki dialogi so lahko tudi zabavni, če so primer- no umeščeni v kontekst in če je kontekst primerno strukturiran. Sploh pa je razvidno, da Sandlerju – namenoma ne omenjam režiserja, ker je bil med snemanjem tega filma očitno ves čas v baru – ni čisto jasno, v čem je razlika med stresanjem šal na odru (ali v pivnici) in oblikovanjem filmskega lika). Za nameček je film tudi moteče pokroviteljski (ko na primer Larryjeva hčerka na zaslišanju našteje vrste živali, ki se pari- jo z istim spolom (seveda čisto izven konteksta), pripomba v zvezi z razliko med Kanado in »zategnjenci na jugu« in podobno). Ko gledalec misli, da mu bo vsaj na koncu prizaneseno, pa še končni udarec, višek vulgarnosti: koledar trapastih gasilcev. Ampak najhujši greh, ki ga ta zbloja uspe narediti, je to, kar si nobena sodobna *mainstream* komedija ne bi smela privoščiti: kljub točno dvema delno posrečeni- ma šalama, niti za sekundo ni sme- šna.

Ocena +++++

Novo na DVD ... v tujini

Wedding Wars

Produkcija: ZDA, 2006. Režija: Jim Fall

Igrajo: John Stamos, Eric Dane, Bonnie Somerville, Sean Maher

Ben, tesni sodelavec guvernerja Wellinga, zasnubi njegovo hčerko Maggie, ki predlaga, da poroko organizira njegov brat Shel. Ta je po poklicu načrtovalec zabav, ne porok – predvsem pa je ... no, z bratom si nista ravno blizu, stara zamera, nekoliko sta odtujena ... skratka, Shel je gej ... in mogoče raje ne bi. Ben nazadnje privoli in ga prosi, da mu organizira najpomembnejši dan v življenju. Toda ko Shel ugotovi, da Benov bodoči tast podpira predlog amandmaja, ki bi prepovedal zakonsko zvezo med istospolnimi partnerji, in ko spozna, da sam nikoli ne bo mogel uresničiti svojih sanj, ker ga sistem obravnava kot drugorazrednega državljana (in človeka), razglasi protestno stavko. Film se poi- gra z uveljavljenimi stereotipi (a si privoščiti tudi nekaj posrečenih hetero-tarč), vendar jih ne izpostavi zaradi zasmehovanja, ampak s tem poudari (in na eleganten način kritizira) predstave, ki so v javnosti zelo pogoste (»Le kaj bi bilo, če bi vsi cvetličarji, frizerji in koreografi na svetu začeli stavkati?« sarkastično vpraša novinar Shela, nazadnje pa se sam osmeši). S humorjem obravnava resno temo in brez pretencioznosti pride do bistva vsega: guvernerjevo osebno stališče ni pomembno, politik, ki se ravna po vesti, ne pride daleč. Mnenja ne bo spremenil iz zelo preprostega razloga: ker noče.

Ocena +++++

Shortbus

Produkcija: ZDA, 2006. Režija in scenarij: John Cameron Mitchell

Igrajo: Sook-Yin Lee, Paul Dawson, PJ DeBoy, Lindsay Beamish

Film je ob izidu dvignil ogromno prahu, ampak tega pri nas žal nismo opazili. Biserček neodvisne kinematografije je nase opozoril zaradi eksplisitne erotike, vendar nas nazorno prikazovanje seksa ne sme zavesti – je le sredstvo, s katerim režiser poučarja iskanje ljubezni (nihče mu ne uide – iskanju namreč, ljubezni žal marsikdo) ter potrebo po iskrenosti in samospoštovanju. Tu se prepletajo zgodbe Newyorčanov novega tisočletja, ki so pod površjem vztrajno (in brezupno?) nesrečni. Moški par popestri seksualno življenje s tretjim, seksualna terapevtka obupano čaka prvi nehlinjeni orgazem, prostitutka išče globlji življenjski cilj ... Seks v vsakem prizoru skriva silna čistva, zaradi katerih postane vsak lik ranljiv, vsaka zgodba ganljiva. Kot je Justinova, ki je bil župan in zdaj zahaja v klub, kjer se vse zgodbe prekrivajo in ki daje naslov filmu: »Nekoč sem hotel spremeniti svet. Zdaj hočem le zapustiti sobo z nekaj dostojanstva.« Izseki iz vsakdanjega življenja ljudi z osebnimi zgodbami, izgubljenimi v oceanu sodobnega časa, ki ima v želji po alternativnosti in v hrepenenju po svobodi marsikaj skupnega z davnimi 60-imi; le z manj upanja v prihodnost.

Ocena ★★★★★

Novo na DVD ... doma

Zapisani v zgodovino

Produkcija: VB, 2006. Režija: Nicholas Hytner

Igrajo: Richard Griffiths, Stephen Campbell Moore, Dominic Cooper, Samuel Barnett

Podnapisi: slovenski, hrvaški, angleški

Društvo mrtvih pesnikov malo bolj po »naše« – in kljub navideznemu stereotipiziranju celo manj klišejsko. Piše se leto 1983 in učni program obetavnih mladeničev iz Yorkshira bo letos osredotočen na priprave na sprejemni izpit v Oxfordu in Cambridgeu, smer: zgodovina. Ki pa je ne smejo le poznati, ampak jo morajo obvladati. Ravnatelj hoče, da so vsi sprejeti, in znanje ne bo zadovalo. Njegovi fantje se bodo morali naučiti primerno nastopati, potrebujejo uglajenost, šarm. Njihova glavna mentorja na poti k odraščanju sta Hector, ekscentrični profesor splošnih ved, in mladi zgodovinar Irwin, ki ga ravnatelj zaposli ravno zato, da bi fante dobila pravil. Razposajeno vzdruže med dijaki pretrese incident, povezan s spolnim nadlegovanjem, ampak ravno zgodovina nas uči, da ima vsak incident številne možne razlage, ozadja, odtenske – in za razumevanje vsakega dogodka, se moramo od njega distancirati. Film je obenem zabaven in ganljiv, režijsko in stilistično dovršen, vrhunsko odigran. Veliko je nepozabnih prizorov, kot na primer uprizoritev francoskega bordela med pokom francoščine, predvsem pa gre izpostaviti inteligentni, silno navdihujoči scenarij Alana Bennetta, ki temelji na njegovi s šestimi tonyji nagradjeni gledališki igri.

Ocena ★★★★★

Nebeške višave

Produkcija: ZDA, 2004. Režija: Chris Terrio

Igrajo: Glenn Close, Elizabeth Banks, James Marsden, Jesse Bradford

Podnapisi: slovenski, hrvaški, srbski

Usoden dan štirih newyorčanov, katerih življenja se prepletajo v vrtincu zapletov in bolečih soočenj z zatajeno preteklostjo in medlo prihodnostjo. Mlada fotografinja Isabel (diskretno prodorna in primerno hladna Elizabeth Banks) dobi pomembno delovno ponudbo, ki pa jo mora zavrniti, saj je tik pred poroko z Jonathonom (J. Marsden, 24. dan). V njenem bloku stanuje Alec (Bradford), ki je danes na avdiciji za vlogo v gledališki predstavi z Elizabethino mamo, slavno Diano Lee (Glenn Close). Medtem potekajo priprave na razstavo aktov svetovno priznanega fotografa Benjamina Stonea. Ob tej priložnosti želi *Vanity Fair* objaviti intervjuje s subjekti njegovih fotografij in v ta namen najame angleškega novinarja (John Light), ki postopno razkrije neprijetno resnico. Film nedvomno skoraj v celoti sloni na izjemni Glenn Close, kar pa ne pomeni, da so ostale vloge manj markantne. Tudi skrivnost, ki od vsega začetka meče sumljivo senco na dogajanje, za gledalca kmalu preneha biti skrivnost, vendar bistvo ni v našem poznavanju dejstev, ampak v dojetju stvarnosti glavnih likov in v napetem pričakovanju njihovih odzivov. Vse zgodbe so navsezadnje vsakdanje in vendar: kako nas vsakič znova lahko prese-netijo, ko se v njih prepoznamo.

Ocena ★★★★★

Urv

Produkcija: ZDA, 1948. Režija: Alfred Hitchcock

Igrajo: James Stewart, John Dall, Farley Granger

Podnapisi: slovenski, hrvaški

Klasika, ki je še danes primer vrhunske režije, črpa navdih v umoru, ki je pretresel Ameriko v zgodnjih 20-ih. Da bi uveljavila svojo izprieno razlago teorije o nadčloveku in o popolnem umoru, Brandon in Philip ubijeta sošolca Davida, katerega truplo skrijeta v zaboj, na katerem skleneta postreči večerjo gostom, ki ju zvečer pričakujeta – med temi so Davidov oče in zaročenka ter njihov nekdanji učitelj Rupert. Gostje se zaskrbljeno sprašujejo, kje je David, in Brandon postopno preusmeri pogovor na temo pravice do ubijanja manjvrednih. V značilnem Hitchcockovem slogu (v katerem je pogosto občutiti močan vpliv Poeja, v tem primeru predvsem *Izdajalskega srca*) podzavest, razburjenje in vino pripomorejo k stopnjevanju napetosti, vse dokler Rupert ne postane sumničav. Zaradi namigovanja na homoseksualni odnos med glavnima likoma je bil film v številnih ameriških mestih prepovedan, zaradi odnosa med enim od študentov in Rupertom v izvirni gledališki igri pa je Cary Grant, Hitchcockov prvi izbranec, vlogo profesorja celo zavrnil. Mimogrede, s homoerotičnimi niansami se mojster srhljivk podobno poigra v filmu *Tujca na vlaku* (1951), kjer spet nastopi Granger - letos je izšla njegova avtobiografija, ki jo je napisal s partnerjem Robertom Calhounom.

Ocena ★★★★★

Zvezdana Mlakar

Jure Henigman

Ana Kržišnik

Premiera ŠKUC gledališča

Vincent River

ŠKUC gledališče za 26. oktober 2007 (Gledališče Glej ob 20-ih) pripravlja gledališko premiero drame *Vincent River*, sodobnega provokativnega londonskega dramatika Philipa Ridleya, ki jo v prevodu Suzane Tratnik režira Alen Jelen, dramaturgijo prispeva Ana Kržišnik, igrata pa Zvezdana Mlakar in Jure Henigman.

Skrivnost Vincenta Riverja združi nezdružljivo: sedemnajstletnega razrvanega in pretepenega Daveyja ter stoično žalujočo triinpetdesetletno Anito. Na najbolj vroč dan v letu ju najdemo v zaniknem stanovanju v londonskem East Endu, polnem angleškega nižjega sloja in priseljencev, »katerih imena je nemogoče izgovoriti«, in ki kljub svoji drugačnosti ne prenašajo nikakršne drugačnosti. Davey je Anito zasledoval tri mesece: opazoval jo je na grobu njegove sina Vincenta, opazoval jo je, ko se je selila iz prejšnjega stanovanja, zdaj pa ima ona tega dovolj in ga je, »šolarčka« v pogrebni obleki in izdelanega od mnogih neprespanih noči, povabila, naj vstopi. On bi rad, da Anita ve, česar Anita ne bi rada vedela. Da, on je našel Vincentovo truplo na opuščeni železniški postaji, ne njegova punca. On je bil tudi z njim v noči, ko je bil Vincent ubit. Da, Vincent je bil res gej, ki je tiste noči, ko je padal sneg in je bilo vse tiho, seksual z Daveyjem na zapuščenem stranišču. Davey je odšel prvi, da njun skupni odhod s postaje ne bi bil sumljiv ... Danes, ko je Davey pokopal svojo za rakom umrlo mamo in zapustil svojo punco, očeta pa zignoriral, je čas, da to pove Aniti. Vincento-

va podoba, ki ga zasleduje dneve in noči, ga bo tako mogoče zapustila, mogoče bo tako vsaj malo obrzdal svojo vest in žalost zaradi smrti prvega, ki mu je bil res všeč. Anita pa bo hočeš nočeš morala pogledati resnici v oči in mogoče bo šele zdaj lahko začela zares žalovati. Življenje tudi njej vsekakor ni prizanašalo. Nekoč izobčena zaradi prezgodnje zanositve z nekom, s katerim »nobena punca ne bi dneva zapravila« in o katerem so zbijali šale o opicah na vejah in grizljanju kokosovega oreha, je zdaj ponovno izobčena zaradi sramotne smrti gejevskega sina.

Izkaže se, da se tako Anita kot Davey vrtita v enem in istem krogu strahu zaradi neizpolnjevanja velikih pričakovanj drugih in krivde (prav zaradi neizpolnjevanja velikih pričakovanj drugih), čeprav so ta pričakovanja velikokrat v resnici manjša, kakor jih vidijo oni sami. In to je morda njihov največji problem.

Pod površjem preganjavične zgodbe Vincenta, Anite in Daveyja, ki jih spremljamo po bližnjicah in daljšnjicah East Enda, se torej skriva dejstvo, da se duševne rane strahu in krivde večkrat ne morejo popolnoma zaceliti, da pa se lahko ljudje začnejo razumeti.

Londončan Philip Ridley vsekakor zna pisati *zgodbe*, kar danes ni tako običajno. Je vsestranski umetnik, ki je študiral slikarstvo, imel svojo lastno študentsko gledališko skupino, igral v mnogih produkcijah in naredil več kratkih art filmov, poleg tega pa se ukvarja z oblikovanjem, s fotografijo, pisanjem pesmi, romanov, kratkih zgodb, zgodb za otroke in mladino, filmskih scenarijev ter seveda dramatskih tekstov. Zato so ga nekoč tudi poimenovali »a one man cultural revolution« in zato je tudi prejel mnogo raznovrstnih nagrad in priznanj. Sam sebe pa še vedno opiše kot »pripovedovalca zgodb«.

Njegove dramske tekste (*The Fastest Clock in the Universe*, *Ghost from a Perfect Place*, *Mercury Fur* in *Leaves of Glass*) uprizarjajo v mnogih gledališčih po svetu, *Disneyja Razparača* pa je leta 1996 v režiji Bojana Jablanovca uprizorila tudi ljubljanska Drama. *Vincent River*, ki je bil napisan leta 2000 in istega leta tudi prvič uprizorjen v londonskem Hampstead Theatreu, prihaja zdaj tudi na slovenski oder. S svojo tematiko predstavlja med dramatikami Sarah Kane, Martinom McDonaghom in Markom Ravenhillom enega pri nas manj znanih dramatikov »v fris teatra«. Njegova priljubljena tema, zanikanje, da bi bili mladi ljudje le naivna in nedolžna bitja brez čustvene in seksualne kompleksnosti, za kakršne jih želijo narediti odrasli, se zrcali tudi v Vincentu Riverju.

Suzana Tratnik

suzana.tratnik@amis.net

ŠKUC gledališče
in Cankarjev dom

Težave z izražanjem

Režija: Edvin Livičič

Besedilo: Copi

Igrajo: Primož Pirnat, Tomaž Gubenšek, Michael Kristof, Maja Sever

Premiera: Cankarjev dom, 27. september 2007

Ponovitvi: 18. in 19. oktobra 2007

Ciničen, okruten, lažno naiven, aroganten, obupan, aristokratski in ... gej. To je kontroverzni argentinski avtor Raul Damonte Batana, rojen leta 1939 v Argentini. Po preselitvi v Francijo (1963) je bil dolgoletni sodelavec dnevnika *Le Nouvel Observateur*, znan pod psevdonimom Copi. Njegova dramska besedila so bila uprizarjana že v sedemdesetih letih 20. stoletja, zvečine v frankofonskih državah in v Latinski Ameriki. V nekaterih je tudi sam igral. Umrl je za aidsom leta 1987 v Parizu. Pri nas ga le redki poznajo po duhovitih stripih, katerih odlomki so bili objavljeni v prvih gejevskih publikacijah, med drugim tudi v *Revolverju*, leta 1986 pa je bila v Galeriji Škuc tudi otvoritev razstave njegovih stripov. Zato je prva dramatizacija Copija v Sloveniji še kako dobrodošla. Copi v dramskem besedilu *Težave z izražanjem* (*L'homosexuel ou la difficulté de s'exprimer*, 1971) na strahovito obešenjaški način spregovori o marginalnih temah, kot sta homoseksualnost in (trans)spolnost. Absurdna melodra-

ma s primesjo komedije v ozračju limonad in z odmaknjenimi glasbenimi komentarji prikaže zapletena razmerja med štirimi liki. Pred gledalcem se razkrije razuzdan, kaotičen, zabaven, inovativen in predrzen svet, ustvarjen iz Copijevih lastnih bolečih izkušenj. Seveda je treba upoštevati, da je bilo delo napisano v avangardnem duhu sedemdesetih, kar se seveda »pozna«, ko se poskušamo »vživeti« v predstavo. Dandanes smo se namreč s queer teorijo in z aktivistično prakso vajeni tem stvarim približati drugače, gotovo bolj racionalno in manj skrivnostno. Tu pa nas na odru nenehno mešajo tri ponorele ženske, Madre oziroma gospa Simpson (Primož Pirnat) in njena razuzdana hči Irina (Michael Kristof), aristokratska Garbo oziroma Garbenko (Tomaž Gubenšek) ter slednjic

njen mož, general Puškin (Maja Sever). Takoj razumemo, da vse tri hočejo prebegniti iz Sibirije na Kitajsko, njihovi dialogi pa ostajajo v pomenski razpuščenosti: pogovor o pobegu ali vzrokih za spremembo spola je na enaki ravni kot razglabljanje o tem, kako in zakaj je vendar Irina padla po stopnicah. Tako kot so nejasni in spremenljivi njihovi spoli ter medsebojna sorodstvena in ljubezenska razmerja, so neulovljiva tudi razmerja moči. A ko se nehate trapiti z vsebino, začnete uživati v igralski paradi grotesknosti brez vidnega koncepta. Za vse, ki čuti-jo nostalgijo po osemdesetih – ali pa jih sploh niso doživeli.

Ocena

Mi plešemo ...

Out in Slovenija (DIH) in plesna šola *Vija vaja* (Dolenjska cesta 43, Ljubljana) organizirajo začetni tečaj družabnih plesov za lezbijke, geje, biseksualne, trans in queer osebe in njihove prijatelje. Tečaj je namenjen predvsem tistim, ki si želijo plesnih korakov naučiti z osebo istega spola.

8 urni tečaj bo vodil izkušen plesalec družabnih plesov z večletnimi izkušnjami v tekmovalnem plesu. Urjenje nog se začne 23. oktobra 2007 ob 17.30 uri.

Več informacij:
info@outinslovenija.com

Alenka Spacal

alenka.spacal@guest.arnes.si

Kaj je »narobe« z erosom ob Deklici z medvedkom?

Vedno znova vznemirljiva tema erosa je vzbujala precejšnje pozornost tudi ob letošnji razstavi *Eros v moderni umetnosti*, ki je bila med marcem in julijem na ogled v dunajski galeriji Kunstforum. Kot je za tovrstne klasične predstavitve prepogosto še vedno značilno, so bili avtorji več kot 200 razstavljenih del, nastalih od poznega 19. stoletja do sodobnosti, večinoma moški. Umetnice so bile zastopane dokaj skromno. Hkrati pa so bila ženska telesa v žanru akta predstavljena na večini del, kar za tradicijo zahodne likovne umetnosti prav tako ni nikakršna novost.

Ob Cezannovih *Kopalkab*, Munchovi *Madoni*, Schielejevih *Dveh dekletih*, ki se objemata, številnih *Suzanah v kopelih*, vseh mogočih različicah *Vener*, žensk ob toaletah, lepotic z ogledali, prostitutk, vampirk, deviških mladenk in podob v stilu *femme fatale* ter ob ostalih klišejskih figurah žensk, ki so jih moški upodabljali tudi v modernizmu, res ni povsem jasno, na kakšne vrste eros naj bi se nanašala slika *Deklica z medvedkom* Tamare de Lempicka. Ob motivu nedolžnega dekletca, ki k sebi stiska plišasto igračo, se zastavlja vprašanje o erotičnih implikacijah tega dela, ki se sicer nadvse razlikuje od vsega razstavljenega, še posebej pa od razno-raznih Lolit balthusovskega tipa.

Najprej naj omenim, da je na razstavi vsako marginalizirano skupino predstavljalo tudi nekaj izjem. Peščica del japonskih avtorjev je tako razkrila ne-zahodnjaški pogled na precej bolj osvobodeno seksualnost, kakršne evropska tradicija akta, temelječa na krščanskih moralističnih načelih, skorajda ne pozna. Cindy Sherman je s fotografijo groteskne plastične lutke zastopala feministični kritični pogled na objektivizacijo in fetišizacijo ženskih teles znotraj patriarhalne kulture. Gejevsko in hkrati tudi temnopolto manjšino so pokrivalo fotografije Roberta Mapplethorpa, ki so poleg Baconovih figur pričale o tem, da vendarle obstaja tudi moška homoerotična umetnost in da je znotraj žanra akta možno upodobiti tudi moško telo.

Poleg tega je bilo na razstavi mogoče videti kar nekaj reprezentacij lezbičnih parov, in sicer na delih Gustava Klimta, Egon Schieleja, Felix Vallottona, Balthusa ter Luciena Freuda. Ne glede na umetniško kvaliteto in vsebinsko izvirnost posameznih slik ali risb, se ob tem vendarle zdi problematično dejstvo, da so vse razstavljene akte ustvarili moški. Lezbijke so povečini prikazovali dokaj enostransko in klišejsko, predvsem pa tako, kakor so si jih želeli videti v svojih fantazijah. Ena od skupnih značilnosti predstavljenih podob je, da ženske prikazujejo skorajda vedno gole in povečini v postelji. Zdi se, da je to edini aspekt lezbične identitete, ki je zbuja moško zanimanje. Takšne reprezentacije dajejo vtis, kot da lezbijke ne obstajajo v kontekstu vsakdanjega življenja ali dela. »Dve prijateljici« sta največkrat naslikani, ko se držita za roke, nežno objemata, ali pa se v skrajnem primeru celo poljubljata. Vendar pa med njima kljub goloti ni mogoče zaznati skoraj nikakršne seksualne strasti, privlačnosti ali poželjenja. Zdi se, da je aspekt ženske-

ga / lezbičnega užitka popolnoma prezrt. Lezbična razstrta telesa z razkritimi genitalijami ne služijo lastnemu užitku žensk, temveč so namenjena izključno razvnanju voajerskega užitka tistega, ki gleda. Tako služijo predvsem moški seksualnosti in dajejo vtis, kot da lezbična seksualnost sama po sebi ne obstaja. Kustos razstave namreč niso ponudili na ogled ženskih aktov skozi prizmo ženskega pogleda, ki bi se nanašal na ženske želje ali ženske fantazije. Pogrešati je bilo mogoče stvaritve vseh tistih slikark, kipark in fotografinj, ki so si v 20. stoletju na umetniških delih drznile

razkriti svoje vizualno doživljanje erotike. Res je sicer, da je bilo v preteklosti umetnicam onemogočeno upodabljanje aktov, vendar pa so v modernizmu že obstajale slikarke, kakršna je bila na primer Tamara de Lempicka.

De Lempicka je ena prvih umetnic, ki je v dvajsetih letih 20. stoletja slikala gola ženska telesa in tudi lezbične pare, zato je presenetljivo, da na dunajski razstavi ni bila zastopana s kakšnim od odličnih ženskih aktov, ki gotovo sodijo med mojstrovine lezbične umetnosti. Namesto tega je bila na ogled njena slika *Deklica z medvedkom* iz leta 1934. Kljub najširšemu možnemu razumevanju pojma eros, ki se lahko nanaša na razne vrste ljubezni, strasti, želja, sanj, fantazij in hrepenenj, je izbor omenjenega dela vsekakor pomenljiv, še posebej v družini vseh preostalih bolj ali manj eksplicitno erotičnih del.

Ob razstavi *Eros v moderni umetnosti* smo se poleg klasičnega feminističnega problema prezrtosti in nevidnosti žensk kot kreativnih umetnic na eni strani ter prekomerni izpostavljenosti ženskega telesa na drugi strani, morali soočiti tudi z dokaj vprašljivimi kriteriji pri izboru tega, kar naj bi bilo erotično za moške in tega, kar naj bi bilo kot erotično sprejemljivo za ženske. Slike lezbičnih aktov Tamare de Lempicka si bomo v živo pač ogledale/i ob kakšni drugi priložnosti. Tokrat je po izboru kustosov v nas zrla le nedolžna punčka svetlih kodrov. Ne, prav nič ni narobe s plišastim medvedkom, ki ga poleg zelene zalivalke za rože k sebi stiska mala deklica, in tudi ne z njeno kratko, belo poletno obleko, ki ji rahlo razkriva noge. Narobe ali morda ne najbolj prav je bilo to, da je bila omenjena slika sploh izbrana za razstavo na temo erosa.

Nazaj k figuri

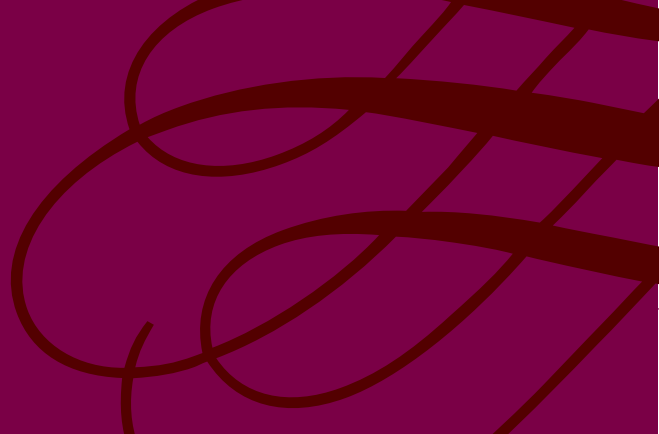
Na Dunaju, v Kunsthauswien je bila do konca septembra postavljena razstava »Zurück zur Figur«. Osredičena je bila na človeško figuro, razstavljenе so bile slike, naslikane po letu 2000, razstavljaljo pa je 49 slikarjev in slikark. Glede na to, da so avtorice pogosto zapostavljene, ni nepomembno, da je razstavilo svoje slike 11 zanimivih slikark: Delia Brown, Marlene Dumas, Regina Götz, Xenia Hausner, Elke Krystufek, Sarah Mcginity, Ena Swansea, Agnes Szépfalvi, Gabi Trinkaus in Sylvia Vandermeer. Spodbudno je, da je v moderni umetnosti več odprtega prostora za avtorice, tako v literarni kot tudi v slikarski umetnosti.

Zala Hribersek

Film *Telovadka*, Festival gejevskega in lezbičnega filma, zadnja stran **Narobe**.

Anamarija Šporčić – Janis
zhmuxel@yahoo.com

Intervju

Vaginal Davies in Jennifer Doyle:

Zadeti od življenja

Neznosno vroče junijsko popoldne. Na dogovorjenem mestu me pričakata dve dami, ena oborožena s pahljačo, obe z nasmehom. Vaginal Davies, temnopolta diva ameriške underground scene, in dr. Jennifer Doyle, univerzitetna profesorica in avtorica knjige *Sex Objects*, sta letos že drugič obiskali Slovenijo, tokrat na povabilo in v organizaciji zavoda Aksioma, Mesta žensk in galerije Kapelica. Z njima sem poklepetala pred performansom *Vaginal Davies as Vanessa Beecroft – Erdgeist* ter predavanjem Jennifer Doyle *Between Friends*, ki temelji na njeni knjigi o spolnosti v vizualni kulturi.

Mi naredita uslugo že takoj na začetku? Da ne obnavljam vajinih biografij, se lahko kar sami predstavita?

Jennifer Doyle: Hm, morda pa bi raje predstavili druga drugo?

Vaginal Davies: Odlična ideja. Poleg mene sedi dr. Jennifer Doyle, profesorica na UC Riverside v Kaliforniji, je ena najmlajših profesoric v zgodovini univerze, njeni študentje in sodelavci pa jo obožujejo. Je sijajna pisateljica, odlična raziskovalka ter prav seksi pederetka. (smeh). Spoznala sva se na zabavi po mojem nastopu v New Yorku in od takrat sva tesna prijateljca in zaupnika.

Jennifer Doyle: Vag pa je kraljica ameriške underground kulture, legendarna igralka, filmska ustvarjalka, skladateljica, pisateljica, filozofinja, umetnica, performerka ... Moj prijatelj je imel zbirko njenih zinov in intervjujev ter slik in ko sem jih nekoč vzela v roke, jih nisem mogla več odložiti. Zdelo se mi je nepojmljivo, da takšna oseba res obstaja (smeh). Ko sva se nato spoznali tudi osebno, sva šli skupaj na neko zabavo, ki jo je priredil zelo prominenten newyorški gejevski intelektualec. Takrat sem bila še študentka in vse to se mi je zdelo precej strašljivo, zato sem se cel večer držala Vaginega krila. (smeh). Na zabavi je bilo polno strogih, zoprnih akademikov, ki pa so se umaknili in naredili prostor za Vaginal Davies takoj, ko se je pojavila. Vsi so se zanimali zanjo in posledično tudi zame. Bilo je, kot da bi prišla na zabavo s filmsko zvezdo. Ko smo se kasneje s taksijem vračali domov, je Vag na ves glas razlagala, kako ne potrebuje drog, ker je »zadeta od življenja, ljubica, zadeta od življenja«. Jaz pa sem takrat sedela poleg nje in si mislila: »Zaljubljena sem.«

Vaginal, vi ste se letos preselili v Berlin. Katere so glavne razlike, ki jih opazate med življenjem kraljic preobleke v Ameriki ter tistim v Evropi?

Vaginal Davies: Ne vem, če sem ravno strokovnjak za to področje, sam sem namreč scena zase in tako ne hodim prav pogosto po travestitskih klubih ali drugih prizoriščih. Kljub temu da sem sam kraljica preobleke, me *drag* kot tak ne zanima preveč. Obstaja več različic nastopanja v preobleki in v Evropi morda bolj težite k tradicionalnim nastopom, kjer travestiti zgolj odpirajo usta ob pesmih div, in ki so bili popularni že pred Stonewallom. Sam predstavljam

novjši pristop performansa, s katerim smo pričeli v osemdesetih, predvsem v večjih ameriških mestih. Bil sem ena izmed ključnih nastopajočih, ki so prinesli te spremembe in začeli z novo sceno. V Evropi pa se mi trenutno zdijo zanimivejši kralji preobleke. Ustvarili so veliko skupnost, ki je zelo močna, povezana in temelji na medsebojni pomoči. Spominjajo me na moje začetke, na nekakšen pankerski pristop, ko začneš iz nič in vse narediš sam, organiziraš svoje nastope po vsej Evropi, namesto da bi bil del že uveljavljene scene in se podrejal. Ustvarjaš lastne institucije in izbiraš lastne, izvirne performativne prostore. Všeč mi je ta avtoritativni pristop in raznolikost v nastopanju kraljev preobleke. Tudi feminizem je močno prisoten, tako kot pomoč med ženskami, ki gradijo lastne svetove ...

Zdi se, da je tudi v vas precej feministke.

Vaginal Davies: Vsekakor. To je verjetno povezano tudi z mojim odraščanjem v gospodinjstvu samih žensk. Nobenih moških ni bilo blizu, bilo je, kot bi imeli nekakšno lezbično separatistično gospodinjstvo. Moja mama se sicer ni imela za lezbijko, jaz pa vseeno pogosto pravim, da je bila nekakšna »barakuda femme«. Bila je kot vojvodinja in imela je nekaj pravih butch privrženek, ki so jo častile. Častile, vam povem! Kot najmlajši v družini sem to od sestre izvedel šele po mamini smrti. Imela me je pri sedemindesetih in je bila v vseh pogledih pred svojim časom. Sestra mi je povedala tudi, da je imela mama s temi lezbijkami nekakšen političen odnos, nekaj v stilu Valerie Solanas. Pisale so manifeste in poskušale ustanoviti lezbično separatistično državo Bilitis na območju današnje Palestine in Izraela. Pri vsem

tem lezbištvo pravzaprav ni igralo večje vloge, moja mama je bila preprosto vedno na strani malega človeka in bila je upornica. Tako je vedno težila k tistim na margini. In tam so lezbijke takrat, v času pred Stonewallom, seveda bile. Moja mama je bila poleg tega vpletena v bančne rope in kdo ve kaj še vse, na žalost pa je svoje skrivnosti ob smrti odnesla s seboj v grob. Od tod torej izvira feministka v meni. Osebnost sem vedno menil, da je manifest Valerie Solanas delo genija. Moške imam v spolnem smislu sicer čisto rad, razen tega pa se z njo popolnoma strinjam. (smeh).

Vaginal Davies se s problematiko spolnosti v umetnosti ukvarja v svojih performansih, vi, Jennifer, pa se je lotevate z bolj teoretičnega, akademskega vidika. Je v akademskem svetu težko pritegniti relevantno pozornost, če proučuješ, recimo temu, marginalno tematiko?

Jennifer Doyle: To je dobro vprašanje in ima dva možna odgovora, ki pa sta si nasprotujoča. Pritegovanje pozornosti same ni tako problematično, svoji knjigi sem na primer dala naslov *Sex Objects* in pozornost v tem primeru ni bila presenetljiva, saj je bil naslov zelo »obetaven« (smeh). Ljudje me poznajo kot nekoga, ki predava o spolnosti, to pa je dvorezen meč, saj dr. Doyle kar naenkrat postane »profesorica seksa«, kar pa je daleč od resnice. V predavalnici na primer govorim o poželenju v romanu Moby Dick, o z dolgočasečnosti in o tesni povezavi med tema dvema občutkoma ter o procesu spoznavanja lastnega poželenja. Problem je torej bolj v majhnem številu ljudi, ki vidijo preko škandalozne zunanosti, v katero ovijam svoje delo kot zabaven način zburjanja pozornosti. Rada vidim, da bralci to pozornost ohranijo skozi celotno delo. Ne

zato, ker govorim o seksu, temveč ker jim skozi svoje delo podajam zanimivosti o tem, kaj vse vključuje biti spolno bitje.

Vaginal, v Galeriji Kapelica boste nastopili že drugič. S kakšnim performansom se predstavljate tokrat?

Vaginal Davies: Res je, to je moj drugi nastop v Ljubljani. Nisem več devičnik! (smeh) Tokratni performans bo precej drugačen kot ob mojem zadnjem obisku leta 2004. Gre za zelo popularen performans, ki ga pogosto izvajam in zanj se tudi zanima največ galerij in drugih organizacij. Veliko pozornosti je zbudil, ker je povezan z veliko zvezdo v svetu umetnosti, Vanesso Beecroft, kljub temu da ona ni nujno osrednja tema performansa. Nikoli ne vem, kdo, če sploh kdo, bo želel pri performansu sodelovati in to tveganje je morda najbolj razburljiv del priprav. Všeč mi je predvsem sodelovanje, ki ga performans prinese s seboj. Tokrat delam z Davidejem (Grassijem, op. A.Š.), ki je moj popolni moški, in njegovo čudovito ženo Marcelo (Okretič, op. A.Š.) ter drugimi, ki vsi živijo za umetnost. In ko nekdo živi za umetnost in sreča druge, sebi enake, se med njimi takoj vzpostavi vez ...

Jennifer Doyle: Tudi meni je bilo ob zadnjem obisku v Ljubljani najbolj všeč srečanje z ljudmi, ki so tako predani umetnosti in ki to predanost razumejo tudi v političnem kontekstu, hkrati pa so zelo zabavni in igrivi. In seksi (smeh).

Vanessa Beecroft je sicer znana v umetniških krogih, marsikdo pa je verjetno le ne pozna. Ali to lahko ovira razumevanje performansa?

Vaginal Davies: Tudi Jennifer je najprej mislila, da gre za eno izmed mojih odrskih osebnosti (smeh). Ko sem se prvič lotil pa-

Foto: Nada Žgank / Memento

rodije Vanesse Beecroft, je veliko ljudi še ni poznalo. Sama je šele začejala svojo kariero, tako da je bilo nekako kot bi se loteval retra, preden se je retro sploh uveljavil. Kar tudi sicer rad počnem.

Jennifer Doyle: Mene zabava predvsem dejstvo, da nekateri elementi instalacij Vanesse Beecroft spominjajo na tvoje morebitno delo. Obstaja nekakšna nenavadna harmonija oziroma perverzija v ideji lepih teles, razstavljenih v galeriji, le da jih ti spremeniš v žive kipe, jim daš življenje. Performansi Beecroftove so zelo sterilni, organizirani, gre za nekakšen dizajnerski izdelek. Vaginal Davies pa z enakimi strukturalnimi principi iz njih iztisne vso sočnost. Hkrati pa obdrži potrebno lahkotnost.

Vaginal Davies: Ljudi prav zato moje delo včasih razjezi, ker se jim zdi, da ni v njem nič intelektualno oprijemljivega, življenjskega, saj pogosto izgleda zelo enostavno. V resnici pa je vse dobro premišljeno in načrtovano. Tudi pišem rad tako, da besede na koncu nosijo večji pomen ali celo več različnih pomenov kot pa bi v osnovi morale.

Oba se ukvarjata z vprašanji spola, identitete, rase in družbenih delitev. Zakaj te tematike kljub zelo razširjenemu diskurzu

in obravnavi v mainstream umetnosti še vedno ostajajo tako kontroverzne kot nekoč in tako zanimive tudi za umetnike izven institucij visoke umetnosti?

Vaginal Davies: To me vsekakor ne preseneča, saj se zgodovina ponavlja in nihče se iz nje nikoli nič ne nauči.

Jennifer Doyle: Mislim, da se ni več kontroverzno pogovarjati o teh temah, čeprav me ljudje včasih res presenetijo. Če v ZDA omeniš obstoj medrazrednega boja, imaš včasih občutek, da govoriš marsovščino. Podobno je s trditvijo, da seksizem in rasizem obstajata. Takšne izjave so tako rekoč škandalozne, vulgarne. Vaginal Davies pa se s spolom, rasnim in razrednim razlikovanjem, ne ukvarja na način, ki bi ga pričakovali. Mnogo umetnikov v ZDA se loteva performansov v povezavi s politiko identitet, v katerih se občinstvu predstavijo kot predstavniki zatiranih manjšin. Takšna umetnost je seveda pomembna, vendar je hkrati tudi lažje prebavljiva.

Vaginal Davies: Zato me v ZDA nihče noče finančno podpreti (smeh).

Jennifer Doyle: Ko obišeš performans Vaginal Davies, tja ne greš zato, da bi se nekaj naučil o položaju temnopolte, queer osebe v Ameriki. Ne gre za učno uro zgodovine. Z zgodovino se spo-

gljuje na povsem drugačen način, spodbuja naše zavedanje, da nas zgodovina uči vsak trenutek našega obstoja, še posebej takrat, kadar se tega sploh ne zavedamo. Kot kritičarka lahko povem, da je ravno to tisto, kar me pritegne in kar dela delo Vaginal Davies izizvalno in sveže. Poleg tega so izjemno pomembne tudi povezave, ki nastanejo med ljudmi med samim performansom. Takrat se ustvari nekakšen majhen kozmos, prostor, v katerem se ljudje povezujejo neodvisno od zunanjega sveta in ki ima hkrati političen in kontrakulturen naboj. Ni več pomembno, kaj je mogoče zunaj, pomembno je, kaj je mogoče med nami, ki smo tam. To je lahko tudi to, da odpelješ enega izmed nastopajočih na samo in ... (smeh).

V svojem performansu VD as VB – Erdgeist Vaginal Davies s pomočjo parodije kritično preizprašuje »umetnost« Vanesse Beecroft, ki s svojim delom polni strani vseh pomembnih publikacij modnega in umetniškega sveta. Njene instalacije, ki jih pogo-

sto sponzorirajo različne korporacije, razgaljajo voajeristično naravo ter s tem libidinalno dinamiko konzumiranja umetnosti: strankam, ki plačajo vstopnino, ponuja čudovita telesa pod pretvezo estetske kontemplacije in užitka. V svojem performansu nam Davies (v vlogi Beecroftove) prav tako ponudi na ogled telesa, ki pa so pravo nasprotje uniformno brezhibnih modelov – so (ne)običajni, lokalni ljudje, raznoliki že na pogled, ki samostojno odločajo o komunikaciji z občinstvom, medtem ko morajo modeli Vanesse Beecroft stati povsem pri miru in se izogibati celo očesnemu kontaktu s publiko.

Claire Connor

claire_connor@yahoo.co.uk

© vidnosti in partnerstvu

Vidnost, preprosto rečeno, pomeni, kako daleč stran lahko vidimo določeno točko. Včasih, še posebej, če govorimo o vremenu, se ne vidi dobro – zato si je potrebno izbrati poznano točko, na osnovi katere se lahko orientiramo. Ampak – kaj pa če ni nobenih orientacijskih točk? Ko pomislimo na vidnost LGBT skupnosti v Sloveniji, vidimo, kako se megla začne gostiti in človek se lahko hitro zgubi ...

Letos avgusta se je za en teden megla nekoliko dvignila. Na Dihovem in Legebitrinem poletnem taboru je namreč 16 udeleženk in udeležencev razpravljalo o vidnosti LGBT skupnosti. Roman Kuhar jim je predaval o heteronormativnosti, Simon Maljevac pa o zgodovini LGBT skupnosti v Sloveniji – in predavanji sta spodbudili k razmišljanju, kaj vsak od nas lahko naredi za večjo vidnost skupnosti.

Udeleženci so razpravljali tudi o svoji lastni vidnosti v skupnosti in o tem, kako naj GLBT organizacije dosežejo širšo skupnost. Tole je njihov seznam idej: nova mladinska LGBT skupina, ki bi se ukvarjala z internetnimi forumi, LGBT skupina za starejše, športna LGBT skupina, revija, internetna stran. Nekateri so predlagali še zabave, možnost prostovoljnega dela in skupino 30-ih ljudi, ki gredo na Eurogames v Barcelono. Vse to je zdaj na papirju ... ampak kaj nas pa lahko ustavi, da tega ne bi tudi uresničili?! Nekaterim se bodo predlogi zdeli otročji, a včasih se je potrebno vrniti k osnovam, da lahko ponovno zanetimo navdušenje.

Na koncu smo prišli do ... partnerstva. Brez organizacij, barov, internetnih strani, klubov, forumov ali posameznikov, ki sodelujejo med seboj, lahko preprosto spakiramo svoje mavrične zastave in se vidimo vsako leto zgolj na Paradi ponosa. Po tednu zgodnjih jutrer in poznih noči, strastnih debat in turnirja v pinky-ponkyju ... je partnerstvo tisto, kar je najbolj zaznamovalo teden. Partnerstvo je prihodnost. To ne pomeni, da se moramo na vrat na nos vsi registrirati. Ne. Le ob stran moramo postaviti naše različnosti in poskušati delati skupaj. Zakaj bi si vsak posebej prizadeval za vključenost LGBT oseb, če smo pa skupaj lahko bistveno vidnejši?

Napovedujemo Sobotne roza zabave in nedeljske matineje v K4

6. oktober – jesenski sobotni roza žur

3. november – jesenski sobotni roza žur

24. november – otvoritveni žur GLBT filmskega festivala

15. december – prednovoletni roza žur

K4 roza z letošnjim letom uvaja nedeljske matineje – klub bo zato odprt že od osme ure naprej. Tako bo prostor na voljo tudi tistim, ki morajo v ponedeljek v šolo ali na delo. Na voljo bo roza bar in malo plesišče, na velikem plesišču pa se bodo odvijali show in cabaret nastopi.

Poskrbljeno bo tudi za kadicce. Klub bo odprt vsako nedeljo, razen ob nedeljah po sobotnih roza žurih.

Več informacij: www.klubk4.org

E-pošta: k4roza@gmail.com

Slovenia's Next Best Drag

V nedeljskem klubu K4 se bo 28. oktobra ob 22. uri pričelo osemmesečno tekmovanje v imitiranju pevk in pevcev. Kandidati in kandidatke se bodo potegovali za denarno nagrado 1000 €.

Tekmovanje bo vodila in povezovala Salome.

Če se želite preskusiti v vlogi velikih div in superzvezd, se prijavite na telefonsko številko 041/984 938 (Sebastian) ali na naslov voguesi@yahoo.com.

Foto: Facundo Bustos (www.facundobustos.com)

Andrej Zavrl

a.zavrl@hotmail.com

Stayfree Prisegam pri Madonni

Stayfree (Julián Adalberto Eduardo Guzmán) je bil prvi in nekaj časa edini odkrit gej na venezuelski televiziji. V svojem odkritogejevskem življenju navaja tri ključne dogodke, ki so ga zaznamovali. Prvič se je javno razkril pri treh letih, ko je na mamini rojstnodnevni zabavi medvedka približno svoje velikosti vsem gostom predstavil kot svojega moža. Nato ga je pri osmih letih oče našel med »igro« z dvema drugima fantoma, tretje in dokončno razkritje družini pa je bila nepreklicna potrditev spolne usmerjenosti pri petnajstih. Svojo prvo televizijsko vlogo je dobil, ko se je na avdiciji predstavil: »Pozdravljeni, sem gej in imam rad riž s piščancem.« Julian je star 30 let in živi v Caracasu. Mami ne laže več, da je ta in ta prijateljica njegova punca in da je noseča z njim. Pogovor za *Narobe* posveča svojemu najboljšemu prijatelju Augustu Alvaradu in Madonni (brez nje, pravi, nikoli ne bi naredil stvari, ki jih je).

Mi lahko zarišeš kratko zgodovino Stayfreeja? Kako, kdaj in zakaj je Julián Eduardo postal Stayfree?

V zgodnjih devetdesetih sem se družil in po ulicah plesal – »Madonna style« – s skupino fantov starih od 13 do 15 let, mnogi smo skupaj ugotovili, da smo geji. No, in v tistem času je bil na televiziji reklamni spot za ženske vložke Stayfree, sam pa sem tako dobro oponašal igralko iz te reklame, da so me začeli klicati La Stayfree.

Si še vedno edini odkriti gej na venezuelski televiziji ali so ti sledili tudi drugi? Kaj pa na ostalih področjih javnega življenja?

Nisem več edini, sem pa uhodil pot tistim, ki so sledili. V venezuel-

elskem javnem življenju, na primer na radiu, so tudi drugi geji, a najbrž bi me lahko imenoval za queer osvoboditelja.

Kako je izgledal tvoj javni coming out?

Iz klozeta nikoli nisem prišel, ker v njem tudi nikoli nisem bil. Ko sem prišel na televizijo, sem bil že javno znan kot gej in mediji so me tako tudi predstavljali. Na začetku je nekaj ljudi mislilo, da sem igravec, ki se pretvarja, da je gej, a to ni trajalo dolgo.

Kakšna je bila tvoja kariera pred televizijo?

Začel sem s plesom po zabavah in ulicah, kjer sem zmeraj izstopal s svojimi natančnimi posnetki čisto vsake Madonnine koreografije. S prijatelji smo tudi nastopali s predstavo, ki je bila kopija Madonnine Blond Ambition Tour. Potem sem študiral klasični ples na najpomembnejši plesni akademiji v državi (Teresa Carreño) in nato sodeloval v gledališki predstavi *Variaciones sobre un concierto barroco* kubanskega pisca Aleja Carpentiera, s katero smo gostovali tudi v Londonu. Nastopal sem tudi kot drag queen v skoraj vseh gejevskih klubih v Caracasu in drugod po Venezueli, pa tudi v Berlinu.

Pisal si tudi kolumne, ki so se imenovale »Prisegam pri Madonni«. Kaj si prisegal pri Eni-in-Edini?

Kolumne sem med letoma 1998 in 2002 pisal za mladinsko revijo *Urbe*, ki je bila zaradi tem, ki jih je odpirala, za venezuelsko družbo prelomnega pomena. Ena najuspešnejših kolumen je bila obsodba takratnega papeža Janeza Pavla II., ker v svojo *mea culpa* ni vključil tudi opravičila homoseksualcem. Zdaj pišem kolumne za revijo *Exo2*.

Mehiška skupina Plastilina Mosh je naslov tvoje kolumne (»Te lo juro por Madonna«) vzela za naslov svoje pesmi?

Res je. Srečali smo se na prireditvi revije *Urbe*, kasneje pa sem nekega dne izvedel, da sem bil inspiracija za njihovo pesem. Prepričan sem, da me bo Kraljeva akademija za španski jezik nekoč priznala za originalnega avtorja te fraze.

Zdaj se največ ukvarjaš s svojo televizijsko oddajo *Sexopolis*?

Ja, to je trenutno moj največji projekt. Sem voditelj pogovorne oddaje *Sexopolis* skupaj s seksologinjo in psihologinjo, ki je na sporedu Canala-i vsak večer. Tema je seveda seks, intervjujamo pa slavne Venezuelce.

Za tvoje medijsko okolje se zdi, da so večinoma tabloidi in komercialne televizijske postaje. So ti formati tvoja izbira in

kakšni so odzivi »resnih« medijev na tvoje delo?

Prihajam iz sveta klasičnega plesa in mislim, da so pozitivne reakcije, ki sem jih deležen od večine medije, posledica mojih dosežkov v svetu plesa. Sicer pa se borim za to, da bi se končno slišali tudi glasovi tistih poklicev, ki jih klišejsko prepoznavajo kot pedrske. Gre za kulturno močno pogojeno stvar: v Venezueli prevladuje mačo kultura in če ne zadovoljiš njenih zahtev, nisi deležen nobenega spoštovanja, niti od gejevске skupnosti ne.

Na kakšen način te predstavljajo/ »prodajajo« mediji? Se ti zdi, da sta tako ti kot homoseksualnost bolj ali manj seksualizirana, v smislu, da ima gej lahko samo oddajo o seksu?

Pravzaprav je to moja prva oddaja o seksu, saj je bila moja prva oddaja *Telechou* komedija, druga *Noche de Perros* pa je bila pogovorna oddaja za moške z vsemi mogočimi temami. Moja radijska oddaja *Macho y no Mucho* pa je bila komedija o zelo strejtovskem strejtu in zelo gejevskem geju (meni), med oddajo pa so se najini pogledi in razmišljanja ponavadi kresali. Odgovor je torej: Ne, ne zdi se mi, da gre za seksualizacijo.

Kakšen je položaj gbltq ljudi v Venezueli?

Pravzaprav zelo sproščen, še posebej v velikih mestih, kjer je lahko živeti odkrito: imamo bare, savne, radijske in televizijske oddaje in od leta 2001 tudi Pride. Nevladne organizacije se borijo za pravno izenačitev našega položaja, čeprav predloga zakona o ureditvi istospolnih zvez vlada še ni obravnavala. Največji dosežek doslej je bila podpora vlade zadnjima dvema Pridoma.

Peder s plakata

O sebi nikoli nisem razmišljal kot o impulzivnem človeku. Ponavadi ne počnem divjih in norih stvari. Nikoli si, recimo, nisem na zadnjico tetoviral imena svojega ljubimca. A zaradi odločitev, ki sem jih sprejel v preteklem letu, bom moral ponovno razmisliti o svojih osebnostnih značilnostih.

Ko sem se spomladi po nekaj mesecih, ki sem jih preživel skupaj s svojo družino v ZDA, vrnil na Poljsko, smo pri organizaciji KPH (*Kampanja proti homofobiji*) prejeli denar v okviru programa Sveta Evrope *Vsi drugačni vsi enakopravni*. Z njim naj bi naredili nekaj proti naraščanju homofobije na Poljskem.

Razmišljali smo, kakšno plakatno kampanjo bi lahko pripravili. Naše ideje so postajale vse bolj drzne in radikalne. Na koncu smo se strinjali glede kampanje, ki je bila sestavljena iz dveh sklopov plakatov. Najprej so bili po Poljski razobešeni plakati z napisom »Kaj zijaš, peder/lezba?«, čez nekaj dni pa plakati s sliko geja in lezbijke in z napisom: »Peder/lezba ... To slišim vsak dan. Sovraštvo boli.« Bil sem ponosen in navdušen, da smo se vsi strinjali s tako drzno kampanjo in zbadljivim sporočilom. Naslednji teden so me obvestili, da s pripravo posterjev zamujamo, ker noben moški ni želel biti na takem plakatu. Ob tem sem pomislil: »Vsak gej si na smrt želi postati model. Prepričan sem, da bodo fantje vsak čas prišli in v vrsti čakali na avdicijo.« Seveda sem se še kako motil. (Zdaj mi je jasno, da ni povsem isto, če si na naslovnici GQ ali pa na posterju, na katerem je čez tvojo glavo nalepljen napis »peder«.) Sodelavci so mi razložili, da iščemo nekoga, ki ne bi iz-

gledal preveč mlad ali kot profesionalni model. Ob tem so bili vsi njihovi pogledi usmerjeni vame (temu se reče flirtanje, kajne?) in brez razmisleka sem pristal na slikanje.

Priznam, da sem postajal vse bolj in bolj živčen, ko se je bližal dan za razobešanje posterjev. Odraščal sem v Ameriki v poljski družini. Na Poljsko sem se vrnil pred šestimi leti in večji del moje bližnje družine živi v južnem delu države. Ampak hitrost, s katero se na Poljskem širijo novice, tudi čez Atlantik, spravi v zadrego celo internet visoke hitrosti. Postajal sem vse bolj in bolj paranoičen, ko se razmišljal, kaj bo, ko bodo o mojem razkritju slišali tisti člani družine, ki po nekem čudežu še vedno niso vedeli za mojo spolno usmerjenost.

Dan pred začetkom kampanje sem bil popolnoma paničen. Zamišljal sem si, kako bo, ko bom čakal na avtobusni postaji, na kateri bo izobešen poster, in kako bodo vsi posmehljivo pogledovali proti meni. Ali pa kako me bodo zvečer na ulici prepoznali nasilni mladostniki in me stisnili v kot v kakšni temni ozki ulici. In kako sosedje v dvigalu ne bodo več tako prijazni do mene. Zaskrbljeni so bili tudi moji prijatelji, še posebej tisti v ZDA. Moral sem jim obljubiti, da

stanovanja ne bom zapuščal sam in da bom večino časa kar doma. Vse to sem jim obljubil, da bi jih pomiril, čeprav sem vedel, da je njihova prošnja povsem nemogoča.

Na dan, ko so bili posterji razobešeni po ulicah, smo imeli tiskovno konferenco. Vendar pa je isti dan naš minister za šolstvo povzročil vseevropski škandal, ko je predlagal prepoved splava in promocije homoseksualnosti v vseh evropskih državah. Škandal je seveda zasenčil našo kampanjo. To je morda prispevalo k temu, da nisem več občutil takega pritiska. Prav neverjetno je, kako so paranoična občutja skoraj povsem zbledela v trenutku, ko so bile ulice polne teh posterjev. Na koncu jih večina družinskih članov sploh ni videla, še posebej ne tisti, ki živijo daleč iz Varšave. Hkrati je neverjetno, da me na ulici ni nihče prepoznal. Kako ljudje sploh niso pozorni na te stvari, sem opazil takrat, ko sem imel intervju za televizijsko postajo *Al Jazeera*. Skupaj s televizijsko ekipo smo najeli taksi in se odpeljali do enega od mest, kjer je bil nalepljen naš poster. Taksista smo prosili, naj nas počaka, da se bo televizijska ekipa po intervjuju lahko vrnila nazaj v hotel. Počakal nas je na drugi strani ceste, medtem pa so me intervjuvali. Kamera

je snemala mene, nato plakat in potem spet mene. Ko smo končali in se vrnili v taksi, me je taksist v poljščini vprašal: »Kaj so pa hoteli? Posneti tistega pedra na plakatu, ha, ha, ha?« Očitno ni ugotovil, da sem JAZ tisti »peder« s plakata. Odgovoril sem mu: »Ja, hoteli so posneti tistega 'pedra',« misleč, da je taksist preprosto izgubljen primer.

Zelo sem zadovoljen in resnično ponosen nase, ker sem bil del te kampanje. Razkritje je vseživljenjski proces, ki skoraj nikoli ni končan. Ni važno, kako dolgo in kako aktivno sem gejevski aktivist, razkritje je še vedno strašljiva izkušnja. Pred kratim sem bil v *Grand Canyonu* v ZDA. Ko stojiš na robu kanjona, lahko na dnu vidiš osupljivo lepo reko Colorado. Predstavljam si, da mora biti na vroč in soparen dan, ko temperatura doseže 40 stopinj Celzija, spodaj v dolini ob reki pravi raj. Ampak da se z vrha spustiš do reke, moraš več ur hoditi po utrjeni in zavarovani stezi. Takrat sem pomislil: »To je le ena možnost, kako pridi v dolino. Lahko pa bi preprosto skočil z roba in upal, da bom varno pristal v vodi.« Seveda, bolj pametna in racionalna odločitev je tista za uhojeno pot. Ampak ugotovil sem, da so bila razkritja zame pogosto iracionalni skoki v zadnji minuti, ne pa premišljena in preračunana pot. Takrat sem se zavedel, da moramo včasih preprosto skočiti z roba, moliti, da bomo varno pristali, in prepustiti vse preostalo komu drugemu.

Greg Czarniecki je aktivist poljske organizacije *Kampanja proti homofobiji*. Njegov blog si lahko ogledate tule: <http://gregswarsaw.blogspot.com/>

Maja Pan
maja@tt2.nl

L'art pour l'action - prvi lezbični festival v Novem Sadu

Večina pozna Novi Sad po festivalu Exit in pregovorni multikulturalni odprtosti. A tudi v LGBT logih je manj poznano, da tam od leta 2004 deluje edina lezbična organizacija v Vojvodini NLO (Novosadska lezbejska organizacija/Újvidéki lezbikus egyesület). Med 5. in 8. julijem je organizirala prvi lezbični aktivistični festival L'art pour l'action [www.nlo.dodyke.com].

V zelo sproščenem tempu so se v treh festivalskih dneh, ki jim je sledila še dobro obiskana tiskovna konferenca, predstavili Jane Kaufmann, prostovoljka iz ZDA, ki je izvedla plesni performans *Taking stock*, in FENS teater iz Novega Sada, ki je premierno odigral performans *Homooriental*. Ta v avtobiografski maniri prikazuje odnos med hčerko lezbijko in njeno homofobično materjo, med klovnom in čarovnico. »Obstajati bi morala fakulteta za starše. Niti enega tečaja nimajo za starševstvo,« se v predstavi čudi hči klovnosa, »medtem ko za klovna traja fakulteta v Moskvi osem let ...«

V alter klubu *Art klinika* je bila na ogled razstava iz ustvarjalne delavnice svetil, k aktivistični plati festivala pa je doprineslo druženje z lezbijkami iz regije in klasični filmski zalogaj *Before the Stonewall*, ki ga je gostila CK13. To je dvoumno ime izjemno zanimivega mladinskega centra *Crna kuća* [www.kuda.org]. V tej na novo urejeni, črno pobarvani hiši, se ukvarjajo s pojavi desničarskega ekstremizma,

Foto: Jelena Andjelovski

fašizma, nacionalizma in ksenofobije v družbi. Nudijo možnosti kritičnega razmišljanja ter neodvisne kulturne produkcije, namenjene mladim. Gostoljubje in organizacijsko podporo so ponudili tudi lezbičnemu aktivističnemu festivalu.

NLO deluje v zasebnem prostoru, v hiši Lori Stanković, ene od dolgoletnih lezbo-feminističnih aktivistk iz Srbije. Številne njene sodelavke in podpornice tu pripravljajo pester in odmeven program. Zaenkrat jim je uspelo, da je prostor ostal varen pred vsiljivci. Delujejo na feminističnih vrednotah spoštovanja in nenasilja. Prostor je zato solidarnostno in ustvarjalno odprt za različne umetniške, kulturne in družbene lezbične pobude – od izobraževalnih delavnic in športnih aktivnosti do filmskih in literarnih večerov in vedno dobro obiskanih žurk. Tudi ženske, ki tja prihajajo, so zelo raznovrstne. Tisto, kar najprej pade v oči, so njihova različna ozadja, pa naj gre za etnično ozadje (v Vojvodini je priznanih več kot 20 manjšin, kar se odraža tudi v tem lezbičnem piskrčku), kulturno (malo za šalo in čisto zares naj omenim, da je nalepka, ki prepoveduje vnos orožja v prostor, tam zaradi posameznic, ki so tja prihajale s svojimi pihalniki), ekonomsko, starostno, rasno (tja prihajajo tudi Romkinje) ali versko ozadje.

Sam festival je minil mirno in varno, vendar se je to poletje v Novem Sadu razcvetelo tudi homofobično nasilje, prvenstveno kot odziv na druga javna, mirna politična zavzemanja za pravice LGBT manjšine. Najprej so pripadniki fašistično-nacionalistične, ekstremno desne skupine brutalno napadli pisano povorko aktivistov kampanje Sveta Evrope »*Vsi različni – vsi enakopravni*«, misleč, da gre za predhodno večkrat najavljeno Parado ponosa. Napadalce je policija prišla in zoper njih sprožila kazenske postopke. Kmalu za tem je bila ponoči napadena in znatno poškodovana še imovina CK13. Kljukasti križi na fasadi ter homofobni grafiti pričajo o storilcih in njihovi motivaciji.

Ob tem je potrebno omeniti še dejavnosti lokalnega geja Vlatka Salaja, ki si je zamislil, da bi bila v Novem Sadu Parada ponosa in je na lastno pest prek interneta in elektronske pošte večkrat pozival k sodelovanju. S tem je očitno dodobra razgrel ekstremiste. NLO se je skupaj z nekaterimi drugimi nevladnimi organizacijami ogradila od tovrstnega neresnega poskusa organiziranja Parade. Tega niso storile zgolj zaradi strahu pred ponovitvijo beograjskih dogodkov iz leta 2001 in pričakovanja, da neučinkovita policija ne bo uspela zaščititi demonstrantov, temveč predvsem zaradi tega, ker zaen-

krat realnih možnosti za tovrstno manifestacijo ni. »Trenutno v Srbiji ali Vojvodini ne obstaja nikakršna politična niti institucionalna podpora za uresničitev naših človekovih pravic,« je NLO zapisala v izjavi za javnost. »Odgovornost organizacij, ki se zavzemamo za podporo LGBTTIQ oseb, je med drugim tudi v tem, da moramo med seboj sodelovati in stvarnosti slediti z vseh zornih kotov, pomembnih za obstoj LGBTTIQ oseb.«

Nekateri, zaslepljeni z lastno pomembnostjo, nespametno pozabljajo, da je pomembno medsebojno sodelovanje in tudi sodelovanje z oblastmi. Ker so ekstremistična gibanja v porastu, v Srbiji pa uživajo tudi podporo določenih političnih strank, so ocene NLO, izražene v izjavi za javnost, prej odraz zaskrbljujočega stanja pasivne, dvolične demokratične politike, kot pa domnevnega bojkota Parade s strani te organizacije. Tako se je namreč pridušal ne-realni organizator nikdar realizirane Parade ponosa v Novem Sadu.

Lezbični festival *L'art pour l'action* dokazuje, ravno z ozirom na poletna dogajanja v Novem Sadu, da obstaja lezbična kultura, ki se razvija in povezuje tudi v zelo represivnih, nasilnih in diskriminatornih okoljih. Iz tega črpa navdih za nove izraze, pri čemer (p)ostaja – vidna, kritična in tudi pronicljiva.

[Nekatere publikacije CK13 in Novosadske lezbične organizacije si lahko sposodite v Lezbični knjižnici in knjižnici Mirovnega inštituta na Metelkovi v Ljubljani.]

Anamarija Šporčič – Janis
zhmuxel@yahoo.com

Smaragdni bojovníki

Ko petke in pernate boe ostanejo v garderobi

O ragbiju nisem imela pojma. Neznano številno igralcev se podi po igrišču in med lovom na jajčasto žogo izvaja takšne in drugačne, bolj ali manj homoerotične gibe, nato pa se na neki točki vsi nagrmadijo na kup in se pričnejo prerivati. Vsaj tako se mi je zdelo. Kljub temu velja ragbi za zelo močnat šport, kjer ni prostora za »pedre«. Vsaj do sedaj. Na Irskem sem se srečala z *Emerald Warriors*, gejevsko ragbi ekipo, ki že peto leto uspešno lomi okončine nasprotnikov in ki bo leta 2008 v Dublinu gostila svetovno prvenstvo za gejevske ekipe v ragbiju, bolj znano kot *Binghamov pokal*. Ko je Mark Bingham, eden najboljših ameriških igralcev ragbija in odkrit gej, 11. septembra 2001 tragično končal življenje na enem izmed ugrabljenih letal, je bila njegova ekipa ena redkih gejevskih ekip na svetu. Danes jih je samo v Evropi dvanajst, vsako leto pa se jim pridruži še kakšna. Skrajni čas je torej bil, da se o tem zanimivem pojavu podučim, pri čemer sta mi pomagala predsednik kluba *Emerald Warriors* Barry Joyce in igralec ragbija ter režiser filma *Queering The Pitch* Tom Maguire.

Ste prva gejevska ragbi ekipa na Irskem, opazila pa sem, da obstajajo tudi ekipe, ki se ukvarjajo z drugimi športi. Ali pri vas torej obstaja tradicija gejevskih športnih ekip?

Barry: Hm ... ali je bila nogometna ekipa pred nami?

Tom: Ne, mislim, da smo bili prvi. Neka tradicija torej še ne obstaja, se pa stvari pospešeno razvijajo.

Kako ste prišli na idejo, da ustanovite ragbijevsko ekipo? To vas verjetno pogo-

sto sprašujejo, pa vendarle, zakaj ravno ragbi?

Barry: Naš ustanovitelj je nekaj časa prebil v Seattlu in tam je igral ragbi v gejevskem moštvu. Ko se je z dela v ZDA vrnil nazaj v Dublin, se je odločil, da želi narediti nekaj pozitivnega na gejevski sceni, nekaj povezanega s športom. In ker je pred tem že igral ragbi, se je odločil, da poskusi ustanoviti ekipo za ragbi tudi tu.

Torej ragbija niste izbrali namenoma, ker slovi kot močnat, grob šport, da bi tako kljubovali stereotipom o gejih?

Tom: Na začetku je šlo res predvsem zgolj za to, da je naš ustanovitelj, Richie Whyte, ragbi igral že prej. Ko je živel v Ameriki, je bil tudi član gejevске smučarske ekipe, vendar pogoji za smučanje na Irskem niso ravno idealni (smeh). Tako je začel s tistim, kar je poznal, in se tako odločil za ragbijevsko ekipo.

Je bilo težko prepričati širšo javnost, da mislite resno?

Barry: Zgolj zato, ker ragbi slovi kot močnat, fizično zahteven šport, geji pa kot poženščene, neparfimirane tetke z mlahavi mi zapestji, se mnogim zdi, da smo geji preveč nežni in sramežljivi za ragbi, v resnici pa je

prav obratno. Ko gremo na igrišče, petke in pernate boe pustimo v garderobi (smeh).

Kako se vi osebno spopadate z dejstvom, da ste se kot športna ekipa nenadoma znašli v središču pozornosti zaradi neke s športom povsem nepovezane lastnosti?

Barry: Ljudje imajo pogosto zgrešeno predstavo, da ima naše početje gotovo tudi seksualno komponento. S temi stereotipi in predsodki se najlažje soočimo tako, da gremo enostavno na igrišče in igramo. Smo le skupina fantov, ki radi igrajo ragbi, tako kot številni drugi. Ko se tekma začne in lahko na igrišču pokažemo svoje znanje, ljudje pogosto prenehajo s takšnim stereotipnim razmišljanjem.

Kako gledajo na vas pri Irski ragbi zvezi?

Barry: Radi nas imajo (smeh). Postopki za pridobitev članstva ter pravila zveze so zelo stroga za vse nove klube, ki se jim želijo pridružiti. Zahtevajo določeno kakovost igranja in želijo se prepričati, da misliš resno. To pa je tudi vse, kar jih zanima. Prav vseeno jim je, če si gej, hetero ali karkoli že, če si pripravljen igrati in igrati dobro, potem ...

Torej z ragbi zvezo dejansko sodelujete?

Barry: Da, smo njeni polnopravni člani.

Foto: Philly Gryphons RFC

Smaragdni bojovníki v zelenih dresih

Kaj pa vaši nasprotniki? Igrate večinoma proti gejevskim ali heteroseksualnim ekipam?

Barry: Večinoma proti gejevskim ekipam, čeprav ne izključno. Letos smo se pridružili in igramo tudi v irski državni ligi, ki je sestavljena iz samih hetero ekip. Igra je precej zapletena in kar nekaj časa traja, da osvojiš pravila, različne načine igranja in seveda trike. Mi smo trdo trenirali štiri leta in smo sedaj pripravljene na zahtevnejše tekmece.

Imate morda, kot se za ragbi ekipo spodobi, tradicionalnega tekmeča?

Tom: Ja, priznati moramo, da so to *Kings Cross Steelers* iz Londona. So najstarejša gejevska ragbi ekipa v Evropi, igrajo že vrsto let, poleg tega pa so še Angleži, kar je že samo po sebi zadosten razlog (smeh).

Pred kratkim ste posneli tudi dokumentarni film o ekipi.

Tom: Ko sem se pridružil ekipi, sem takoj zaznal potencial za dokumentarec. Glavni izziv je bil prikazati fante in igro na dovolj zanimiv način za širše občinstvo in menim, da nam je to dobro uspelo. Tudi s strani publike je bil film deležen številnih pohval, predvajan je bil na nacionalni televiziji in na festivalih GLBT filma, kar nam je priskrbelo kritike v čisto vseh večjih irskih časopisih. Vse kritike razen ene so bile ugodne, tista ena pa je bila logična posledica uredniške politike in bi me zelo skrbelo, če bi ta časopis objavil kaj lepega o nas (smeh).

Irška naslednje leto organizira Binghamov pokal. Kako potekajo priprave? Bo tokratna prireditev boljša od zadnje v ZDA?

Barry: Slabša bi bila težko. (Teren je bil slabo pripravljen, na igrišču so ležale smeti in celo igle, na voljo je bilo premalo slačilnic in po-

dobno. Op. A.Š.). Tokrat gremo v boj tudi kot zmagovalci evropskega pokala in naša situacija je precej drugačna kot na predlanskem tekmovanju. Trdo smo delali in menim, da smo dobro pripravljene. Na samem dogodku pričakujemo približno 1500 igralcev iz 35 ali več ekip, tako da gre za res veliko tekmovanje.

Greste na zmago?

Tom: Seveda. Če bomo res zmagali, je seveda vprašanje, vsekakor pa bomo napeli vse moči.

Mitja Blažič

mitja_b@yahoo.com

Utrinki z Eurogames 2007

Neke posebne igre

»Pa zakaj rabite neke posebne igre?! Potem pa jamrate, da vas večina odriva, diskriminira in getoizira. Sami se!«

Prej ali slej nekdo vselej zine ta zdravorazumski algoritem, ko ljudem okrog sebe povem, da sem bil na Eurogames, evropskih športnih igrah za GLBTIQ in vse ostale, ki nas sprejemajo. In to ravno, ko pošteno vdihnem, da bi začel razlagati, kako zelo smo zmagali. In kako lepo je bilo za nekaj dni pozabiti, da si istospolno usmerjen, ker te pač na to nihče ne spomni. In samo uživaš sadove te raznolike kulture. Kako fantastično je bilo brez zadržkov in mimikrije buljiti v tipe za gate trgati in vedeti, da si teh pogledov želijo še več. Kako fino je bilo na osrednjem mestnem trgu stati v nekaj tisočglavi množici športnikov in rekreativcev iz vse Evrope in še od dlje in se svobodno zabavati. Brez grdih pogledov. Brez strahov. Kako super je bilo gledati rušenje stereotipov o pomehkuženih pedrih in

možočastih lezbah na športnih prizoriščih. Kako hiperhedonistične so spremljevalne zabave. Kako se ježi koža na velikem drag queen showu. Kako se šele naježi, ko na kakem od tekmovanj zmaga nekdo iz tvoje ekipe. Kako zdravo je nekaj dni na leto doživljati inkluzivnost v prvi osebi. Kako hudo dobro je, ko solidarnost premaga tekmovalnost in navdušeno ploskaš nasprotniku, ko mu uspeva veliki met. Kako učlovečujoče je spoznavati nove ljudi. Kako dobro je včasih o homoseksualnosti govoriti v superlativih. Kako dobro dene. In kako bi mogli vse to doživeti vsi.

Pa mi s tem blesavim vprašanjem vedno pokvarijo vse veselje. No, tu si ga iz preventivnih razlogov kvarim sam. In kot pralni stroj najprej prežvekujem: ena temeljnih človekovih pravic je pravica do svobodnega in mirnega zbiranja in združevanja. Ljudje smo socialna bitja in velika večina nas ima potrebo po druženju in socializaciji na osnovi različnih vzgibov. Eden od njih je, ker podobno v srcih mislimo. Zato imamo številna društva in nešteta raznolika srečanja: od policijske olimpijade, paraolimpijskih iger, kuharske olimpijade, olimpijskih iger naturistov, do novinarskih svetovnih smučarskih prvenstev, raznih uličnih in četrtnih tekmovanj, rekreativnih srečanj verskih skupin, športnih iger lastnikov psov ... Poleg tega pa so Eurogames vsestransko odprte za vse. In koristijo. Tako mestu, ki jih gosti, kot udeleženkam in udeležencem. Vsestransko. Pa kaj vam je, folk?! Zakaj imate vi vsa ta srečanja družin, velikih, majhnih, izseljenskih, rejniških, z otroki nedonošenčki, s trojčki, posvojenci in jada, jada, jada. Dovolj!!!

18 športnikov in športnic, rekreativk in rekreativcev iz Slovenije je bilo moč prešteti v tritisočglavi množici udeleženk in udeležencev iz 40-ih držav (tudi iz 10-ih zunaj Evrope) na Eurogames v Antwerpnu sredi julija letos. 11. edicija iger je ponujala 12 športov in 1800 medalj. Sicer je bilo ostalih obiskovalk in obiskovalcev še dodatnih 10000. Pri pripravi iger, ki potekajo po licenci evropske športne federacije EGLSF, *European gay and lesbian sport federation*, je sodelovalo več kot 600 prostovoljk in prostovoljcev. Športna tekmovanja pa so potekala na različnih ravneh, od profesionalne, rekreativne do čisto začetniške.

Slovenska ekipa se je pomerila v bowlingu, badmintonu in nogometu. Izkupiček? Srebrna medalja v bowlingu, ki si jo je v ženski profesionalni kategoriji priborila Maja Novak, in pa neverjetno, zmaga na glasbenem tekmovanju Eurosong na Eurogames. 31-letni Peter Simčič iz Ljubljane, sicer član odbojarske ekipe, je z živo, prepričljivo in presunljivo izvedbo pesmi *The Voice*, ki jo je na Eurosongu leta 1996 zapela irska predstavnica Eimar Quinn, pobral smetano glasov tako občinstva kot tudi strokovne žirije in gladko zmagal. Za anale je pomembno omeniti še, da smo imeli v ženskem profesionalnem finalu v bowlingu še Nadjo Sever, ki je pristala na nehvaležnem četrtem mestu ter za las zgrešila bron, in pa Luko Pelcarja, v rekreativni kategoriji. Zasedel je odlično 6. mesto. Ekipa odbojke je bila v kategoriji začetnikov 14.

Jasno, Eurogames so mnogo več kot športne igre. Tako pravi letošnji slogan: *EuroGames Antwerp 2007 ... More than Playing Games*. So praznik inkluzivnosti. Namenjene so vsem, brez diskriminacije in

Salome praznuje rojstni dan

Prvega decembra, na dan boja proti aidsu, bo Salome praznovala svoj rojstni dan v diskoteki Fun Factory v Ljubljani (pričetek ob 22. uri).

Vabljeni ste na nepozaben žur, na katerem bodo glasbo vrteli domači in tuji DJ-ji, temperaturo bodo dvigali vroči plesalke in plesalci, za vrhunce pa bo poskrbela Salome.

Zabava bo imela dobrodelno noto, saj bo del izkupička namenjen Galfonu.

Foto: Benidormone, André Carens, Ivo Huysmans, Juerg Giger in City of Antwerp

Mimohod slovenske ekipe

omejitev, ne glede na spolno usmerjenost, versko prepričanje, etnično pripadnost, hendikep ali katero koli drugo osebno okoliščino.

So praznik umetnosti. Po vsem mestu so od 12. do 15. julija med igrami potekale številne kulturne prireditve: od 6-ih fotografskih razstav na Kulturnem otoku *Eurogames 2007*, velikega drag queen Mask'Aara showa, filmskega festivala, teatra, do Grand Bala in Evrovizijskega tekmovanja. So praznik druženja in zabave v Mavrični vasi sredi prestolnice diamantov, predvsem pa na norih množičnih nočnih zabavah. Finalna – *Eurogames final party*, ki so jo pripravili v ogromnem hangarju, so razglasili za največjo gejevsko, lezbično in bi zabavo zadnjih let. Na tisoče ljudi je žuralo od prvega mraka do jutra. *Eurogames* so praznik raznolikosti in coming-outa, oz. kot so zapisali organizatorji na uradni spletni strani (2007.eurogames.info), so praznik sprejemanja in integracije. In nenazadnje, so velik in donosen biznis, saj številni sponzorji s posebnimi *Eurogames* popusti, trgovinami s prilagojenimi urniki, odprtimi dolgo v noč in z odkritim koketiranjem s 13000-glavo queer populacijo računajo predvsem na mase zasluzke.

Z Antwerpna smo prišli bogati. Z novimi zmagami, novimi poznanstvi in prijateljstvi, predvsem pa z novimi idejami, novo samozavestjo, voljo in energijo spreminjati svet na boljše. Vas ni bilo tam? Nič zato. Prihodnje leto se vidimo v Barceloni. Tam bodo igre še veličastnejše, saj bo moč tekmovati v kar 27-ih športih in tudi vsega ostalega bo neprimerno več. In jaaa, Španci!! Oglejte si 2008.eurogames.info.

Luka Pelcar,
šesti v bovlingu

Peter Simčič, zmagovalec
Europride Eurovizije

Festival gejevskega in lezbičnega filma

23. festival gejevskega in lezbičnega filma bo potekal od 24. novembra do 1. decembra. Predstavljamo vam nekaj filmov, ki si jih boste poleg številnih drugih lahko ogledali na letošnjem festivalu. Več informacij: www.ljudmila.org/siqrd/fglf

Igrani filmi

Brez obžalovanja

(*No regret – Huhwhiji anha*), režija Leesong Hee-il, Južna Koreja 2006, 114'

Poglobljena drama s humornimi elementi o razmerju med mladim bogatim poslovnežem in revnim študentom oziroma fantom na poziv, z nepredvidljivim obratom na koncu. Odlična režija in igra sta tokrat izjemno nadgradili nizkoproračunsko produkcijo.

Večno poletje

(*Eternal summer – Sheng xia guang nian*), režija Leste Chen, Tajvan 2006, 96'

Najboljša prijatelja, že vse od osnovne šole naprej, se v najstniških letih zapleteta v mukotrpno igro približevanja in oddaljevanja, še zlasti, ko se jima pridruži še prijateljica. Nežna zgodba o tanki meji med prijateljstvom in ljubeznijo.

Še en gejevski film

(*Another Gay Movie*), režija Todd Stephens, ZDA 2006, 92'

Predstavljajte si najstniški film *Ameriška pita* po gejevsko – le da še bolj noro in smešno. Štirje mladi geji so odločeni, da jese-

ni na kolidž nikakor ne smejo priti nedolžni. Čaka jih delovno poletje iskanja potencialnih »prvih« ljubic in seveda veliko zapletov.

Milni mehurček

(*The Bubble*), režija Eytan Fox, Izrael 2006, 115'

Zmes politike, humorja, drame in ljubezni med Izraelcem in Palestincem, ki političnega konflikta ne spustita na osebno raven, vse dokler ... Tudi prikaz prijateljske skupine iz »milnega mehurčka« sodobnih kafičev, trgovin in klubov v Tel Avivu.

Bila sva eno

(*Nous étions un seul homme*), režija Philippe Vallois, Francija 1979, 90'

Francoski kmet Guy proti koncu 2. svetovne vojne najde ranjenega nemškega vojaka Rolfa in začne skrbeti zanj. Vrhunec njenega intenzivnega razmerja so lirične, erotične ljubezenske scene. Režiser Philippe Vallois je ustvaril pretresljivo in kompleksno pripoved.

Kot strela z jasnega

(*Coup de foudre*), režija Diane Kurys, Francija 1982, 110'

Lena in Michel sta poročeni ženski in materi, ki se po naključnem srečanju nepričakovano

zaljubita, ne da bi razmišljali o družbenih in osebnih ovirah, ki ju čakajo na njuni skupni poti. Režiserka Diane Kury je navdih za film dobila iz življenja svoje matere.

Tatu

(*Spider Lilies – Ci-Qing*), režija Zero Chou, Tajvan/Kitajska 2007, 94'

Mlada Jade, ki si pred računalniško kamero nabira oboževalce, obišče studio za tetoviranje in prosi Takeko za tetovažo lilije, ki jo je videla na njeni steni. Povabi jo tudi na obisk svoje spletne strani in ji tako prebudi zatrate spomine na nekdanjo lezbično ljubezen.

Telovadka

(*The Gymnast*), režija Ned Farr, ZDA 2006, 96'

Zgodba o tesnem prijateljstvu med nekdanjo telovadko, ki je obtičala v neljubečem zakonu, in mlado lezbijko, s katero skupaj pripravljata akrobatsko predstavo. Zaljubljenost je tista, ki resno zamaja njun odnos in ogrozi tudi skupen nastop ...

Vivere

režija Angelina Maccarone, Nemčija 2006, 93'

Tri različne ženske, tri življenjske zgodbe, ki jih nepredvidljivo združi potovanje v Rotterdam. Vsem vsakdanje življenje spolzi iz rok in jih sooči z negotovo prihodnostjo. Filmska zgodba je posneta s treh zornih kotov, ki se na koncu združijo v zanimivo pripoved.

Dokumentarni filmi

Na dnu

(*Rock bottom*), režija Jay Corcoran, ZDA 2006, 61'

Spremljamo dve leti iz življenja sedmih gejev različnih poklicev, živčih v New Yorku, ki so uporabniki party droge *crystal meth* (različica metamfetamina, znana tudi kot Tina), ki močno poveča spolno željo. Vsi okuženi se nenehno bojujejo tudi s svojo odvisnostjo.

Poglej mi v oči, mali

(*Schau mir in die Augen, Kleiner*), režija Andre Schafer, Nemčija/Francija 2007, 90'

Kako je nastajal in se razvijal gejevski in lezbični film v zadnjih tridesetih letih? Dokumentarec opisuje, kako so tovrstni filmi dobili svojo publiko, razvijali gejevske like in prikazovali istospolno željo, vpeljali pa so tudi nepričakovane zaplete in žanre.

Pomoč

GALFON – posebna telefonska linija za pomoč gejem in lezbijkam (telefon: 01 432 40 89). Deluje vsak dan med 19. in 22. uro. [www.ljudmila.org/siqrd/galfon]

LEGEBITRINA SVETOVALNICA – poteka v obliki osebnega svetovanja, podpore in pomoči. Vsak torek in četrtek med 16. in 18. uro na Trubarjevi 76/a ali po telefonu 01 430 51 44. [www.drustvo-legebitra.si]

SKUPINA ZA SAMOPOMOČ OKUŽENIH GEJEV – v Sloveniji deluje internetna mreža HIV pozitivnih gejev in skupina za samopomoč: člani se dobivamo enkrat na dva tedna. Če bi se jim rad pridružil, vprašaj svojega zdravnika na Infekcijski kliniki za kontakt.

Gejevske in lezbične pogovorne skupine

DIC Legebitra organizira skupino, ki je namenjena mlajšim gejem in lezbijkam do 26. leta starosti. Praviloma vsak petek ob 16. uri poteka pogovorna skupina Legebitre na Trubarjevi 76/a v Ljubljani. Za program in vsebino pogovornih skupin glej: www.drustvo-legebitra.si

DIC Legebitra organizira tudi »Iskrene pogovore« za razpravo o tistem, kar želiš in te muči. Skupina se srečuje vsak drugi ponedeljek ob 18h na Trubarjevi 76/a. Glej: www.drustvo-legebitra.si

Društvo za integracijo homoseksualnosti (DIH) pogovorne skupine organizira izmenjaje vsak teden ob 19.30 uri v Ljubljani (Slomškova 11) in Kopru (klub MKC, Gregorčičeva 4, Koper). Za program in vsebino pogovornih skupin glej: www.dih-drustvo.si

Lezbična skupina Škuc LL praviloma enkrat mesečno ob torkih ob 19. uri organizira pogovore na različne teme, ki so povezane z življenjem gejev in lezbijk. Pogovori potekajo v lezbičnem klubu Monokel (Metelkova Mesto, Masarykova 24, Ljubljana). Za program in vsebino pogovornih skupin glej program Monokla: www.ljudmila.org/lesbo/monokel.htm

Pogovorna skupina za starše gejev in lezbijk

Društvo za integracijo homoseksualnosti (DIH) pogovorno skupino za starše organizira enkrat mesečno v Ljubljani (Slomškova 11). Za program in vsebino glej: www.dih.si

Informacijski centri in knjižnice

Kiss Legebitra (Kulturno informacijsko in svetovalno središče Legebitra), Trubarjeva 76/a, 1000 Ljubljana. E-mail: legebitra@siol.net. Telefon: 01 430 51 44. [www.drustvo-legebitra.si]

Lezbična knjižnica, Metelkova 6, 1000 Ljubljana (1. nadstropje, prostori Škuc-LL). Telefon: 01 432 73 06. Izposoja: četrtek in petek od 15. do 19. ure [www.ljudmila.org/lesbo/knjiznica.htm]

Galerija Media Nox (Kotiček za istospolno usmerjene mlade) in Homodok Maribor (Arhiv za gejevske in lezbične študije), Židovska 12, 2000 Maribor. [www.lingsium.org]

Revije ter radijske oddaje

eL magazin [www.elmagazin.com]
Lesbo [www.ljudmila.org/lesbo/lesbo.htm]
Narobe [www.narobe.si]

Lezbomanija na Radiu Študent (vsako tretjo soboto v mesecu ob 17. uri) [www.ljudmila.org/lesbo/lezbomanija.htm]

Transintegral na Radiu Marš (vsak zadnji četrtek v mesecu ob 13. uri) [www.radiomars.si]

GLBT organizacije

Gejevska sekcija Škuc Magnus [www.ljudmila.org/siqrd/magnus]
Lezbična sekcija Škuc LL [www.ljudmila.org/lesbo]
DIC Legebitra [www.drustvo-legebitra.si]
Društvo za integracijo homoseksualnosti DIH [www.dih.si]
Lingsium [www.lingsium.org]

Klubi

Tiffany – gejevski klub v okviru sekcije ŠKUC – Magnus, Masarykova 24, stavba Lovci, pritličje desno (Metelkova mesto, bivša vojašnica). [www.ljudmila.org/siqrd/tiffany]

Monokel – lezbični klub v okviru sekcije ŠKUC – LL, Masarykova 24, stavba Lovci, pritličje desno (Metelkova mesto, bivša vojašnica). [www.klubmonokel.com]

Klub K4 – nedeljski gejevski in lezbični disko, občasno tudi ob sobotah. Kersnikova 4, Ljubljana. [www.klubk4.org]

Kafeterija Lan – »streljati« lokal, Gallusovo nabrežje 27 (ob Ljubljani, blizu akademije za glasbo), Ljubljana.

Gymnasivm – klub in savna: »moški za moške«, Ulica pohorskega bataljona 34, Ljubljana. Telefon: 01 5342 485. Odprto: Nedelja, ponedeljek, torek, sredo, četrtek med 15. in 22. ur, petek in sobota med 15. in 23. uro. [www.klub-libero.si]

Izbrane internetne strani

Slovenski seznam virov za geje in lezbijke SIQRD [www.ljudmila.org/siqrd]
Slovenske gejevske strani [www.ljudmila.org/sgs]
Gaja Kafe – kavarna za ženske pogovore [www.gaja-kafe.org]
G! [www.gej.si]

Mejling liste

Mreža – poštni seznam (mailing lista), ki je namenjen diskusijam o queer (gejevskih, lezbičnih, biseksualnih, transvestitskih in traseksualnih) temah in obvestilih o queer dogodkih v Sloveniji. [www.ljudmila.org/siqrd/mreza]

Forumi

Forum Labris (samo za ženske) [www.gaja-cafe/labris]
Mavrični forum [www.mavricni-forum.net]
Queer forum [www.queer-forum.com/index.php]
Roza simbioza [http://galeb.mojforum.si/]
Drugačen [http://www.drugacen.org/smf/index.php]
Yingyang club [http://yingyangclub.mojforum.si/]

Kultura

Ljubljanski festival gejevskega in lezbičnega filma – najstarejši tovrstni festival v Evropi. Poteka vsako leto konec novembra / začetek decembra. [www.ljudmila.org/siqrd/fglf/]

Zbirka Lambda, zbirka literarnih in teoretskih del s področja homoseksualnosti. [www.skuc.org/index.php?show=knjige]

Zbirka Vizibilija, lezbična knjižna zbirka. [www.skuc.org/index.php?show=knjige_vizibilija]

In še

Škratova čitalnica – radikalna gej frendli infoteka, Metelkova 4, 1000 Ljubljana (Metelkova mesto) Telefon: 01 4340 345. Izposoja: od ponedeljka do četrтка od 17. do 21. ure [www.ljudmila.org/anarhiv/]

Foto: Vuk Gosić

ISSN 1854-8474

9 771854 847004

narobe

Gea Češnovar, 22
organizatorica, publicistka
začetnica, priložnostna
stilistka in vizažistka,
ljubiteljica fotografije
biseksualka

Matic Stocca, 19
bralec, kofetkar,
aktiven, študent
gej

Foto razkritje

Če želite sodelovati pri akciji Foto razkritje,
kontaktirajte Doris Orel (tel.: 040/522-881;
e-pošta: gink.biloba@gmail.com).

Jure Ahačič, 20
popotnik, poslovnež,
študent, altruist
gej

Janja Rabzelj, 29
študentka, zaljubljena v
barve, srečna
lezbijka